

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990-1991

21 NOVEMBER 1990

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 1991**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs en Vorming
uitgebracht door mevrouw A. Leysen
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer A. Schellens.

Vaste Zeden : de heer Jos Bosmans, mevrouw A. Leysen, de heer C. Moors, mevrouw M. Panneels-Van Baelen, de heren F. Sarens, M. Van Peel ;

de heren E. Baldewijns, A. Schellens, W. Seeuws, J. Verheyden ;
de heren E. Beysen, W. Taelman, E. Vandersmissen ;
mevrouw N. Maes, de heer L. Vanhorenbeek.

Plaatsvervangers :

de heren P. Breyne, M. Didden, P. Hermans, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, de heren J. Van Hecke, R. Vannieuwenhuyze ;

de heren A. Beckers, P. Chevalier, R. Garcia, E. Pinoie ;

de heren R. Deswaene, E. Flamant, mevrouw A.M. Neyts-Uyttebroek ;

de heren H. Lauwers, R. Van Hooland.

Zie :

8 (1989-1990)

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen

— Nrs. 2 en 3 : Amendementen

— Nr. 4-A : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden

— Nr. 4-B : Verslag namens de Commissie voor Cultuur

— Nr. 4-C : Verslag namens de Commissie voor de Media

6 (1989-1990)

— Nr. 1 : Toelichtingen

INHOUD

Blz.

1. Landbouwworming en middenstandsopleiding	
A. Inleiding door de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie	3
B. Bespreking	10
C. Indicatieve stemming	13
II. Beroepsopleiding	
A. Inleiding door de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling	13
B. Bespreking	18
C. Indicatieve stemming	25
Bijlage	26
III. Onderwijs	
A. Inleiding door de Gemeenschapsminister van Onderwijs	31
B. Algemene bespreking	56
C. Artikelsgewijze bespreking	75
D. Indicatieve stemming	95
Bijlagen	97

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs en Vorming heeft de haar toegewezen decreetbepalingen en secties van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991 gedurende vier vergaderingen besproken.

Het verslag over de bespreking van de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is, bevat drie delen :

1. Landbouwworming en Middenstandsopleiding (materie waarvoor de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie bevoegd is) ;

II, Beroepsopleiding (materie waarvoor de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling bevoegd is) ;

III. Onderwijs (materie waarvoor de Gemeenschapsminister van Onderwijs bevoegd is).

**1. LANDBOUWVORMING EN
MIDDENSTANDSOPLEIDING**

A. INLEIDING DOOR DE VICE-VOORZITTER
VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE,
GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ECONOMIE,
MIDDENSTAND EN ENERGIE

A. De Middenstandsopleiding**A. 1. Inleiding**

De Middenstandsopleiding is opgericht bij koninklijk besluit van 4 oktober 1976 en heeft als doel de vorming van de ondernemer en toekomstige ondernemers en hun naaste medewerkers in de kleine en middelgrote onderneming.

Het is een systeem van permanente vorming dat bestaat uit

— de basisopleiding, zijnde de leertijd als beroepsopleiding in een zelfstandig uit te oefenen beroep, en de ondernemersopleiding, een specifieke vorming in het zelfstandig ondernemerschap ;

— de voortgezette vorming, die bestaat uit de bijscholing in nieuwe complexe technieken, de volmaking via lezingen, studiedagen en seminars en de individuele bijstand aan ondernemers. Deze individuele bijstand wordt gerealiseerd door enerzijds de consultantendienst van het Economisch en Sociaal Instituut van de Middenstand en anderzijds door het experiment consultants voor startende ondernemingen ;

— de omscholing van een ondernemershoofd of zijn naaste medewerker in een ander zelfstandig beroep ; deze omscholing, hoewel voorzien in het koninklijk besluit, is niet gereguleerd en wordt bijgevolg in de praktijk niet gerealiseerd.

Inzake de structuur voor de Voortdurende Vorming voorziet het koninklijk besluit van 4 oktober 1976 in de oprichting en/of de erkenning van :

a) Een Nationaal Coördinatie- en Overlegcomité voor Voortdurende Vorming van de Middenstand, in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk met als

uitsluitende opdracht de coördinatie van het nationaal beleid inzake de Voortdurende Vorming, onder meer door de uitwerking van de programma's voor beroepsopleiding.

b) Een Franstalig en een Nederlandstalig Instituut voor Voortdurende Vorming van de Middenstand in de vorm van verenigingen zonder winstoogmerk met uitsluitend als doel de Voortdurende Vorming in hun gebied te bevorderen onder meer door de coördinatie van de organisatie en de erkenning van de activiteiten en door de organisatie van het pedagogisch toezicht op de activiteiten.

c) Centra voor Voortdurende Vorming van de Middenstand, in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk met als **betrachting** de activiteiten daadwerkelijk te organiseren en de pedagogische begeleiding van de leerlingen op zich te nemen.

d) De leersecretarissen met de opdracht als tussenpersoon op te treden voor het afsluiten van leerovereenkomsten in de leertijd en het administratief toezicht en de morele en sociale begeleiding op zich te nemen van de leerlingen in de leertijd.

In uitvoering van de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht werd de leertijd een erkende vorm van deeltijds onderwijs voor leerplichtige leerlingen.

Waar de Instituten voor Voortdurende Vorming van de Middenstand reeds bij de staatshervorming van 1980 werden gecommunautariseerd, werd het Nationaal Coördinatie- en Overlegcomité van Voortdurende Vorming van de Middenstand pas ingevolge de staatshervorming van 1988 **gecommunautariseerd**. De Nederlandstalige afdeling van dit Nationaal Comité werd op 1 januari 1990 toegevoegd aan het Nederlandstalig Instituut.

A.2. De activiteiten

Leertijd	31.12.1980	31.12.1988	31.12.1989
Aantal leerovereenkomsten onder toezicht	10.969	12.569	11.227
Aantal cursussen algemene kennis	507	580	544
Aantal cursussen beroeps-kennis	815	938	887
Ondernemersopleiding			
Aantal cursisten bedrijfs-beheer	8.782	14.471	15.093
Aantal cursussen bedrijfs-beheer	477	682	732
Aantal cursisten beroeps-kennis	10.321	17.297	18.194
Aantal cursussen beroeps-kennis	796	1.173	1.230
Taalcursussen			
Aantal cursussen	296	236	262
Voortgezette vorming			
Lezingen, studiedagen en seminaries : aantal zittingen (3 uren)	5.480	10.272	10.852
Bijscholing : aantal uren	6.282	12.183	13.455

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de **Middenstandsopleiding** in de jaren '80 een forse groei kende in de **ondernemers-**

opleiding en de voortgezette vorming voor gevestigde zelfstandigen en KMO's, terwijl het aantal leerovereenkomsten nog beperkt aangroeide ondanks de verlenging van de leerplicht en de denationaliteit. Vanaf 1989 daalt het aantal leerovereenkomsten.

A.2.1. De leertijd

De leertijd betekent effectief een daadwerkelijk alternatief voor heel wat jongeren die hun deeltijdse leerplicht niet via de school wensen te vervullen en kiezen voor dit systeem van cursussen in de Centra voor Middenstandsopleiding als aanvulling bij de opleiding in de praktijk bij de patroon in een kleine of middelgrote onderneming.

Naast een opleiding bij het ondernemingshoofd gedurende 32 uur per week volgen deze leerjongeren gedurende 8 uur per week een cursus maatschappijgerichte vorming en een cursus beroepstechnische vorming in een van de 22 erkende centra voor Voortdurende Vorming in de Middenstand. Dit resulteerde voor het cursusjaar 1989-1990 in 544 cursussen maatschappijgerichte vorming in Vlaanderen ten belope van 64.552 lesuren en 887 cursussen beroepsvorming ten belope van 103.996 lesuren.

In de leertijd worden tevens de mogelijkheden gecreëerd om de beperkte groep leerjongeren met leerachterstand een kans te geven om weer aan te pikken bij de gewone cursussen en opleiding en om leerjongeren die om psychische en sociale redenen moeilijk in grote groepen kunnen functioneren, in een klein klasje op te vangen.

A.2.2. De opleiding tot ondernemingshoofd

In het kader van de opleiding tot ondernemingshoofd organiseren de 22 erkende Centra voor Voortdurende Vorming cursussen beheerskennis en beroepskennis aanvullend op de praktijkervaring van de cursisten en maximaal over twee of drie jaar naargelang de aard van het gekozen beroep.

In het cursusjaar 1989-1990 werden 732 cursussen beheerskennis georganiseerd ten belope van 91.760 uur voor 15.093 cursisten en 1.230 cursussen beroepskennis ten belope van 156.464 uur voor 18.194 cursisten.

De voornaamste beroepssectoren zijn de intellectuele dienstverlenende beroepen, voeding, metaal, werktuigkunde, personenverzorging, elektriciteit, elektronica en de bouwsector.

In het perspectief van het cijfer van 1980 is hier een enorme evolutie te noteren. Dit is zowel te wijten aan de sterk stijgende belangstelling en behoefte aan dit soort opleiding als aan de erkenning van nieuwe opleidingen zoals technicus nieuwe energiewinning, technicus industriële hydraulica, **beleidsverantwoordelijke bejaardentehuizen** . . .

In de ondernemersopleiding kunnen facultatief taalcursussen worden georganiseerd. Zij behoren niet tot het verplicht programma, maar kunnen vrij worden gekozen door de cursisten. In totaal werden in 1989-1990 262 dergelijke cursussen Frans, Engels en Duits georganiseerd voor 5.011 cursisten.

De taalcursussen bleven gedurende de jaren '80, weliswaar met lichte schommelingen, rond de 250 cursussen.

A.3. Beleidsintenties

A.3.1. De nood aan een decretale regeling

Na de hervorming in 1976 kende de Middenstandsopleiding een exponentiële groei in haar activiteiten. De belangstelling voor de kleine en middelgrote onderneming als motor

in het economisch herstel, de beperkte tewerkstellingskansen voor jongeren als werknemer, het stimuleren van het **ondernemerschap** en het benadrukken van het belang van vorming en opleiding om permanent de nieuwe technologische en bedrijfseconomische evolutie te kunnen volgen, zorgden voor een groeiende vraag naar nieuwe en/of bijkomende **opleidingsprogramma's** in het stelsel van de Voortdurende Vorming, vooral in de stadia opleiding tot ondernemingshoofd en voortgezette vorming.

Omwille van deze expansieve groei van de erkende activiteiten in het kader van de Voortdurende Vorming werd de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap stelselmatig verhoogd tot 1,4 miljard frank in de begroting 1991.

De snelle groei van de Middenstandsopleiding legt bovendien een aantal knelpunten bloot. De eenheid van **beleidsvoering** en **-leiding** is niet steeds gegarandeerd omdat enerzijds inzake erkenning en subsidiëring van de activiteiten de bevoegde Gemeenschapsminister, in casu bij delegatie de Administratie voor Onderwijs en Permanente Vorming, op advies van het Instituut bevoegd is en omdat anderzijds het Instituut het pedagogisch beleid ontwikkelt en uitvoert. Deze dubbele structuur, ten gevolge van de optie om het Instituut als vereniging zonder winstoogmerk op te richten, zorgt bovendien voor parallelle administratieve en financiële werkzaamheden en controles.

Door de snelle groei van de activiteiten wordt eveneens de nood aan verruimde mogelijkheden tot **productieontwikkeling**, tot aanpassingen en herschikkingen in het **programma-aanbod** en tot permanente kwaliteitsbewaking duidelijk. Een heroriëntering van de werking van het Instituut waarbij een afbouw van dubbele administratieve taken gepaard gaat met het creëren van meer ruimte voor het actualiseren van de programma's de planning en de coördinatie van de activiteiten en het pedagogisch toezicht kan slechts via een nieuwe structurele hervorming gebeuren, waarbij de decentralisatie van een aantal uitvoerende opdrachten naar provinciale diensten toe, de afstand tussen de cursusorganisatoren en de algemene en pedagogische beleidsvoering zal verkleinen. Toch is een nieuwe herstructurering van de **Middenstandsopleiding** via dit decreet niet louter ingegeven door functionele omstandigheden.

Door de hervorming via het koninklijk besluit van 4 oktober 1976 nam de Middenstandsopleiding een **gecommunautariseerde** structuur aan „avant la lettre” via de oprichting van een Franstalig en Nederlandstalig Instituut voor Voortdurende Vorming. Na de staatshervorming van 1980 bleef evenwel het Nationale coördinatie- en Overlegcomité voor Voortdurende Vorming voortbestaan omdat de toegang tot de zelfstandige beroepen, de vestigingsreglementering, steeds een nationale bevoegdheid is gebleven en de programma's voor de gereguleerde beroepen dienen te worden afgestemd op de vestigingswetgeving. Uit de recente staatshervorming van 1988 vloeit evenwel de communautarisering van het Nationale Coördinatie- en Overlegcomité voort alsook de herstructurering van het **publiekrechtelijke Economische en Sociaal Instituut** voor de Middenstand, waarvan de dienst Kunstambachten wordt gecommunautariseerd en de dienst Technische Bijstand aan KMO's (consulenten) worden **geregionaliseerd**. De recente staatshervorming schept daardoor enerzijds het probleem van de structurele aanpassing van de Voortdurende Vorming en anderzijds het creëren van een opvangstructuur voor de geregionaliseerde bevoegdheden en opdrachten van het ESIM.

A.3.2. Het decreet op de vorming en de begeleiding van de zelfstandigen en de KMO's

Op 12 juli 1990 werd door de Vlaamse Executieve op voorstel van de Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie een ontwerpdecreet principieel goedgekeurd. Dit decreet bevestigt de eigen doelstellingen, het eigen karakter en de eigen finaliteit van de Vorming van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen en voorziet in het verlengde van deze vormingsopdracht de bedrijfsbegeleiding op beheers- en technisch vlak van de doelgroep.

Inzake opleiding en vorming worden de basisprincipes behouden met name :

- de uitbouw van een systeem van permanente vorming die start bij de basisopleiding in een zelfstandig uit te oefenen beroep en de specifieke voorbereiding op het zelfstandig ondernemen en die voort loopt via volmaking, bijscholing en begeleiding van zelfstandigen, ondernemers en hun naaste medewerkers in de KMO-sector.

- de koppeling van praktijkervaring aan een aanvullende opleiding, het alternerend leren, wat gerealiseerd wordt in de leertijd via het afsluiten van leerovereenkomsten en in de ondernemersopleiding via het stellen van toelatingsvoorwaarden inzake leeftijd, vooropleiding en praktijkervaring.

Om de continuïteit van het opleidingssysteem niet in gevaar te brengen is het decreet uitgewerkt als een kader, waarop de bestaande uitvoeringsbesluiten, die systematisch aan een grondig onderzoek moeten onderworpen worden en moeten worden aangepast aan de filosofie van dit decreet, kunnen worden geënt.

Structureel wordt er geopteerd om het Instituut voor Voortdurende Vorming van de Middenstand vzw om te vormen tot een publiekrechtelijk Instituut voor Vorming en Begeleiding van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen. In dit nieuwe Instituut worden de opdrachten van het Nationale Coördinatie- en Overlegcomité van de Voortdurende Vorming in de Middenstand, van de geregionaliseerde diensten van het Economische en Sociaal Instituut van de Middenstand en van de Administratie voor Onderwijs en Permanente Vorming, dienst Middenstandsopleiding, geïntegreerd met die van het bestaande Instituut voor Voortdurende Vorming.

Deze herschikking leidt tot een versoepeling van de administratieve procedures inzake erkenning van leerovereenkomsten, cursussen en andere activiteiten, tot het herstellen van de eenheid van beleidsvoering en leiding in de vorming en begeleiding, tot het creëren van meer mogelijkheden voor de begeleiding van zelfstandigen en KMO's, vooral geconcentreerd op de startfase en/of omvorming en op aspecten van het bedrijfsbeheer. Deze laatste vorm van advisering heeft naast de effectieve ondersteuning van de KMO's zelf ook een bevruchtende invloed op de inhoud van de cursussen bedrijfsbeheer, op de aangeboden programma's in de voortgezette vorming en op de opleiding tot bedrijfsbegeleider, die nu reeds via het ESIM wordt verzorgd en overgenomen wordt in de activiteiten van het nieuwe Instituut.

De samenstelling van de consultantendienst van het ESIM en de consultants actief in het project „Consultanten voor startende ondernemingen” levert het basispotentieel waaraan de geschetste begeleidingsopdracht kan worden opgehangen. Hun plaatsing binnen de provinciale structuren van het Instituut voor Vorming en Begeleiding is evident en garandeert een vlotte samenwerking met de centra en een bereikbaarheid ten gunste van het doelpubliek.

De stevige provinciale uitbouw van het nieuwe Instituut, met een sterke decentralisatie van de uitvoerende bevoegdheid, zal de vorming en de begeleiding ook nauw laten aansluiten bij de behoeften in de regio's en zowel de **programma**-tie en de coördinatie van de activiteiten als het pedagogisch en administratief toezicht erop plaatsen in het kader van de sociaal-economische ontwikkelingen in de provincie. De controle op de activiteiten van de centra, die verder als vzw's de cursusorganisatie soepel kunnen hanteren en aanpassen aan de noodwendigheden, wordt vanuit de uitgebouwde provinciale diensten verstevigd.

Ook wordt een hervorming van het statuut van de **leer**secretarissen vooropgesteld. De afbouw van de administratieve opdrachten en het accentueren van de begeleidingsopdracht inzake de praktijkopleiding van de leerjongeren bij het ondernemingshoofd-opleider evenals de deelname aan verscheidene pedagogische activiteiten vereisen dat de functie van leersecretaris evolueert naar een full-time opdracht met een beperking van het aantal te begeleiden jongeren. Het geschikte statutaire kader waarin dit kan gebeuren, moet door de Vlaamse Executieve worden bepaald. De erkenning van de leerovereenkomsten en de controle op de **praktijkoplei**-ding worden structureel toegewezen aan een **praktijkcommis**-sie, dat als dusdanig de voogdij over de leersecretarissen warneemt en gemachtigd is adviezen te verstrekken inzake alle andere aangelegenheden die de leertijd en het statuut van de leerling aanbelangen.

1991 wordt voor de Middenstandsopleiding een belangrijk jaar, waarin naar aanleiding van structurele hervorming tevens de reglementering zal worden geactualiseerd.

A.4. De begroting 1991

De begroting 1991 voorziet de uitgaven :

Sectie 33 — Middenstandsopleiding

	1990	1991
Art. 12.20.33 Allerlei uitgaven in verband met onderwijs en vorming in de middenstand (vastleg -gings- en ordonnanceringskre -dieten	60	60
Art. 41.01.33 Subsidie van het ESIM	31,6	31,6
Art. 44.01.33 Uitgaven voor onderwijs — Voortdurende Vorming van de Middenstand	1.183,3	1.275,3
Art. 44.02.33 Sociale promotie jonge zelfstandigen en helpers	0,6	0,5
Art. 51.01.33 Toelagen aan de erkende vormingscentra	38	39,1
	1.313,5	1.406,5

A.4.1. Art. 12.20.33

Via dit artikel worden een aantal experimenten gefinancierd met het oog op een beter functioneren van de Middenstandsopleiding. Enkele voorbeelden :

— praktijkstages voor werkzoekende cursisten of cursisten waarvoor door de aard van het beroep een gelijklopende stage onmogelijk is

- adaptatiecursussen inzake beheerskennis om tekorten weg te werken

- ontwikkelingskosten voor nieuwe programma's (bij voorbeeld informaticatoepassingen in de bouw, bijscholingen in de toeristische sector, enzovoort)

- het opzetten van autonome pedagogische teams in de leertijd.

A.4.2. Art. 41.01.33

Dit bedrag dient voor de financiering van de **consulentendienst** en de dienst kunstambachten.

A.4.3. Art. 44.01.33

De verhoging van de toelage van het Instituut voor Voortdurende Vorming maakt het mogelijk om :

- bij komende opleidingen in de ondernemersopleiding en de voortgezette vorming te erkennen, gelet op de nog steeds groeiende vraag

- middelen te voorzien voor de uitrusting van de centra

- de beperkte financiële weerslag van een decretale **rege-**ling op te vangen.

A.4.4. Art. 51.01.33

Dit artikel voorziet in de subsidiëring van **kapitaalsuitga-**ven van de centra.

B. De Landbouwscholing

B. 1. De scholing — Afschaffing van het Fonds

Dit artikel werd tot verleden jaar via het „Fonds voor beroepsscholing in de landbouw” art. 66.05.34 B — Sectie 34, Afdeling II gesubsidieerd. Met de begroting 1991 werd het „Fonds voor beroepsopleiding in de landbouw” afgeschaft. Het fonds werd vervangen door een niet-geplitst krediet. Het krediet van 75 miljoen frank, vroeger voorzien op artikel 41.01.02 van het Fonds van de beroepsscholing in de landbouw werd vervangen door een niet-gesplitst krediet : Toelage voor scholing : van personen die in de landbouw werkzaam zijn — cursussen artikel 41.01.34 — Sectie 34. De toelage werd opgetrokken van 75 miljoen frank naar 80 miljoen frank. De ontvangsten van de scholing van personen die in de landbouw werkzaam zijn, die hoofdzakelijk bestaan uit tussenkomsten van de EG, vormen een onderdeel van de middelen. Dit betekent dat vanaf 1991 de Vlaamse Executieve volledig de bevoegdheid heeft over de naschoolse vorming in de landbouw.

Het bedrag van 80 miljoen frank is voldoende om de toelagen van de landbouwscholing, voorzien volgens het koninklijk besluit van 23 augustus 1974 betreffende de scholing van personen die in de landbouw werkzaam zijn, uit te betalen en stemt met de reële behoeften overeen. Vermits volgens artikel 22 van voornoemd koninklijk besluit een koppeling van deze toelagen aan de index is voorzien zal de komende jaren ook een indexaanpassing van dit bedrag nodig zijn. De verhoging van het bedrag dat wordt besteed aan toelagen voor landbouwscholing is zeker gerechtvaardigd.

Landbouwvorming is voor de bedrijfsleider meer en meer een noodzaak geworden om zijn bedrijf rendabel te houden.

In de loop van 1989 werden initiatieven genomen om de landbouwvoorlichting reeds te stuwten in de richting van een milieuvriendelijker land- en tuinbouw door onder andere

- afstellen van ploegen, spuitmachines
- optimaal gebruik van **mengmest**
- gespecialiseerde cursussen van 150 uur met het accent op milieuvriendelijker methoden.

Voor 1990 en de volgende jaren zal het accent verder gelegd worden op het milieuvriendelijker beoefenen van de landbouw onder andere :

- minder en efficiënter gebruik van herbiciden, pesticiden, fungiciden enzovoort daar binnenkort door de EG talrijke produkten zullen worden verboden
- rationeel gebruik van drijfmest door rechtstreeks **inwerken** ervan.

Via de naschoolse vorming wordt meer en meer de nadruk gelegd op de rendabiliteit van de verschillende sectoren. Er wordt intens voorlichting gegeven hoe de kostprijzen kunnen worden verlaagd, omdat dit voor het ogenblik een van de enige uitkomstmogelijkheden is om het inkomen in de land- en tuinbouw op peil te houden.

B .2. Overige middelen :

Het krediet van 23 miljoen frank op artikel 44.01.34 werd opgetrokken tot 23,9 miljoen frank. Dit krediet wordt aangewend voor diverse vormingsactiviteiten met een sterke uitbreiding van de informatieactiviteiten. Specifiek in het kader van de problematiek van Europa 1992 en de druk van het milieu op de landbouw zal de opleiding van lesgevers in de optiek van een milieuvriendelijke landbouw meer middelen vergen in de komende jaren.

Voor 1991 werd dit nu wel verrekend op de begroting, zodat de middelen normaal volstaan om aan de behoeften te voldoen.

B .3. Werkgroep landbouwworming

Op het kabinet kwam verschillende malen een werkgroep landbouwworming bijeen, samengesteld uit :

- de bevoegde kabinetsleden
- vertegenwoordigers van de administratie
- de representatieve landbouworganisaties (Boerenbond en Algemeen Boerensyndicaat)
- algemene Centra voor Naschoolse Vorming (Nationaal Centrum voor Bedrijfsvoorlichting in de Landbouw (NCBL), Nationaal Agrarisch Centrum (NAC) en het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC).

Op basis van de werkzaamheden van deze werkgroep zal de bestaande reglementering inzake landbouwworming namelijk het ministerieel besluit en koninklijk besluit van 23 augustus 1974 worden herzien. Een nieuw ontwerp van besluit zal aan de Vlaamse Executieve worden voorgelegd. Inhoudelijk zal dit ontwerp niet veel afwijken van de bestaande reglementering. Er wordt wel gestreefd naar vereenvoudiging, verbetering, een administratieve efficiëntie, aanpassing aan de EG reglementering en aan de staatshervorming.

B. BESPREKING

Een lid drukt zijn tevredenheid uit over het feit dat de begrotingscijfers voor de voortdurende vorming van de mid-

denstand stijgen. Alhoewel er geen sprake is van een **spectaculaire** stijging, is de evolutie hoopvol.

Het Instituut voor Voortdurende Vorming van de Middenstand vervult een centrale en een coördinerende rol. Het door de Gemeenschapsminister aangekondigde nieuwe ontwerp van decreet zal dit Instituut herdefiniëren en aanpassen aan de nieuwe noden. Hij hoopt dat dit ontwerp van decreet grondig zal worden besproken zodat de leden van de Vlaamse Raad een inbreng zullen hebben. In hoeverre zal er ruimte worden gelaten waardoor ook de privé-sector mee zal kunnen participeren en niet alleen de verzuiilde organisaties ?

Een ander lid oordeelt eveneens dat het bedrag van 1,4 miljard frank een mooi bedrag is. Vanuit de sector wordt er op een nog groter budget aangedrongen. Een bepaalde grens zal echter steeds moeten worden getrokken.

Een lid heeft een aantal bezwaren tegen het woord „**middenstandsopleiding**” : deze programma’s zijn immers meer KMO gericht.

De bedragen voor lezingen, studiedagen en seminaries stijgen. Kent de Gemeenschapsminister de bedragen die door de Centra voor Middenstandsopleiding worden besteed aan lezingen, studiedagen en seminaries en die niet gesubsidieerd zijn ?

Zij informeert tevens naar de timing van de hervorming van het statuut van de Leersecretarissen.

Een lid herinnert eraan dat verscheidene commissieleden bij de bespreking van de begroting 1990 op een grotere coördinatie tussen de Centra en het normale dagonderwijs aandrongen. Meer bepaald had dit betrekking op het organiseren van taalcursussen en op het inschakelen van werkloze leerkrachten. De Gemeenschapsminister beloofde toen dat dit grondig zou worden onderzocht. Bij de begroting 1991 stelt het lid een grote besparing in het departement onderwijs vast, terwijl de begrotingen van de middenstandsopleiding en de VDAB stijgen. Tussen de verschillende types van vorming is er een grotere coördinatie nodig teneinde verspillingen te vermijden. Wat is dienaangaande de stand van zaken ?

Hetzelfde lid vraagt of er in de Centra voor de Middenstandsopleiding wachtlijsten bestaan en of er specifieke opleidingsinitiatieven in de impulsgebieden in Vlaanderen zijn voorzien ?

Een lid dat niet tot de Commissie behoort houdt een pleidooi om ook de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling bij de begrotingsbespreking van de middenstands- en de beroepsopleiding te betrekken.

Een lid oordeelt echter dat deze materies beter onder de globale onderwijskoepel zouden worden gesitueerd. Hij herinnert aan het voorstel van decreet van de heer E. Van Vaerenbergh en mevrouw N. Maes c.s. houdende invoering van het statuut van de leraars middenstandsopleiding (Stuk 233 (1988-1989) – Nr. 1). In hoeverre werd met dit voorstel van decreet rekening gehouden in het ontwerp van decreet dat aangekondigd wordt ? Het lid wil verder de volledige lijst van de geplande investeringen in de Centra kennen, samen met een vergelijking naar de vorige jaren toe.

Een ander lid drukt zijn bezorgdheid uit over het feit dat de uitbouw van de volwassenenopleidingen in een budgettair keurslijf wordt gedrongen. Het onderwijs zelf is ingevolge de verzuiling zeer versnipperd, terwijl het aspect „vorming” over drie bevoegde Gemeenschapsministers is verdeeld. Dit brengt het gevaar voor overlappingen met zich mee : immers,

hoe betere basisopleiding men bezit, hoe meer de vraag zich overlapt. Daarom moeten de vormingsprojecten beter op hun doelgroep worden gericht en moet de bestaande infrastructuur beter worden aangewend. Hij wenst een doorlichting van de vormingsinitiatieven teneinde de gemeenschappelijke aspecten eruit te halen.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat waar de begroting van economie met ongeveer 2 miljard is verminderd, de begroting van de middenstandsopleiding ten overstaan van 1988 met 25 procent is gestegen.

Enkel de sectoren welzijn en leefmilieu kennen een nog hogere stijging. Hij is volledig akkoord met deze evolutie die tot doel heeft het geld zo efficiënt mogelijk te besteden en de prioritaire beleidskeuzen te benadrukken. Het nieuwe ontwerp van decreet zal, het advies van de Raad van State werd reeds bekomen, waarschijnlijk midden november bij de Vlaamse Raad worden ingediend. Het voorontwerp van decreet behoudt in grote lijnen de principes van de huidige middenstandsvorming en blijft steunen op de twee en twintig Centra in Vlaanderen. In het nieuwe op te richten Instituut zal de samenstelling van de raad van bestuur, die gedeeltelijk uit vertegenwoordigers van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen zal bestaan, de nodige waarborgen moeten bieden voor het pluralisme van de initiatiefnemers. Het voorontwerp van decreet voorziet ook een wijziging van het statuut van de leersecretarissen en een regeling van de arbeidsvoorwaarden van de leraren. Het statuut van deze leraren zal bij besluit verder moeten worden uitgewerkt waarbij eventuele bijstellingen mogelijk blijven, alles hangt van de decreetgever af. Hierbij wordt niet gedacht om het onderwijsmodel volledig te volgen, dit zou tot teveel uitgaven leiden en beantwoordt niet aan het principe van de middenstandsvorming. De uitvoeringsbesluiten worden reeds voorbereid.

In het nieuwe ontwerp van decreet wordt het woord „middenstandsopleiding” niet meer vermeld : er is enkel sprake van KMO en van vorming. Hij heeft geen informatie over de niet-gesubsidieerde bedragen die aan lezingen, studiedagen en seminaries worden besteed. De Centra zijn echter zeer actief op dit punt. Bepaalde initiatieven zijn voor de Centra vrij gunstige activiteiten waarbij subsidies niet nodig zijn.

Met betrekking tot de coördinatie tussen onderwijs, middenstandsopleiding, landbouwscholing en beroepsopleiding werd door de Executieve met de Voorzitter en de drie bevoegde Gemeenschapsministers een werkgroep samengesteld om deze domeinen door te lichten en eventuele bijstellingen te suggereren. In eerste instantie werd alle informatie opgevraagd, waarna men het probleem ten gronde zal kunnen bespreken en in de praktijk de coördinatie zal kunnen stimuleren. Een coördinatie voor zware kosten, zoals bijvoorbeeld het machinepark is zeker aangewezen.

Inzake de taalcursussen herinnert de Gemeenschapsminister eraan dat hij vorig jaar reeds een beperking qua subsidiëring heeft ingevoerd. Daarenboven worden enkel deze taalcursussen gesubsidieerd die zich naar de doelgroep van zelfstandigen en KMO's richten en leiden tot het bedrijfs-economisch gebruik van de talen. Hij wil immers iedere concurrentie met het onderwijs vermijden. Sommige taalcursussen worden, zonder toelagen, toch ingericht. Dit geldt eveneens voor gespecialiseerde taalcursussen die zich tot een bijzondere doelgroep richten.

In sommige Centra werden er mensen geweigerd omdat de cursussen overbezet waren. In Veurne bijvoorbeeld was dit het geval voor de bakkersopleiding.

Voor de impulsgebieden worden er extra-mogelijkheden voorzien met name 300 miljoen frank voor de **beroepsopleiding** en 100 miljoen frank voor de middenstandsopleiding. Voor de impulsgebieden wordt er in het totaal 2,005 miljard frank voorzien.

Een lid informeert naar de criteria voor de verdeling van deze kredieten.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat deze afhankelijk zijn van de impulsen die men wil geven. Het is ook mogelijk dat een bepaald gebied bijvoorbeeld geen extra stimulansen geeft op het vlak van de beroepsopleiding maar wel inzake middenstandsopleiding. De Centra voor **Middenstandsopleiding** zullen eveneens een advies uitbrengen. Van de totale begrotingsenveloppe van 2,005 miljard frank gaat er een vast gedeelte naar de werkingskosten namelijk onder andere voor streekmanagers en technologieagenten.

C. Indicatieve stemming

De decreetbepalingen en de secties inzake de **middenstandsopleiding** en de landbouwscholing worden door de Commissie telkens met tien stemmen bij één onthouding aangenomen. De conformiteit van de administratieve begrotingen met de algemene doelstellingen van de programma's wordt eveneens met tien stemmen bij één onthouding bevestigd.

II. BEROEPSOPLEIDING

A. INLEIDING DOOR DE GEMEENSCHAPSMINISTER VAN TEWERKSTELLING

Zoals de Gemeenschapsminister stelt dat in de **documentatie** die aan de leden wordt overhandigd eerst de **socio-economische** context wordt geschetst waarbinnen het beleid zich situeert. Aangezien deze context zich niet essentieel wijzigde in vergelijking met 1 jaar geleden, zal de **Gemeenschapsminister** hier dan ook niet meer in extenso op ingaan.

Wel wil de Gemeenschapsminister nog eens benadrukken dat de socio-economische context zeer duidelijk het spanningsveld illustreert dat is ontstaan tussen de daling van de werkloosheid, maar met een hardnekkige langdurige werkloosheid, enerzijds en het toenemende aantal **niet-beantwoorde vacatures** anderzijds. Het opleidingsbeleid van de jaren '90 zal zich bijgevolg moeten richten op dit spanningsveld.

Om deze spanningen te doen afnemen, zijn structurele maatregelen nodig. Deze maatregelen moeten tot doel hebben de bestaande arbeidsmarktreserve te valoriseren zonder de onmiddellijke noden van de bedrijfswereld te ontkennen.

Het instrument van de beroepsopleiding vormt hierbij een onmisbaar wapen, aangezien het de spanningen aan twee kanten, telkens met een andere snelheid kan verzachten. Zo kunnen enerzijds langdurig of laaggeschoolde werklozen door een intensief opleidingsproces in de arbeidsmarkt **heringeschakeld** worden. Hierdoor wordt met name de **aanbodzijde kwalitatief uitgebreid**. Anderzijds kunnen ook opleidingen georganiseerd worden voor reeds tewerkgestelde werknemers om hun kwalificatievereisten beter te laten aansluiten bij de inhoud van de betrekkingen. Hierdoor wordt tegelijkertijd de werkloosheid preventief bestreden, aangezien vermeden wordt dat werknemers ontslagen worden omdat ze

niet meer de nodige jobbekwaamheden bezitten. Het belang van de beroepsopleiding wordt vertaald in een substantiële verhoging van de dotatie. Die wordt met 250 miljoen frank opgetrokken tot 2 miljard 277,7 miljoen frank, waarvan 304,4 miljoen frank bestemd is voor de aankoop van investeringsgoederen.

Het opleidingsbeleid kan echter hoe langer hoe minder geïsoleerd worden van het tewerkstellingsbeleid. Opleiding en tewerkstelling raken in toenemende mate met elkaar verweven, zowel op het niveau van de onderneming als ten aanzien van de globaliteit van de arbeidsmarkt.

Iedere beleidsaanpak moet bijgevolg gericht zijn op beide componenten, zodat werknemers en werklozen kunnen doormerken naar dat deel van de arbeidsmarkt waar hun kwaliteiten en verwachtingen optimaal aan bod komen.

Deze opdracht heeft enkel kans op slagen indien alle betrokken **actoren** op een geïntegreerde en gecoördineerde wijze hieraan hun medewerking verlenen. De Vlaamse overheid beschikt immers niet over de nodige beleidsmatige en budgettaire middelen om alleen de spanningen op het **arbeidsmarkt**-veld weg te nemen. De sociale partners, inzonderheid de werkgevers, en de derden-instellingen moeten vanuit een gemeenschappelijk bepaalde doelstelling hierin actief participeren.

De gemeenschappelijke realisatie van deze doelstelling moet uiteindelijk uitmonden in het wegwerken van de paradox van de langdurige werkloosheid en de vacatureleemtes.

Van een degelijk beleid moeten twee voorafgaande voorwaarden vervuld zijn.

Ten eerste : een planmatige beleidsaanpak vereist een gegeden kennis van de vraag- en aanbodzijde van de arbeidsmarkt. Zulke kennis moet niet alleen een inzicht bieden in de bestaande arbeidsmarktspanningen, maar tevens via een meer prospectieve benadering de toekomstige knelpunten aanduiden. Zo kunnen indicaties gevonden worden om het opleidingsbeleid bij te sturen of om te buigen.

Met het SIMONA-systeem beschikt de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) reeds over een zeer gedetailleerde kennis omtrent de in Vlaanderen ingeschreven werkzoekenden en een belangrijk deel van de vacaturemarkt ($\pm 55\%$).

Tevens voorziet het SIMONA-systeem een automatische follow-up inzake de ingerichte beroepsopleidingen, zodat zowel centrale als plaatselijke sturing op dit vlak mogelijk wordt. Hierdoor kan eveneens een gedifferentieerde analyse van de cursisten worden gemaakt.

Om nochtans een meer continue en globale kennis van de arbeidsmarkt te verkrijgen, werd op 12 juni 1990 een overeenkomst met de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen (SERV) gesloten, waarbij deze Raad voor de organisatie van een permanent arbeidsmarktonderzoek zal instaan. Hierbij worden zowel voor de gegevensverzameling als voor de kennisimplementatie de Subregionale Tewerkstellingscomités op een intensieve wijze betrokken en ingeschakeld.

Door een meer verfijnde kennis van de plaatselijke arbeidsmarkt kunnen deze Subregionale Tewerkstellingscomités (STC) uitgroeien tot echte consultatiecentra omtrent het lokale arbeidsmarktgebeuren. Zij kunnen het opleidingspakket voortdurend evalueren en, zo nodig, aanpassen.

Een tweede voorafgaande voorwaarde is de coördinatie van het opleidingsaanbod. Het bestaande opleidingsaanbod

wordt immers verzorgd door een waaier van instellingen en verenigingen. De opdrachten, financieringsbronnen en doelgroepen van elke instantie moeten duidelijk omlind en in kaart gebracht worden.

Alleen dan kunnen de middelen die door de overheid beschikbaar worden gesteld, optimaal gealloceerd worden.

In dit kader hebben de Permanente Werkgroepen „Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt”, opgericht binnen de STC's overeenkomstig artikel 21 van het VDAB-besluit van 21 december 1988, een belangrijke rol te vervullen.

Deze werkgroepen, waarin alle instanties die zich met opleiding bezig houden hun stem hebben, moeten een bijdrage leveren tot een beter op mekaar afgestemd **opleidingsaanbod**. Er moet immers gestreefd worden naar het vermijden van overlappingsen en het stimuleren van een gemeenschappelijk gebruik van onderbenutte opleidingsinfrastructuren.

Op korte termijn krijgen deze werkgroepen de opdracht een inventaris te maken van de opleidingsmogelijkheden en -voorzieningen in hun streek. Deze inventaris vormt op zich reeds een belangrijk beleidsinstrument voor het uitwisselen van informatie tussen de diverse opleidingsinstanties en naar de gebruiker toe. Tevens wordt het hierdoor mogelijk een inzicht te krijgen in de aanbodzijde, waarna een gecoördineerde en geïntegreerde beleidsaanpak mogelijk wordt.

De Gemeenschapsminister concretiseert daarna de **beleidsdoelstellingen**. Prioritaire aandacht gaat hierbij uit naar de risicogroepen. Immers, de langdurige werkloosheid in Vlaanderen blijft erg hoog, ondanks de economische heropleving en de ermee gepaard gaande groei van de werkgelegenheid.

Het opleidingsbeleid moet dan ook meer dan ooit prioritair gericht worden op de langdurig werklozen. Een dubbele **heroriëntering** dringt zich hier op, enerzijds op **financieel-organisatorisch vlak** en anderzijds op inhoudelijk vlak.

Vooreerst zal er op grond van het consensusvoorstel dat binnen de SERV werd uitgewerkt, een vernieuwd model van financieel organisatorische samenwerking tussen de VDAB en het bedrijfsleven tot stand worden gebracht. Dit model zal meer in het bijzonder een grotere verantwoordelijkheid en financiële inbreng impliceren van de ondernemingen inzake de organisatie van beroepsopleidingen voor de eigen werknemers. Zo moeten er meer middelen vrijkomen die de Vlaamse overheid kan besteden aan de opleidingen van werkzoekenden, met name van werkzoekenden behorende tot de risicogroepen. Dit vernieuwde model gaat dus uit van een meer selectieve verdeling van de middelen en van een responsabilisering van alle betrokken **actoren**. In het **Beheerscomité** van de VDAB wordt momenteel een besluitwijziging in die zin voorbereid.

Tevens wordt in dit comité onderzocht hoe het instrument van de individuele beroepsopleiding in de onderneming optimaal kan worden aangewend ten voordele van de langdurig werklozen.

Ook op inhoudelijk vlak is een verhoogde aandacht voor de risicogroepen nodig. Weliswaar komen de risico-groepen in het bestaande opleidingsaanbod reeds in ruime mate aan bod. In de opleidingen binnen de secundaire sector waren 59 % van de cursisten langer dan 1 jaar werkloos ; in de tertiaire sector bedroeg dit 58 % . De initiatie- en basisopleidingen zijn zelfs voor 75 % bevolkt door cursisten die tot de risicogroepen behoren.

Nochtans volstaan deze „traditionele” voorzieningen niet. Al te dikwijls is de intrededrempel nog te hoog. Met het

bijkomende budget van 250 miljoen frank voor nieuwe opleidingsinitiatieven kunnen dan ook prioritair drempelverlagende vooropleidingsmodules worden uitgebouwd.

In de secundaire sector zullen begin 1991 een aantal experimentele pilootprojecten op touw worden gezet waarin de nadruk gelegd wordt op het verwerven van basisvaardigheden en -kennis. Essentieel in deze projecten worden de permanente begeleiding en het inbouwen van tewerkstellingsmodules. Tevens worden een aantal nieuwe opleidingen uitgebouwd o.a. in de grafische sector en het vervoer, die vooral openstaan voor laaggeschoolde werkzoekenden.

Ook in de tertiaire sector worden, vanuit de bekommernis dat de discrepantie tussen het instapniveau van de cursisten en de functievereisten te groot is, nieuwe vooropleidingsmodules georganiseerd.

Via de beheersing van de moedertaal, een stevige basis van de tweede landstaal en een initiatie in de administratieve automatisering, moeten de cursisten naar geïntegreerde opleidingen kunnen doorstromen. Deze modules zullen worden gegeven in vijf nieuwe centra die gelegen zijn in regio's waar nog geen dergelijk beroepsopleidingsaanbod aanwezig is, namelijk in Diksmuide, Eeklo, Oudenaarde, Mechelen en Turnhout. Daarenboven komen er ook nieuwe vooropleidingen in Limburg en in het Hageland en wordt in Antwerpen, als laatste STD, een schakelopleidingsproject voor laaggeschoolde werkzoekenden opgezet.

Voor de werkloze migranten, voor wie een gebrek aan kennis van het Nederlands vaak een hinderpaal is voor het volgen van een opleiding en a fortiori voor hun herinschakeling in het arbeidsproces, zullen er vanaf november 1990 7 talencentra worden opgericht. Deze talencentra zijn gelegen in de STD's met een hoge migrantenconcentratie, namelijk in Houthalen, Beringen, Waterschei, Gent, Antwerpen, Sint-Niklaas en Vilvoorde. Daarnaast zal worden onderzocht of het bestaande aanbod van taallessen voor migranten niet verbeterd kan worden door middel van samenwerkingsovereenkomsten met initiatieven in de particuliere sector (socio-cultureel vormingswerk, opbouwwerk e.d.).

Ook in het kader van de Weer-Werkactie wordt meer ruimte geschapen voor de beroepsopleiding van langdurig werklozen. Uit de evaluatie van de pilootfase blijkt dat één vierde van de Weer-Werklanten reeds na de „intake” verwezen worden naar de beroepsopleiding. Aangezien de Weer-Werkactie middels een budget van 1 miljard 78 miljoen frank begin 1991 veralgemeend wordt over heel Vlaanderen, kan op een verhoogde participatie van Weer-Werklanten aan het opleidingsaanbod gerekend worden. Eenmaal op kruissnelheid zal deze actie 9 à 10.000 werkzoekenden begeleiden, van wie $\pm$ 3.000 onmiddellijk moeten kunnen doorstromen naar een opleiding. Vanzelfsprekend zal de VDAB zijn opleidingsaanbod proportioneel moeten aanpassen. Voor de opleidingen waarvoor de VDAB niet over de nodige mogelijkheden beschikt via de eigen centra of die gericht zijn op een specifieke doelgroep binnen de risicogroepen, vormen samenwerkingsovereenkomsten met derden de meest aangevoelen oplossing. Het Beheerscomité van de VDAB buigt zich nu over de verbetering van de financieel-organisatorische aspecten van zulke overeenkomsten.

Aangezien de vrouwelijke werklozen het grootste deel van de langdurig werklozen uitmaken, is een meer naar vrouwen gerichte oriëntering eveneens noodzakelijk. Zo werd de toegankelijkheid van vrouwen met jonge kinderen reeds verhoogd door de toekenning van een bijkomende premie voor kinderopvang. Deze maatregel waarvan ruim gebruik ge-

maakt wordt, volstaat evenwel niet. Er moet nog meer aandacht worden besteed aan de belemmeringen die vrouwelijke werkzoekenden ondervinden in het kader van hun herinschakelingsproces. Zo zijn flexibele arbeidstijdsregelingen in de opleidingscentra aangewezen en moet de bereikbaarheid van deze centra een doorslaggevend criterium zijn bij nieuwe vestigingsplaatsen. Daarenboven zal worden onderzocht in welke mate de bestaande infrastructuur mogelijkheden biedt voor de uitbouw van kinderopvangvoorzieningen in de centra voor beroepsopleiding.

Er dient echter niet alleen gezorgd te worden voor een uitbreiding van de mogelijkheden die de combinatie arbeids- en gezinstaken vergemakkelijken. Ook een verhoogde doorstroming van vrouwen naar traditionele mannenberoepen dient te worden nagestreefd. Voorbeelden hiervan zijn de reeds lopende opleidingsprojecten „Vrouwen in de metaal”, „Vrouwen in de bouw”, de projecten opgezet in het kader van het Strategisch Plan Kempen en een aantal schakelprojecten die kaderen binnen het Europese IRIS-programma. Deze projecten vormen helaas nog te zeer uitzonderingen. Een ruimere actie naar de bedrijfssectoren en de vrouwelijke werkzoekenden is noodzakelijk.

Is een eerste prioriteit in het opleidingsbeleid het richten naar risicogroepen, dan vormen de synergieën met de bedrijfswereld een tweede duidelijke optie. Overeenkomstig de regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve moeten nieuwe synergieën worden nagestreefd met de bedrijfswereld, om het instrument van de beroepsopleiding beter aan te wenden ter bestrijding van de heersende spanningen op de arbeidsmarkt.

Het nastreven van deze synergieën heeft ertoe geleid dat de VDAB voor bepaalde sectoren de bevoorrechte partner is geworden inzake de uitbouw van opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven in het kader van de 0,18 % -bijdrage. Dit jaar kwamen er aldus reeds samenwerkingsovereenkomsten tot stand met de volgende sectoren : de houtnijverheid, de kleding- en confectienijverheid, de horecasector, de bouwnijverheid, de voedingsnijverheid, de sector van de opvoedings- en huisvestingsinstellingen, de bedienden van de metaalnijverheid van Antwerpen en de bedienden van de metaalnijverheid van Brabant.

Samenwerkingsovereenkomsten staan op touw met het garagebedrijf, de arbeiders van de metaalnijverheid, de vervoersector en het taxibedrijf.

Deze overeenkomsten bieden extra opleidingsmogelijkheden voor verscheidene honderden werkzoekenden. Belangrijk is vooral dat voor de opgeleiden een quasi-garantie op tewerkstelling in de sector is voorzien. Deze overeenkomsten bieden daarbij de ideale gelegenheid om know-how uit te wisselen tussen de VDAB en de bedrijfswereld, zodat het opleidingspakket optimaal afgestemd kan blijven op de voortdurende wisselende vereisten van de arbeidsplaatsen.

Gezien het belang van deze overeenkomsten wordt binnen de VDAB een aparte cel opgericht met als taak deze instelling te promoten als opleidingsinstelling naar de sectoren die nog onvoldoende vertrouwd zijn met de VDAB-mogelijkheden en die nog geen bestemming hebben voor de middelen in het kader van de reeds vermelde 0,18 % -bijdrage.

Ruimere synergieën worden beoogd in enkele nieuwe projecten. Zo is een Nautisch Centrum te Zeebrugge opgericht waarin zowel de visserijsector als de VDAB de Provincie West-Vlaanderen en het Ministerie van Onderwijs participeren. Dit Centrum heeft tot doel de leerlingen van het zeevisserij-onderwijs vertrouwd te maken met hun toekomstig werkmilieu via het aanleren van navigatie- en visserijtechnie-

ken. De VDAB trad hier als imichter op. In Brugge zal de samenwerking tussen de grafische sector, de GOM, de VDAB en het Vormingsinstituut van de Middenstand leiden tot de uitbouw van een Grafisch Centrum. Een 70-tal cursisten zullen hier jaarlijks tot drukker worden opgeleid.

Door de coördinatie van het opleidingsaanbod, de verbreding van de opleidingsvoorzieningen en de inhoudelijke heroriëntering naar de risicogroepen moet de Vlaamse Gemeenschap op termijn in staat worden gesteld voor alle werkzoekenden een feitelijk recht op een aangepaste opleiding te realiseren.

In het kader van de nieuwe beleidsvisie van de VDAB werd alvast een aanvang genomen met de concretisering van dit recht op opleiding. Zo vermeldt het Charter van de Werkzoekende expliciet dat iedere werkzoekende recht heeft op een aangepaste opleiding en dat de VDAB zich ertoe verbindt alle middelen die hem ter beschikking worden gesteld, optimaal aan te wenden om dit recht te verwezenlijken. Tevens voorziet dit Charter dat de werkzoekende recht heeft op een persoonlijke en intensieve begeleiding naar zijn herintegratie in het arbeidsproces.

De VDAB kan dit verwezenlijken via een individuele, aangepaste trajectbemiddeling waarbij maximale aandacht besteed wordt aan de specifieke moeilijkheden die de werkzoekende ondervindt bij zijn herintegratie.

Het Charter van de werkzoekende vormt in feite de uitdrukking van de rechten van de werkzoekende in het herinschakelingsproces en de daaraan verbonden inspanningsverbintenis van de VDAB om deze rechten te concretiseren. Iedere werkzoekende zal door de VDAB op de hoogte gebracht worden van de inhoud van het Charter. Daardoor is de werkzoekende niet alleen op de hoogte van zijn rechten maar ook van de gedragsregels die de VDAB ten aanzien van hem of haar zal hanteren.

„De Gemeenschapsminister deelt mee dat er, met betrekking tot de activiteitenprogramma's waarvoor hij bevoegd is door de Executieve nog een amendement zal ingediend worden. In het ontwerp zoals voorgelegd aan de Commissie werd het Weer-Werkbudget volledig ingeschreven onder het activiteiten-programma 69 ondanks het feit dat in het Weer-Werkbudget een niet onbelangrijk deel van de middelen is gereserveerd voor beroepsopleiding. Dit zal tot gevolg hebben dat het krediet op programma 32 zal toenemen maar dat deze verhoging wordt gecompenseerd door een evenwaardige daling van het krediet op activiteitenprogramma 69.

In de VDAB-begroting werden de kredieten van de Weer-Werkactie opgedeeld over functionele diensten. Bepaalde uitgaven gebeuren echter rechtstreeks door de Administratie van de Vlaamse Gemeenschap en niet door de VDAB. De grootte en de globaliteit van de begroting worden echter niet gewijzigd.

B. BESPREKING

Een lid herinnert eraan dat men vorig jaar in deze Commissie bij de begrotingsdiscussies pleitte voor een nauwe samenwerking tussen de voor onderwijs en vorming bevoegde Gemeenschapsministers. Alle fracties formuleerden constructieve voorstellen en wezen op het overschot aan leerkrachten. Is er in de loop van dit jaar iets concreet gebeurd? Hoe verliep de samenwerking met de Gemeenschapsminister van Onderwijs?

Met betrekking tot de betere afstemming van de beroepsopleiding op de tewerkstelling in de industrie opteren sommigen voor het geven van een algemene opleiding en een specialisatie in het bedrijf zelf.

Inzake de coördinatie van het opleidingsaanbod betreft het lid dat de Permanente Werkgroepen „Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt” slechts nu een opdracht hebben gekregen om een inventaris te maken van de opleidingsmogelijkheden en -voorzieningen in hun streek. In feite had het opstellen van deze inventaris de beleidsaanpak vooraf moeten gaan.

De Gemeenschapsminister opteert voor meer opleidingen van werkzoekenden behorende tot de risicogroepen. Dit model gaat uit van de responsabilisering van de betrokkenen. De achtergrond van de visie van de Gemeenschapsminister is dus nog steeds dat alles op vrijwillige basis gebeurt. De nationale Minister van Tewerkstelling en Arbeid spreekt bijna van vormingsplicht en denkt aan het eventueel sanctioneren. Welk standpunt neemt de Gemeenschapsminister dienaangaande in ?

De Gemeenschapsminister denkt aan het op touw zetten van een aantal experimentele pilootprojecten waarbij tevens tewerkstellingsmodules worden ingebouwd. Wat is hiervan de bedoeling ? Alleszins mogen geen nieuwe „nepstatuten” in het leven worden geroepen : in het verleden bleken die geen oplossingen te zijn. Men zou beter zijn de hiervoor voorziene middelen aan vorming te besteden.

Heeft de Gemeenschapsminister cijfers met betrekking tot het aantal personen dat in de parallelle circuits heeft gewerkt en dat nadien een betrekking in de privé-sector heeft gevonden.

Een ander lid drukt zijn waardering uit voor de vele initiatieven ter verbetering van de relatie tussen de arbeidswereld en de opleidingen en tevens voor het verlagen van de drempel naar de opleidingen.

Toch is hij bezorgd over de versnippering van het onderwijsveld in Vlaanderen, onder meer door de verzuiling veroorzaakt. De algemene begroting van de Vlaamse Gemeenschap wordt door de mogelijke overlappingen bezwaard. Hoe beter het beleid is, hoe meer risico men loopt om overlappingen te veroorzaken. Door de niveauverhoging ontstaan er immers parallellismen. Daarom is er coördinatie nodig.

Inzake de taallessen voor migranten steunt hij de idee om zeven talencentra in de STD's met een hoge migrantenconcentratie op te richten. Zal er op deze wijze echter geen parallel circuit met de projecten voor basiseducatie ontstaan ? Over welke mogelijkheden beschikken de geïnteresseerden die ver van deze zeven centra wonen ?

Hoe zit het met de aansluiting vanuit de Weer-Werkactie op het opleidingsprogramma ? In de Permanente Werkgroep en „Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt” zitten ook afgevaardigden van de onderwijssector. Meestal hebben enkel de twee grote onderwijsnetten een afgevaardigde. Bestaat de mogelijkheid om het officieel gesubsidieerd onderwijs bij die werkgroepen te betrekken ?

Een lid meent dat iedere Gemeenschapsminister nog te veel zijn eigen sector verdedigt. Inzake coördinatie in de vormingssectoren moet nog een lange weg worden afgelegd. Hoever is men in de realiteit geraakt ? Hij dringt aan op meer resultaten vanwege de Executieve.

Hij steunt de benadrukking van drempelverlagende initiatieven. Hoe ver staat het met de wachtlijsten ? Hoe zullen de terbeschikkinggestelde leerkrachten worden ingescha-

keld ? Hier kan een oplossing gevonden worden voor het probleem van de terbeschikkinggestelden al blijken vele van die leerkrachten weinig geïnteresseerd te zijn.

Vorig jaar deelde de Gemeenschapsminister mee dat de schakelprojecten zouden worden doorgelicht. Wat was hiervan het resultaat ?

De werkgevers hebben de wettelijke verplichting om vacatures te melden. De Gemeenschapsminister verklaarde dat dit slechts voor 55 procent gebeurde en beloofde een concreet initiatief. Is de situatie nu verbeterd ?

Van de personen die een beroepsopleiding volgden vonden ongeveer 65 procent een aangepast werk. De Gemeenschapsminister beloofde een onderzoek naar de resterende 35 procent. Is dit gebeurd en zo ja, wat zijn de resultaten ervan ?

Het lid informeert naar de concrete resultaten van het opleidingsakkoord met de textielsector.

Inzake het meer betrekken van de PMS-centra bij de selectie van diegenen die voor een opleiding in aanmerking komen, vraagt hij of dit effectief gebeurt. Of blijkt de VDAB hiertoe meer aangewezen ?

Welke zijn de resultaten van het interimkantoor van de VDAB ? Dit kantoor blijkt marktleader te zijn. Toch zijn er veel privé-initiatieven gegroeid. Hoe is dit te verklaren ?

Het lid is verheugd over het door de Gemeenschapsminister aangekondigde initiatief in het Hageland. Zullen er in de impulsgebieden eveneens afzonderlijke initiatieven worden ontwikkeld ?

Wel oordeelt hij dat de heroriëntering van opleiding van actieve werknemers eerder een taak is voor de bedrijfswereld dan voor de overheid.

Een ander lid steunt de drempelverlagende vooropleidingsmodulen. In Limburg en het Hageland zullen er nieuwe vooropleidingen worden ingericht. In welke lokaliteit van het Hageland zal de nieuwe opleiding worden ingeplant ?

Hij wil een volledig overzicht krijgen van de stand van zaken van de Weer-Werkactie : welke centra zijn er, hoeveel mensen volgen een opleiding en welke opleiding volgen zij ?

Hoe kunnen de 1.300 boventallige leerkrachten in de beroepsopleiding worden ingeschakeld ? In Zeebrugge komt er in samenwerking tussen de VDAB en het zeevisserijonderwijs een nautisch centrum. Zal dit een vast of een mobiel centrum zijn ?

Een lid dat niet tot de Commissie behoort, informeert naar de situatie van de vrouwen in de beroepsopleiding. De vermindering van de werkloosheid situeert zich hoofdzakelijk bij de mannen niettegenstaande er meer vrouwen werkloos zijn.

Welke zijn de resultaten van het invoeren van de premie voor de kinderopvang ? Deze maatregel kan drempelverlagend werken.

Werd er al een evaluatie van de projecten „vrouwen in het metaal” en „vrouwen in de bouw” doorgevoerd ? Welke zijn de resultaten van de Weer-Werkactie ? Hoe groot is de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt ? Hoeveel Weer-Werkgeco's zijn er ? Hoe verloopt de participatie door de ondergeschikte besturen ?

De idee om de toepassing van het artikel 143 uit te breiden naar de deeltijdse werknemers staat haaks op de filosofie van de Weer-Werkactie. De VDAB moet de mensen en de

middelen vinden om te bemiddelen naar een voltijdse betrekking toe.

Een lid houdt een pleidooi voor een betere coördinatie inzake de taalcursussen voor migranten. De Centra voor Basiseducatie trachten een volledig net op te richten. De Centra van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin richten eveneens taalcursussen in. Nu zal ook de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling taalonderwijs inrichten. Niettemin staande deze talencentra in het kader van de beroepsopleiding nuttig zijn, is een oriënterend onderzoek naar de doelgroep toe en een samenwerking tussen de diverse centra nodig.

Een ander lid stelt vragen over de werking van de interim-diensten. In welke mate doet men voor de aanwerving van tijdelijk personeel op deze diensten een beroep en op welke periode heeft dit betrekking? Hij heeft de indruk dat men de flexibiliteit te veel rekt. De interimkrachten verkeren in de onzekerheid over de duur van hun tewerkstelling. Soms bedraagt deze periode slechts enkele uren.

Heeft het systeem, buiten het soepel inspelen op hun noden, nog andere voordelen voor de bedrijven? Zijn dergelijke systemen nog verantwoord?

De Gemeenschapsminister stelt in zijn repliek dat hij sinds twee jaar aandringt op meer coördinatie tussen de verschillende vormingsprojecten. Er zijn diverse vergaderingen ter zake geweest. Er werd zeer intensief gewerkt aan het opstellen van een globale inventaris van de diverse vormen van vorming die bestaan. Dit is een zeer complexe materie. Op het eerste gezicht blijken er niet veel overlappingen te bestaan. Ook de sector van de beroepsopleiding is complex: veel gebeurt ingevolge een samenwerking tussen de VDAB en plaatselijke initiatieven en VZW's. De invalshoek en de finaliteit van de drie sectoren zijn volledig verschillend.

De beroepsopleiding richt zich naar een specifiek publiek, namelijk de werklozen en hun praktische opleiding naar de privé-sector toe. Zij moeten een aantal vaardigheden aanleren waardoor ze in het arbeidsproces kunnen worden ingeschakeld. De beroepsopleiding moet ook een aantal vergissingen uit de onderwijswereld wegwerken, meer bepaald vergissingen vanwege de ouders die hun kinderen nog te veel naar het algemeen secundair onderwijs sturen, zonder dat er nadien nog verdere studies worden gevolgd. Zo ontstaan er ongeschoolde bedienden.

Toch is het niet de bedoeling dat de beroepsopleiding in de plaats komt van het onderwijs. De beroepsopleiding werkt doelgericht en op korte termijn. De langste opleiding duurt zes maanden, de meeste zijn korter. Dergelijke opleidingen bestaan niet in het schoolse onderwijs.

De complexiteit van het probleem vereist dat ook de projecten in het kader van de kansarmoedebestrijding van de Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt en die van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezondheid bij de globale coördinatie worden betrokken.

Er doen zich niet veel overlappingen voor: op het terrein verloopt de samenwerking beter dan men vermoedt. De STD's moeten de zekerheid hebben dat een nieuwe beroepsopleiding aan een behoefte beantwoordt en dat iedere overlapping uitgesloten is. Zo is het nautisch centrum in Zeebrugge ontstaan door een samenwerking tussen de VDAB en het onderwijs. De opleiding gebeurt in een vast centrum met behulp van computersimulatie.

De Gemeenschapsminister streeft een goede samenwer-

king na met de nationale Minister van Tewerkstelling en Arbeid. Maar hij blijft bij een opleiding van de werklozen op vrijwillige basis : een opleidingsplicht heeft geen zin. Er is hiervoor onvoldoende infrastructuur en **niet-gemotiveerden** behalen bovendien geen resultaten.

De toepassing van het artikel 143 behoort tot de bevoegdheid van de nationale Minister. De werkzoekende die aan de hand van een attest van de VDAB kan aantonen dat **hij/zij** inspanningen levert om zijn kansen op tewerkstelling te verhogen door deelname aan een beroepsopleiding of **begeleidingsactie**, moet worden vrijgesteld van toepassing van dit artikel. Op basis van een VDAB-attest wordt geen verder onderzoek van hun dossier uitgevoerd.

De Gemeenschapsminister repliceert dat nepstatuten niet meer bestaan. Iedereen bezit nu een arbeidsovereenkomst zoals die in de privé-sector van toepassing zijn. Cijfers over de doorschuifoperatie zijn niet beschikbaar.

Binnen de tewerkstellingsprogramma's kan men wel onderscheiden maken. Er bestaan programma's in functie van een duidelijke behoefte in de culturele en de sociale sector die het eigen departement financieel niet aankan. Het inkapselen in het algemeen circuit is ingevolge de financieringswet niet mogelijk.

Voor de financiering van de tewerkstellingsprogramma's zijn de gewesten echter aangewezen op de uitoefening van trekkingsrechten op de nationale begroting voor iedere werkloze die in een tewerkstellingsprogramma is opgenomen. Tewerkstelling rechtstreeks ten laste van de begroting van de betrokken sectoren, m.a. w. los van de **opslorpingsmaatregelen** zou tot gevolg hebben dat de Vlaamse Gemeenschap een bijkomende inspanning zou moeten leveren ten belope van ± 7 miljard frank. Momenteel wordt in overleg met de nationale overheid onderzocht in hoeverre via **samenwerkingsakkoorden** het financieringsmechanisme kan aangepast worden zodat de overheveling naar de betrokken sectoren kan worden mogelijk gemaakt.

Een doorschuifoperatie is wel voelbaar bij de tewerkstellingsprogramma's in de gemeenten en de OCMW's. Hoger geschoolde Geco's vloeien af naar de privé-sector. Deze beweging zal in de toekomst worden ondersteund zodat ook andere werklozen kansen krijgen.

Er bestaan reeds talrijke talencentra voor migranten. Nu komen er zeven nieuwe bij. Bovendien bestaan er een zeer groot aantal lokale initiatieven onder impuls van plaatselijke overheden en **VZW's** die vorming en opleiding verstrekken aan zeer laag geschoolden en migranten. De meeste initiatieven gebeuren in samenwerking met de VDAB.

De doorstroming uit de Weer-Werkactie situeert zich op een hoog peil. 35 procent vindt een betrekking in het normale arbeidscircuit en 25 procent wordt naar de beroepsopleiding verwezen. Dit is zeker een goed resultaat : het betreft hier immers langdurig werklozen. Voor het resterende percentage worden de mogelijkheden van betrokkenen verder onderzocht.

Het besluit betreffende de oprichting van Permanente Werkgroepen „Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt” voorziet een vertegenwoordiging van de vrije scholen en de ARGO. Het officieel gesubsidieerd onderwijs is meer streekgebonden en heeft geen overkoepelend orgaan. Dit net kan echter via de coöptatie bij de werking van de werkgroepen worden betrokken.

De wachtlijsten voor de beroepsopleiding verminderen in densiteit.

Met betrekking tot de verhoogde premies voor vrouwen met kinderlast, deelt de Gemeenschapsminister de volgende gegevens mee :

In 1989 (maatregel in voege vanaf 1 november 1989)

- 274 cursisten
- bijkomende uitgaven : 857.000 frank

In 1990 (toestand op 30 september 1990)

- 870 cursisten
- bijkomende uitgaven : 7.119.650 frank

Het inschakelen van de boventallige leerkrachten is niet eenvoudig. Er stellen zich tal van administratieve en andere problemen. Statutair kunnen deze personen niet worden verplicht om in een ander circuit te werken. De beroepsopleiding werkt vanuit een volledig ander concept. De Gemeenschapsminister durft niet verzekeren dat er een passende oplossing wordt gevonden.

Bovendien verschilt de beroepsopleiding van de VDAB inzake personeelsbeleid fundamenteel van het onderwijs in die zin dat lesgevers in de VDAB contractueel verbonden zijn. Een overstap vanuit een statutaire functie in het onderwijs zou voor de betrokkene betekenen dat hij moet verzaken aan de vrijwillige inschakeling in de beroepsopleiding ; dit ligt dus geenszins voor de hand.

Er bestaan diverse projecten. In 1990 zijn er ook enkele weggevallen : ze werden in het gewone circuit van de tewerkstellingsprogramma's opgenomen. De meeste schakelprojecten zullen in het circuit van de basiseducatie worden opgenomen : het overhevelen is nu bezig. Ook nieuwe projecten, die aan een behoefte beantwoorden, worden opgevangen.

De vacatures in de bedrijfswereld worden meestal niet gemeld. Enkel een overreding is mogelijk via samenwerking met de patronale organisaties.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat uit een onderzoek blijkt dat de beroepsopleiding als positief wordt beoordeeld. Slechts 30 à 35 procent van de werklozen blijkt niet geïnteresseerd te zijn.

Op 6 september laatstleden werd een akkoord met de textielsector getekend. In de confectie zullen er 100 opleidingen per jaar gebeuren. A rato van een tussenkomst van 50 procent betekent dit 7 à 8 miljoen frank ten laste van de sector. Voor de VDAB betekent dit geenszins een besparing, maar daardoor wordt de mogelijkheid geboden om met deze middelen het bestaande opleidingsaanbod te verhogen.

Het inschakelen van de PMS-centra wordt onderzocht. Het probleem van de centra is dat ze niet op de arbeidsmarkt, maar op een studentenpopulatie zijn gericht.

Het interimkantoor van de VDAB boekt volgens de Gemeenschapsminister een goed resultaat en blijft marktleider. Er vallen geen grote misbruiken vast te stellen. De werkgevers doen zeer vlug en voor korte periodes een beroep op interimkrachten. Voor de bedrijven is deze tewerkstellingsvorm niet goedkoop : de arbeidskrachten worden op dezelfde basis als de andere werknemers vergoed. De sociale zekerheid en de prijsbemiddeling door de interimdiensten maken het geheel zelfs duurder. De interimkrachten hebben wel geen arbeidsovereenkomst met het bedrijf zelf. Het systeem beantwoordt aan een behoefte van de bedrijfswereld en van sommige werknemers die, op een bepaald ogenblik, soms deze vorm van tijdelijke arbeid verkiezen boven een vast arbeidscontract. De Gemeenschapsminister begrijpt dat sommigen met hun situatie ontevreden zijn.

In de impulsgebieden zullen er aanvullende **tewerkstel-**lings- en opleidingsprojecten tot stand worden gebracht. Er is hiervoor een krediet van 300 miljoen frank voorzien. Op vraag van een lid betreffende de coördinatie tussen deze initiatieven en richtlijn **5b** van de Europese Gemeenschap deelt de Gemeenschapsminister mee dat deze gewaarborgd wordt door de wijze waarop dit opleidingsluik zal geconcretiseerd worden. Hier is een zeer belangrijke rol weggelegd voor de STC's die best geplaatst zijn om te onderzoeken welke initiatieven het best beantwoorden aan de plaatselijke behoeften.

De voorstellen van de STC's zullen de basis vormen voor de concrete invulling en besteding van de beschikbare enveloppe. Deze voorstellen zullen gecoördineerd worden door de VDAB. Bovendien zal de Executieve de uiteindelijke beslissing nemen rond het al dan niet aanvaarden van de projecten in het impulsprogramma.

De STC's, de **STD's** en de VDAB bepalen de **vestigings-**plaatsen van de nieuwe vooropleidingen. In het Hageland wordt dit Diest.

De werkgevers financieren ook opleidingen. De kostprijs ervan wordt vrij accuraat bepaald en valt ten laste van de werkgevers.

De Gemeenschapsminister deelt verder mee dat er een geactualiseerde stand van zaken in verband met de **Weer-**Werkactie en de tewerkstellingsprojecten in de Economie werd opgemaakt. Het werd aan de leden van de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling overgemaakt. Hij zal het ook aan de leden van de Commissie voor Onderwijs en Vorming bezorgen. Er zijn nu meer dan 3.000 **Weer-**Werkklanten ; momenteel bereikt de actie een kruissnelheid en ze zal volgend jaar in Vlaanderen worden veralgemeend. In de maand september waren 676 nieuwe klanten, dit geldt eveneens voor de maand oktober. In 1991 zullen er 9 à 10.000 personen worden bereikt.

Er werden 207 plaatsen voor **Weer-Werkgeco's** toegewezen. De Gemeenschapsminister geeft toe dat er een gebrekige coördinatie tussen de migrantenprojecten en de **basis-**educatie is vast te stellen. De migrantenproblematiek zal in de Vlaamse Executieve nauwkeurig worden opgevolgd. De VDAB richt zich tot werkloze migranten en niet tot alle migranten in Vlaanderen. In ruggespraak met de **migranten-**organisaties en met de Koninklijke Commissaris voor het Migrantenbeleid wil hij voor de werkloze migranten de taallessen verplicht stellen.

Op verzoek van een lid belooft de Gemeenschapsminister om na te gaan of er enig statistisch materiaal in verband met de interimdiensten voorhanden is. De materie is echter hybride zodat de Gemeenschapsminister vermoedt dat er weinig gegevens beschikbaar zijn. Er werden vorig jaar 7.794.000 uren gepresteerd, dit is een stijging met 15 procent in vergelijking met 1988. Ons land heeft het laagste aantal interims van de EG-landen zodat wij normaal nog een enorme stijging mogen verwachten. Wel wijst hij erop dat de filosofie van de interimdiensten is uit te gaan van korte **tewerkstellingspe-**riodes. Indien interimkrachten voor langere periode of in normaal dienstverband worden aangenomen dan verliezen de diensten immers een uitzendkracht. Met betrekking tot de jongere werklozen merkt de Gemeenschapsminister op dat de korte tewerkstellingsperiodes toenemen. In het verleden trad dit fenomeen enkel in de bediendensector op, nu ook bij de lagere geschoolde arbeiders. Het systeem vormt nu een buffer voor de fluctuerende tewerkstelling : rond de kern van vaste arbeiders komt er een periferie van **interim-**arbeiders.

Meer en meer vormt de interimperiode een stageperiode die aan de vaste aanwerving voorafgaat.

Een lid apprecieert het feit dat er veel nieuwe initiatieven worden genomen. Wel dringt hij aan op een betere coördinatie tussen de diverse initiatieven. Hij informeert tevens naar het statuut van de Geco's en van het personeel van de tewerkstellingsprojecten.

De Gemeenschapsminister herhaalt dat er geen minderwaardige statuten meer bestaan. De Geco's hebben dezelfde wedde en hetzelfde statuut als het personeel van de privé-sector. De departementen hebben onvoldoende middelen om dit personeel zelf te kunnen betalen. De Vlaamse Gemeenschap moet er zorg voor dragen dat ongeveer 7 miljard frank trekkingsrechten niet verloren gaan. Dit is een probleem dat door de financieringswet werd geschapen.

Het personeel, tewerkgesteld via het Interdepartementeel Begrotingsfonds, heeft een ander statuut. Het kan niet naar de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin worden doorgeschoven ingevolge het probleem van de trekkingsrechten en de financiële RSZ-vrijstellingen die wettelijk vastliggen.

Geco's zijn geen werklozen meer, ze worden bovendien in diverse sectoren tewerkgesteld. De doorschuifoperaties van deze personen kunnen niet worden nagegaan. Een meldingsplicht invoeren zou een te grote administratie vergen zodat dit een onmogelijk controlemiddel is.

De Gemeenschapsminister geeft vervolgens een evaluatie van de tewerkstellings- en opleidingsprojecten voor laaggeschoolden en langdurig werklozen (zie bijlage).

C. INDICATIEVE STEMMING

De decreetbepaling en de sectie inzake beroepsopleiding, alsmede de bevestiging van de conformiteit van de administratieve begroting met de algemene doelstelling van de programma's, worden telkens met 10 stemmen bij 1 onthouding aangenomen.

BIJLAGE

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

BRABANT

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemersuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3251	ABVV-werklozen-werking verstrekken van opleidingen van laaggeschoolde langdurig werklozen	1 licentiaat 9 regenten 2 A1 1 maatschappelijk assistent	412 i.p.v. 180 (195 laaggeschoolde langdurig werklozen)	4664 per begeleider bij de totale cursistengroep als men alleen de langdurig WL telt: 2552 u	44 cursisten aan het werk 4 VDAB-opleiding	Geen probleem
3153	V.Z.W. Wonen en Werken Leuven verstrekken van opleidingen aan kansarmen : algemene vorming, bouwtechnieken enz.	1 VT techn. regent 1 VT regent LO 1 VT AI informaticus 1 VT A2 schrijnwerkerij	10 vooropgesteld 18 vooropleiding 12 praktijkbegeleiding	3072 t.o.v. 2500	slechts 1 à 2 op 12 deelnemers hebben nog geen verder perspectief	Geen probleem
3913	V.Z.W. „De Wal” Leuven taallessen aan migranten + voor gevorderden opleiding heftruck chauffeur • magazijnier	1 VT licentiaat humane wetenschappen 1 VT regent algemene vakken	14 vooropgesteld eerste sessie : 77 tweede sessie : 17	3922 t.o.v. 2695	basiscursus : slecht bij migrantenvrouwen bij mannen : op 36 : 10 werk, 10 verdere cursus cursus gevorderden: iedereen werk	Geen probleem
3246	V.Z.W. Opbouwwerk Pajottenland Lennik opleiding aan langdurig laaggeschoolde werkloze vrouwen	1 VT maatschappelijke werker 1 VT licentiaat 2 VT regenten	11 t.o.v. 10	3700 t.o.v. 3496	5 werk 1 VDAB-opleiding	Geen probleem
3013	V.Z.W. Migranten Cultuur Sociaal Trefpunt Vilvoorde begeleidingsdienst voor migranten met o.a. taallessen	1 VT licentiaat 2 VT regenten	34 t.o.v. 21	5171 t.o.v. 2520	miniem : sedert 01.07.89 vonden een 10-tal werk	Geen probleem
3877	V.Z.W. „Forum rond leegstand” geven van technische maatschappelijke en persoonlijke vorming aan kansarme jongeren door deze het huurhuis dat ze bewonen te laten opknappen	1 sociaal assistent 1 bouwkundig tekenaar	4 deelnemers	project zo goed als beëindigd		beëindiging van het project op 31.08.1990 wegens voltooiing van de werkzaamheden
3109	KAV Brussel organiseren van cursussen in 3 regio's met het oog op reïntegratie laaggeschoolde vrouwen op de arbeidsmarkt	1 licentiaat 5 regenten 1 sociaal assistent	vb. Cursus Dendermonde: 65 laaggeschoolden en ± 120 andere	2497 t.o.v. 4500 dus minimum niet gehaald	geen hoge doorstroming want in het doelpubliek zijn een aanzienlijk aantal niet-werklozen opgenomen	geen verdere werkingstoelage
3110	V.Z.W. Rzoezie Steunpunt-tewerkstelling Mechelen opvang van kansarme jongeren in het jeugdhuis - opzetten van beroeps-gerichte opleidingen	1 VT licentiaat 2 VT maatschappelijke assistenten	250 t.o.v. 200	3546 t.o.v. 3600 (dus niet gehaald)	geen cijfers	Men haalt nipt niet het aantal deelnemersuren (wel boven de minimum-norm) doch optie om het project ongewijzigd voort te zetten, met als opmerking dat alle aspecten van de werking in de toekomst systematisch en duidelijk dienen te worden bijgehouden

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

OOST-VLAANDEREN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3787	„El Paso Gent” opleiding migranten, laaggeschoold langdurig werklozen OCMW, cliënteel Weer Werk	1 VT onderwijzer 1 VT regent	20 t.o.v. 8	3116 t.o.v. 3060	eerste sessie : 16 cursisten 4 werk 2 opleiding	Geen probleem
3978	v.z.w. De Werkgaard Gent opleiding aan laaggeschoolde werklozen met fysieke of psychische handicap	1 VT licenciate psychologie	52 t.o.v. 36	2619 t.o.v. 2607,5	langlopende sessie : 9 op 22 werk korte sessie (30) : 4 verdere opleiding, 1 werk	Geen probleem
3841	EL-ELE Hand in hand Gent opleiding aan langdurig werkloze migrantenvrouwen	2 onderwijzers	161 t.o.v. 80	3420 t.o.v. 2660	9 werken 2 volgen schakelopleiding	Geen probleem
3772	v.z.w. De Poort-Beraber Gent opleiding van langdurig werkloze en laaggeschoolde migranten en vluchtelingen	1 VT licenciat 2 HT maatschappelijke assistenten 2 VT onderwijzers	82 t.o.v. 80	2988,75 t.o.v. 2500	24 werken 5 gevestigd als zelfstandige 2 bijkomende opleidingen	Geen probleem

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

WEST-VLAANDEREN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3981	v.z.w. „Sociale Dienst voor vreemdelingen Oostende” (opleiding migranten)	1 VT licenciat 2 maatschappelijke werkers	61 t.o.v. 30	3181 t.o.v. 2500	11 werk 5 verdere cursus	Geen probleem

**EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN**

LIMBURG

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3072	v.z.w. De Tweede Generatie opleiding laaggeschoolde langdurig werklozen in kansarme buurten	2 HT onderwijzers 1 VT A3 1 VTA4 1 VT maatschappelijk werker	Waterschei : 45 t.o.v. 18 Zwartberg : 31 t.o.v. 5	Waterschei : 3025 t.o.v. 2537,5 Zwarteberg : 2562 t.o.v. 2502,5	3 cursisten vast werk 2 cursisten volgen VDAB-opleiding 1 cursist tijdelijk werk	Geen enkel probleem Promotor wenst echter op eigen initiatief af te zien van de werkingstoelage (aangeboden programma verruimen)
3762	v.z.w. „Lenteleven” Limburg geven van opleidingen aan laaggeschoolde langdurig werklozen, vnl. migranten	2 VT regenten 2 HT regenten	71 t.o.v. 40	2915 t.o.v. 2760	33 aan het werk 1 begonnen als zelfstandig 3 VDAB-opleiding 10 schakelopleiding	Geen probleem
3922	v.z.w. Enaip Limburg migranten	1 VT germanist 1 licentiaat biologie	88 t.o.v. 30	2734 t.o.v. 2049,7	8 werk 1 verdere opleiding	Geen probleem
3105	v.z.w. Omschakelen Hasselt opleidingen voor langdurig werkloze laaggeschoolde vrouwen	1 VT maatschappelijk werkster 1 VT regent	600	2540,5 t.o.v. 2500	op 69 : 2001, in DAC-project, 7 in OCMW, 5 volgen VDAB-opleiding 1 in schakelopleiding, 1 middenstandsopleiding	Geen probleem
3061	v.z.w. Alternatief Hasselt opleidingen aan kansarme laaggeschoolde langdurig werklozen	4 VT onderwijzers 6 VT regenten 1 VT licentiaat 2 VT maatschappelijke assistenten 1 VT A1	140 t.o.v. 60	5730 t.o.v. 3240	29 werken 2 begonnen als zelfstandig 35 OCMW 6 verdere opleiding	Geen probleem
3075	v.z.w. Begeleidingsdienst Limburgs Mijngedied opleiding geven aan langdurig werkzoekende ex-mijnwerkers	1 VT licentiaat pedagogie 1 VT regent 1 VT maatschappelijk assistent 1 VT B2 1 VT Bl electronica A2 of A3 1 VT technisch begeleider	18	1059 t.o.v. 3240 (dus minimum niet gehaald)	alle cursisten aan het werk of bijkomende opleiding	integraal behoud van het project, inclusief werkingskosten
7262	v.z.w. Steunpunt Buurtopbouwwerk Limburg-Hasselt Beroepsopleiding en algemene vorming voor langdurig werkloze laaggeschoolde vrouwen en migranten	3 VT A2 2 VT A2 2 VT A2/A3 2 DT A4	35 deelnemers bereikt 40 vooropgesteld	2888 t.o.v. 3150 (wel minimumnorm gehaald)	17 werken 7 B 0	project wordt ongewijzigd verdergezet
3058	v.z.w. „Projecten Centrum” opleiding van achtergestelde werklozen	1 VT maatschappelijk assistent 1 VT onderwijzer 2 VT regenten	155 t.o.v. 50	geen evaluatie van het aantal deelnemingsuren per begeleider	van de 70 cursisten van de laatste sessie nog slechts 20 werkloos	Geen probleem
3918	Promat hulp bieden aan werklozen, bejaarden, gehandicapten enz.	3 VT maatschappelijke assistenten 2 VT regenten 1 VT onderwijzer	129 t.o.v. 90	3555 t.o.v. 3240	veel doorstroming naar andere opleidingen	Geen probleem

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

ANTWERPEN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3851	V.Z.W. „Buurtwerk Posthof” opleiding kansarme en laaggeschoolde jongeren	1 VT regent 1 VT technisch regent 1 VT maatschappelijk werker	30 t.o.v. 24	2700 t.o.v. 2520	7 werk 6 VDAB-opleiding	Geen probleem
3237	V.Z.W. SIC St.-Niklaas opleiding migranten	2 VT regenten 2 VT sociaal assistenten	92 t.o.v. 20	20.000 t.o.v. 10.500 (in totaal)	bij vrouwen : laag (4 op 30 werk) bij mannen : op 17 (laatste sessie) 5 werk, 5 bijkomende opleiding	Geen probleem
3853	V.Z.W. KVG-vorming	1 VT socioloog 4 VT maatschappelijke werkers	100 vooropgesteld 204 bereikt	934 t.o.v. 2500 (dus minimum niet gehaald)	52 % van de deelnemers vond een bestemming	project wordt ongewijzigd verdergezet
3850	Centrum voor Basiseducatie educatief aanbod voor laaggeschoolde volwassenen van Antwerpen-grootstad	1 VT maatschappelijk assistent 1 VT LSTO (technisch regent)	29 t.o.v. 15	2652 t.o.v. 2500	11 werken 12 IBO	Geen probleem
3852	V.Z.W. Steunpunt Tewerkstelling, opleiding, begeleiding, informatie van langdurig werklozen	1 VT licenciaat 1 VT technisch regent 1 VT maatschappelijk werker	35 t.o.v. 29	4800 t.o.v. 3033	19 werken 3 VDAB-opleiding	Geen probleem
3854	V.Z.W. „Centrum Buitenlandse Werknemers Borgerhout”	1 VT maatschappelijk assistent 2 VT regenten	33 t.o.v. 32	2510 t.o.v. 2500	19 werken 16 verdere opleidingen	Geen probleem
3986	V.Z.W. Vorming en Opleiding Kristelijke Arbeidsbeweging St.-Niklaas	1 VT germanist 1 VT regent frans	25 t.o.v. 24	10.000 t.o.v. 9.240	op 9 cursisten : 4 gevestigd als zelfstandige 4 werken	Geen probleem

Bijkomende projecten in het kader van
tewerkstelling & opleiding langdurig werklozen

In de loop van het werkingsjaar 1989-1990 werden enkele nieuwe
projecten goedgekeurd. Aangezien deze initiatieven pas in 1990 wer-
den opgestart is hier nog geen evaluatie gebeurd.

7225 : VZW Weer-Werk — Brugge
4 voltijdse NUHO

7119 : VZW De Nieuwe Volmacht — Mechelen
4 voltijdse NUHO

7273 : VZW Eik Turnhout
4 NUHO (voltijds) .

7260 : VZW De Lage Drenpel — Leuven
4 voltijdse : 2 NUHO
1 licentiaat of NUHO
1 HSO/A2 of NUHO

7116 : VZW Werkkracht — Rillaar
3 voltijdse NUHO

7567 : VZW Hak — Aalst
6 VT : 1 coördinator Al Maatschappelijk Assistent
4 begeleiders A2 + 1 administratieve kracht A2/
HSO

7118 : VZW Arbeidersontvoogding

7248 : **VZW** Weerwerk
2 **NUHO** (voltijds)

7761 : ABVV Werklozenwerking — Brussel
17 voltijdse : 1 licentiaat
9 regenten
2 Al
1 maatschappelijk assitent
4 **NUHO**

7967 : Vorming Opleiding Kansarmen — Overijse (VOKANS)
1 coördinator universitair
2 sociaal-assistenten
30 educatieve medewerkers sociaal assistenten of regent
7 1/2 opsteller HSO

III. ONDERWIJS

A. INLEIDING DOOR DE GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ONDERWIJS

ONDERWIJSBEGROTING 1991

I. Algemene inleiding

1. Vergelijkbaarheid begroting 1991 — begroting 1990

Het is van belang om voorafgaandelijk te wijzen op een belangrijk technisch verschil tussen de begroting 1991 en de begroting 1990. Door de wet van 28 juni 1989 houdende wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de **Rijkscomptabiliteit** worden in 1991 vrijwel alle bestaande begrotingsfondsen afgeschaft. Enkel fondsen die opgericht zijn bij organiek decreet blijven bestaan en kunnen enkel werken met zogenaamde variabele kredieten.

In de onderwijsbegroting 1990 waren 46 begrotingsfondsen opgenomen. Die worden nu voor het merendeel afgeschaft en geïntegreerd in de algemene begroting of vervangen door een thesaurierekening. Enkel het Fonds voor het **Leerlingenvervoer** (programma 29), het Fonds voor de Navorming (programma 35) en Fondsen voor de Recuperatie van Wedden (nieuw programma 36) werden behouden omdat het organieke fondsen betreft.

Deze technische aanpassing van de begroting 1991 heeft gevolgen voor de vergelijkbaarheid tussen de begrotingscijfers 1991 en de begrotingscijfers 1990. Zo zullen de uitgaven van programma's waarin fondsen werden afgeschaft en waarvan de fondsen niet alleen gespijsd werden met kredieten maar tevens aangevuld werden met eigen ontvangsten, meer dan normaal stijgen. In 1990 werd immers in de begrotingscijfers enkel het spijzingskrediet ingeschreven, dat samen met de eigen ontvangsten van het fonds een bepaalde activiteit bekostigde. Thans wordt het volle bedrag van de kost van de activiteit in de uitgavenbegroting ingeschreven, terwijl de ontvangsten rechtstreeks worden opgenomen in de **middelenbegroting**. Zo bevat artikel 16.04.02 van de **middelenbegroting** een bedrag van 677,1 miljoen frank aan overgedragen en nieuwe inschrijvingsgelden, die voordien gestort werden in fondsen waarmee rechtstreeks vanuit de fondsen **wedden** en **werkingsuitgaven** (kunstonderwijs, sociale promotie, **HOB**) werden betaald. Nu worden de inschrijvingsgelden in de middelen gestort en worden de kredieten op de **uitgavenbegroting** met een equivalent bedrag verhoogd.

Deze technische aanpassing van de begroting aan de nieuwe wetgeving vereenvoudigt de vergelijking tussen de begroting 1990 en de begroting 1991 niet.

2. De ontwikkeling van de globale onderwijsuitgaven

Voor het begrotingsjaar 1991 werden 187,2 miljard frank betalingskredieten ingeschreven voor onderwijs of 45,9 procent van de totale betalingskredieten van de Vlaamse Gemeenschap. In deze bedragen zijn de provisies die in sectie 91 horizontaal werden voorzien voor de indexatie en de uitvoering van de CAO niet begrepen. Het cijfer van 187,2 miljard frank voor 1991 moet worden vergeleken met de 176,5 miljard frank betalingskredieten of 46,6 procent van het totaal die werden ingeschreven voor 1990. Uit deze vergelijking blijkt dat het aandeel van het onderwijs in de globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap verminderd is met 0,7 procent. De daling in het aandeel van de globale uitgaven die reeds werd ingezet in 1990 (het aandeel in de uitgaven 1990 verminderde met 0,9 ten opzichte van 1989) zet zich ook dit jaar verder door. De onderwijsuitgaven groeien im-

mers ongeveer 1/5 trager dan de globale uitgaven van de Gemeenschap. De groei in de betalingskredieten onderwijs bedraagt 6 procent, terwijl de globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap met 7,60 procent toenemen.

Benevens de ingeschreven betalingskredieten zijn er nog de variabele kredieten ten belope van 947,4 miljoen frank (namelijk 836,4 miljoen frank recuperatie van wedden en weddetoelagen, 110 miljoen frank leerlingenvervoer en 1 miljoen frank Fonds voor de Navorming). Deze middelen worden volledig gecompenseerd door inkomsten en waren ook in 1990 ter beschikking als inkomsten en uitgaven van de begrotingsfondsen.

Ook moet rekening gehouden worden met de middelen die niet rechtstreeks als kredieten werden ingeschreven maar conform het begrotingsdecreet via leningen zullen worden verworven. Het betreft de investeringsmiddelen voor de schoolgebouwen (4.178 miljoen frank) en de investeringsmiddelen in de universitaire sector (550 miljoen frank). In 1990 werden de investeringen in schoolgebouwen en de investeringen van de vrije universiteiten gefinancierd door de opname van leningen. In 1991 zullen ook de investeringen van de universitaire instellingen van de gemeenschap (RUG, RUCA) en de voor investeringen gelijkgestelden (UIA) door leningen gefinancierd worden.

Uit de begrotingscijfers 1991 valt ook af te leiden dat onderwijs zal moeten blijven rekenen op de solidariteit binnen de Vlaamse Gemeenschap om de onderwijsuitgaven te financieren. De middelen die de Gemeenschappen specifiek voor onderwijs zijn toebedacht in de financieringswet van 16 januari 1989 volstaan inderdaad niet. In 1990 werd 171,6 miljard frank overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap. In 1991 wordt dat 176,7 miljard frank wat slechts 5 miljard frank meer is of een stijging met 2,94 procent. Vergelijkt men dit met de stijging van de uitgaven in 1991 – namelijk 10,6 miljard frank exclusief CAO en 13,6 miljard frank inclusief de CAO – dan is het duidelijk dat de spanning tussen de middelen specifiek voor onderwijs voorzien in de financieringswet enerzijds, en de specifiek voor onderwijs voorziene effectieve uitgaven anderzijds, vergroot.

3. De verdeling over de programma's

In 1991 gaat 92,4 procent van de middelen naar eigenlijke onderwijsprogramma's, namelijk het basisonderwijs (24 %), het secundair onderwijs (42,7 %), het buitengewoon onderwijs (5,2 %), het HOBU (7,3 %), het universitair onderwijs (10,2 %) en het onderwijs voor de sociale promotie (3,0 %). Circa 3,5 % van de middelen gaat naar de PMS-centra, het leerlingenvervoer, het afstandsonderwijs en het programma algemeen onderwijs en vorming. De administratie slorpt ongeveer 1,2 % op van het budget.

De relatieve aandelen van de eigenlijke onderwijsprogramma's in de globale uitgaven zijn van jaar tot jaar redelijk stabiel. Toch zijn er sectoren wier aandeel iets toeneemt of afneemt. Sectoren die sneller groeien dan het gemiddelde zijn : het basisonderwijs + 6,5 % tegen 6,0 %, het hoger onderwijs buiten de universiteit + 6,6 % en het onderwijs voor de sociale promotie + 15,1 % , terwijl het secundair onderwijs + 4,5 %, het buitengewoon onderwijs + 4,5 % en de universitaire sector + 3,5 % trager groeien dan het gemiddelde.

Nochtans moeten deze cijfers met grote omzichtigheid worden geïnterpreteerd omdat de cijfers 91 niet helemaal de cijfers 90 dekken. Zo bijvoorbeeld is de spectaculaire groei van de kredieten voor het onderwijs voor sociale promotie vrijwel uitsluitend het gevolg van de begrotingshervorming. Het kunstonderwijs met beperkt leerplan werd in 1990 gefi-

nancierd en door begrotingskredieten en door **inschrijvingsgelden**. Het deel van de uitgaven dat vroeger gedragen werd door inschrijvingsgelden, kwam voor in de begroting 90 via de afzonderlijke begroting voor de fondsen en niet in de eigenlijke begrotingskredieten. Vanaf 1991 zijn ook deze uitgaven in de kredieten opgenomen, terwijl de inkomsten van de vroegere fondsen rechtstreeks naar de middelenbegroting gaan. Hierdoor dienden de kredieten ten behoeve van het kunstonderwijs in 1991 met 160,6 miljoen frank verhoogd te worden, terwijl het equivalent bedrag in de **middelenbegroting** komt.

Ook het ingeschreven bedrag voor de universitaire sector is niet helemaal vergelijkbaar met het ingeschreven bedrag 1990. In 1990 werden de investeringen van de instellingen van de Gemeenschap (RUG en RUCA) en de voor investeringen gelijkgestelde instellingen (LUC) rechtstreeks gefinancierd door begrotingskredieten en dit ten belope van 210 miljoen frank. In 1991 zullen deze investeringen gefinancierd worden door leningen, zoals de investeringen van de vrije universitaire instellingen.

II. Horizontale beleidsaccenten en maatregelen

1. De herwaardering van de leerkrachten

Een aantal ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de algemene ontwikkeling van wedden en lonen, spelen door op alle sectoren van het onderwijs.

De „autonome” groei van de lonen, dit wil zeggen de groeivoet in wedden en lonen tengevolge indexatie 1990, baremieke verhoging en de nationale CAO, werd voor het geheel van de onderwijslonen geraamd op 6,06 procent op jaarbasis. Dit vertegenwoordigt reeds een bedrag van 7,6 miljard frank.

Na de structurele maatregelen met betrekking tot de na-vorming van de leraren en op de vooravond van het sinds jaren voorziene statuut voor de leraren van het gesubsidieerd onderwijs (inclusief een betere regeling inzake ter beschikkingstelling en reffectatie) is er nu ook een daadwerkelijke financiële herwaardering.

Zoals voor de ambtenaren worden voor de Vlaamse leerkrachten (150.000 personen) reële bijkomende loonsverhogingen voorzien over de periode 90-91-92 :

- 5 % extra loonsverhogingen (1 % op 1 november 1990, 2 % op 1 november 1991 en 1 november 1992) op de loon-massa april 1990, bovenop de intersectoriële en normale index en bestaande baremieke verhoging ;

- 1% voor het wegwerken van anomalieën per 1 november 1990

- het omzetten van de eindejaarstoelage vanaf 1990 in maaltijdcheques, conform de nationale regeling en de beslissingen in de andere Gemeenschap en Gewesten.

De overeengekomen maatregelen inzake het wegwerken van de anomalieën zijn evenwichtig en sociaal bepaald :

- gelijkschakeling van de weddeschaal **kleuteronderwijzer(es)** en onderwijzer vanaf 9 jaar weddeanciënniteit, en de eerste 8 jaar een weddeverhoging van 20.000 frank ($\pm$ ll. 500 mensen)

- gelijkschakeling weddeschalen opvoedend **hulp personeel** (van 13 naar 4 weddeschalen) met onderwijzer respectievelijk regent vanaf 9 jaar weddeanciënniteit en de eerste 8 jaar een weddeverhoging van 20.000 frank ($\pm$ 6.000 mensen)

— herstructurering weddeschalen PMS-personeel, waardoor vanaf het 9e jaar weddeanciënniteit gelijkschakeling met regent, en de eerste 8 jaar een weddeverhoging van 20.000 frank ($\pm$ 1.000 mensen)

— weddeverhoging van 5 % voor het administratief personeel van het gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs ($\pm$ 2.000 mensen)

— hogere weddeschaal tijdelijk wetenschappelijk personeel en vorsers na 2 jaar dienst (op basis van CAO universiteiten) ($\pm$ 2.500 mensen)

— herwaardering praktijkleraren door harmonisatie op 22 wekelijkse opdrachten in de eerste graad van het secundair onderwijs en valorisatie van 10 jaar in plaats van 6 jaar nuttige ervaring uit het bedrijfsleven.

— verhoging van de lonen en wedden met globaal 145 miljoen frank voor het meester-, vak- en dienstpersoneel gelijk verdeeld over gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs ($\pm$ 12.000 mensen).

Dit akkoord garandeert tot 1992 de sociale vrede in de onderwijswereld en biedt de basis voor het toespitsen van de aandacht en het doorvoeren van maatregelen op het kwalitatief pedagogisch vlak.

Deze herwaardering van de leerkrachten is wellicht één van de belangrijkste beleidsmaatregelen van de voorbije jaren en zal ongetwijfeld bijdragen tot een kwalitatieve verbetering van het onderwijs.

2. Problematiek van reffectatie en boventalligheid

Ook de problematiek van reffectatie en boventalligheid overschrijdt de verschillende onderwijsniveaus. In de begroting 1991 werden de weddekredieten verminderd over de verschillende onderwijsniveaus ten belope van 200 miljoen frank. Deze 200 miljoen frank moeten worden gerealiseerd door versnelde reffectatie en valorisatie van de boventalligen.

Het invoeren van de nieuwe tellingsdatum — Besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1990 — heeft een versnelde procedure van reffectatie tot gevolg.

Aldus is het mogelijk de overbodige aanwervingen van tijdelijke personeelsleden in de eerste schoolmaanden en de gelijktijdige dubbele betalingen (tijdelijken en ter beschikking gestelden) tot een minimum te reduceren. Vanuit pedagogisch standpunt komt dit tegemoet aan het terechte verlangen naar een rustig verloop van het schooljaar ; vanuit begrotingsstandpunt komt dit tegemoet aan het streven naar de reductie van de spanning tussen organieke en niet-organieke ambten.

De meest recente volledige gegevens inzake boventalligheid zijn hiernavolgend weergegeven, dit telkens op 1 februari van de schooljaren 1986-1987, 1987-1988, 1988-1989 en 1989-1990 uitgedrukt in FT-equivalenten.

Boventalligheid uitgedrukt in FTE op 1 februari

Niveau	Jaar	Gem. Ond.	Off. Ges.	Vrij Ges.	Totaal
Kleuter	90	?	4	19	?
	89	17	3	14	34
	88	19	4	8	31
	87	13	1	4	18
Lager	90	?	13	35	?
	89	32	8	18	58
	88	40	12	26	78
	87	35	6	18	59
Bu. gew.	90	14	24	79	117
	89	49	11	32	92
	88	14	7	36	57
	87	12	6	31	49
Sec.	90	?	71	575	?
	89	598	57	423	1.078
	88	675	55	323	1.053
	87	473	36	298	807
HOBu	90	?	37	44	?
	89	32	28	94	154
	88	36	27	58	121
	87	32	10	40	82
Totaal	90(1)	447	148	752	1.347(1)
	89	689	110	623	1.422
	88	778	105	451	1.340
	87	565	59	391	1.015

(1) gegevens nog niet volledig gekend

Uit de analyse van de boventalligheid binnen het vrij onderwijs blijkt de zeer sterke aangroei binnen het niet confessioneel vrij onderwijs. Zo komen we tot volgend overzicht :

Vrij gesubsidieerd confessioneel	391 FTE
Vrij gesubsidieerd niet-confessioneel	361 FTE

Valorisatie bij de boventalligen

Het onderwijs past zich aan nieuwe noden aan. Ingevolge de denataliteit en de keuzen van ouders en leerlingen worden nieuwe studierichtingen aangeboden en andere geschrapt. Hierdoor worden vastbenoemde leerkrachten boventallig. In 1989-1990 waren 1.347 leerkrachten (uitgedrukt in full-time equivalenten) ter beschikking gesteld wegens ontstentenis van betrekking. Met het oog op de valorisatie van de boventallige arbeidskrachten in de sector van het onderwijs wordt een realistisch plan uitgewerkt.

De Vlaamse Executieve zal over de modaliteiten overleg plegen met de inrichtende machten en de personeelsorganisaties en een ontwerp van decreet indienen in de Vlaamse Raad.

De principes van dit plan zijn de volgende :

— op jaarbasis wordt een besparing van 200 miljoen frank nagestreefd ;

— het plan zal gesteund zijn op positieve maatregelen ten aanzien van het personeel met respect voor statutaire rechten en verworvenheden ;

— de valorisatie van boventalligheden zal zowel binnen als buiten het onderwijs worden gerealiseerd, enerzijds door bevoegdheidsuitbreiding via navorming en anderzijds door een aangepast systeem van „outplacement” ;

— de reffectatie op basis van het karakter van de school draagt bij tot een beperking van de reffecteerbaarheid van

boventallig personeel binnen onderwijs. De reglementering kan worden aangepast zodat reffectatie niet automatisch beperkt blijft binnen scholen met eenzelfde karakter.

3. Werkingsmiddelen

De werkingsmiddelen werden berekend volgens het nieuwe schema zoals voorzien in het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs II. Nochtans werd de indexering slechts ten dele toegepast. De werkingsmiddelen werden enkel aangepast voor het gedeelte looncomponent (60 %) en niet voor het gedeelte werkingskosten.

Het Lentedecreet voorziet in een aanpassing van de globale enveloppe voor het gemeenschapsonderwijs en de globale enveloppe voor het gesubsidieerd onderwijs en een aanpassing van beide enveloppes, op gelijke wijze, voor de kosten.

Op basis van het aantal leerlingen in het **gemeenschapsonderwijs** en gesubsidieerd onderwijs werd de enveloppe 90 verminderd met 0,59 % voor het gemeenschapsonderwijs en met 0,30 % voor het gesubsidieerd onderwijs.

De aanpassing voor de kosten werd beperkt tot 60 % van de loonkosten of 3,64 %.

Het basisbedrag 1990 voor het gemeenschapsonderwijs werd vastgelegd op 6.091,7 miljoen frank. Dit bedrag omvat : de lonen van het mvd personeel, de verzekering van de leerlingen en de toelagen aan het gemeenschapsonderwijs, de vroegere dotaties aan de **SABMO's** en **SABKO's** (met uitzondering van de dotatie aan de **SABKO's** deeltijds **kunstonderwijs** en de werkingsmiddelen van de scholen **BSD**), de inschrijvingsgelden **HOB**U en sociale promotie die via de middelenbegroting gerecupereerd zullen worden, en het **mid-dagtoezicht**.

Het basisbedrag 1990 voor het gesubsidieerd onderwijs werd bepaald op 12.699,6 miljoen frank en omvat : de **werkingstoelagen**, het **middagtoezicht**, de toelagen aan erkende kostscholen, de **werkingstoelagen** voltijds **kunstonderwijs**, de inschrijvingsgelden **HOB**U en sociale promotie die vanaf 91 via de middelenbegroting gerecupereerd worden.

De enveloppe 1991 voor het gemeenschapsonderwijs, rekening houdend met koninklijk besluit nr. 296, de **uitrustings-toelage** en het **eigenaarsonderhoud**, bedraagt 6.296,0 miljoen frank. De enveloppe voor het gesubsidieerd onderwijs, rekening houdend met de uitrustingskredieten en de 75 miljoen frank bijkomende toelage voor het basisonderwijs, beloopt 13.254,5 miljoen frank.

Deze enveloppes werden vervolgens geventileerd over de diverse begrotingskredieten. Voor het **gemeenschapsonderwijs** betreft het de loonkredieten mvd personeel en de dotaties aan **ARGO**. Voor het gesubsidieerd onderwijs zijn dit de diverse basisallocaties ingeschreven voor werking in de verschillende programma's.

Er moet worden opgemerkt dat, om budgettaire redenen, het Lentedecreet niet strikt werd toegepast. De **niet-indexatie** van de niet-looncomponent binnen de **werkingsenveloppes** betekent een besparing ten opzichte van het Lentedecreet ten belope van 202,1 miljoen frank, waarvan 65,4 miljoen frank gedragen wordt door het gemeenschapsonderwijs en 136,7 miljoen frank door het gesubsidieerd onderwijs.

De Gemeenschapsminister herinnert eraan dat door het mechanisme van het Lentedecreet dergelijke **besparingsin-grepen** op de werkingstoelagen op een evenwichtige en rechtvaardige wijze gespreid worden over de **onderwijsnet-**

ten, terwijl dit soort besparingen vroeger vrijwel uitsluitend ten koste ging van het gesubsidieerd onderwijs.

4. Andere horizontale maatregelen

Het handhaven van de budgettaire norm voor de Vlaamse begroting heeft geleid tot een moeilijke begroting, in het bijzonder voor onderwijs. Een aantal besparingsmaatregelen zijn daarom onvermijdelijk. Toch is ervoor gezorgd dat deze maatregelen evenwichtig gespreid zijn over de sectoren. Anderzijds is er ruimte gemaakt voor het handhaven van een aantal belangrijke verworvenheden en nieuwe initiatieven.

Een aantal maatregelen vinden we terug bij de bespreking per programma. Sommige maatregelen zijn echter horizontaal en hebben betrekking op meerdere programma's.

Zoals reeds vermeld zal de omzetting van de **eindejaarstoelagen** in maaltijdcheques, zoals overeengekomen in het kader van de sectoriële akkoorden over de herwaardering van de leerkrachten, een minder-uitgave met zich meebrengen voor de Vlaamse Gemeenschap. In feite betreft het hier geen echte besparing voor het geheel van de overheid. **Maaltijdcheques** zijn vrij van fiscaliteit, indien ze conform de nationale reglementering worden toegekend, hetgeen het geval is in de Vlaamse Gemeenschap — en dit in tegenstelling tot de praktijk van de Franse Gemeenschap. De **eindejaarstoelage** bedraagt ca 4,0 miljard frank waarvan 2,1 miljard frank netto het personeel ten goede komt en 1,9 miljard frank moet worden doorgestort aan de nationale overheid onder de vorm van bedrijfsvoorheffing. Omzetting van de **eindejaarstoelage** in maaltijdcheques maakt dat de 2,1 miljard frank netto uitgaven ten behoeve van het personeel wel gehandhaafd blijven, maar dat kan worden afgezien van de doorstorting van 1,9 miljard frank bedrijfsvoorheffing naar de nationale overheid. Deze 1,9 miljard frank, verminderd met de kosten van het organiseren van de maaltijdcheques, is een besparing voor de Vlaamse Gemeenschap, maar een minder-ontvangst voor de nationale overheid. Aangezien de Franse Gemeenschap reeds de beslissing had genomen om de **EJT** vanaf 1990 om te zetten in maaltijdcheques, en derhalve meer middelen toegespeeld krijgt op een indirecte wijze, heeft de Vlaamse Executieve het noodzakelijk geacht om eveneens de maaltijdcheques vanaf 1990 te moeten invoeren.

Een andere „**horizontale maatregel**” betreft het beperken van het aantal stagiairs in het onderwijs. De gangbare reglementering bepaalde het aantal stagiairs op 0,7 % van het aantal **BFT**. Midden 1990 bedraagt het aantal stagiairs 0,56 % van het effectief. De Vlaamse Executieve besliste het aantal stagiairs verder terug te brengen tot 0,4 % van het aantal ambten. De budgettaire weerslag van deze maatregel werd geraamd op 175 miljoen frank.

III. Beleidsaccenten per programma

1. Reorganisatie van de weddediensten

De modernisering en automatisering van het administratief apparaat is één van de belangrijkste doelstellingen in 1991 voor onderwijs. Een goed functionerend **onderwijsdepartement** is immers een absolute vereiste voor de correcte en tijdige betaling van de wedden van 150.000 leerkrachten en de juiste en gepaste afrekening van de werkingstoelagen aan inrichtende machten en scholen.

Twee belangrijke maatregelen worden vooropgezet namelijk 1. de reorganisatie van het departement en 2. het reali-

seren van het informaticaplan. Voor dit laatste is een extra budgettaire voorziening ten belope van 100 miljoen frank uitgetrokken.

Binnen de verschillende personeelsbesturen zullen **werkstations** worden opgericht. Dit zijn groepen van ambtenaren die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de volledige afwerking van een bepaald aantal dossiers, in concreto : de verwerking van de administratieve en van de geldelijke loopbaan. Binnen één werkstation zullen ambtenaren verantwoordelijk zijn voor het deel administratieve loopbaan en ze zullen er verantwoordelijk zijn voor het deel geldelijke loopbaan. Dit houdt in dat iedereen een minimale kennis bezit van de taak van de ander. Ieder werkstation is verantwoordelijk voor de afhandeling van de personeelsdossiers van alle personeelsleden die fungeren in een aantal geografisch bij elkaar gegroepeerde scholen.

Het gebruik van werkstations biedt volgende voordelen :

- een efficiëntere dossierafhandeling met een beter overzicht van de situatie per school ;
- de mogelijkheid tot het opbouwen van een directer contact met de verschillende scholen en de aldaar tewerkgestelde personeelsleden ;
- een betere motivering van de personeelsleden ;
- een operationelere begeleiding en opleiding van de nieuwe personeelsleden ;
- een betere opvang van de tijdelijke afwezigheid van een personeelslid ;
- de mogelijkheid om, in een later stadium, op een eenvoudige en doeltreffende wijze de administratie verder te deconcentreren.

De taken die in een werkstation worden uitgevoerd, zijn :

- het **nazicht** van de individuele subsidiëeringsvoorwaarden ;
- **nazicht** of het kader goedgekeurd door het onderwijsbestuur niet overschreden wordt ;
- de berekening van de anciënniteit, de toepassing van de bezoldigingsregeling en de verlofregelingen ;
- de codering van de weddegegevens ;
- het samenstellen van de pensioendossiers ;
- bijkomende taken : het invullen van attesten voor sociale doeleinden, de bijkomende vaststelling en vereffening van het jaarlijks vakantiegeld, pedagogische vergoedingen, **eindejaarstoelagen**, allerhande verloven, terbeschikkingstellingen en reffectaties, begrafeniskosten ;
- de controle-taken : het nazien van het afgeleverde werk op de aanwezigheid van fouten en onvolledigheden en de opvolging van de algemene kwaliteit. Voor bepaalde specifieke werkzaamheden zullen aparte cellen worden opgericht met gespecialiseerde ambtenaren ;
- cel verantwoordelijk voor de opvolging van de **terugvorderingen**, beslagleggingen en de taken van rekenplichtigheid ;
- reffectatie/terbeschikkingstelling ;
- kinderbijslag ;
- de Drufo-cel (de fouten **gedetecteerd** door het geïnfor-

matiseerd weddensysteem en de probleembehandeling van de fiscale fiches) ;

- cel dactylografie ;
- cel klasseerwerk en archief.

Essentieel is dat ervoor geopteerd is eind 1991 te starten met deze reorganisatie met als eerste fase een functionele hergroepering en als een tweede fase de geografische groepering. In een verdere ontwikkeling moet dit kunnen leiden tot een echte decentralisatie van een deel der taken van het departement.

2. Automatisering Ministerie van Onderwijs

Wat de automatisering van het Ministerie van Onderwijs betreft werd door Andersen Consulting een **informaticastuurplan** uitgewerkt op vraag van de Vlaamse Executieve. Uit de evaluatie van de bestaande situatie is gebleken welke hoge risico's het MvO (maar ook de leerkrachten) lopen in verband met de uitbetaling van de wedden. Andersen Consulting spreekt over een onaanvaardbaar risico dat men in geen enkele privé onderneming zou willen dragen. Andersen voorziet — zonder de snelle uitvoering van een automatiseringsplan — een „crash” van het bestaande systeem binnen de eerstvolgende vijf jaar. Het bestaande systeem is onderbe-mand en onvoldoende gedocumenteerd. Als men vergelijkt met andere sociale secretariaten, dan is het duidelijk dat de kostprijs van het hele gebeuren van de weddeuitbetaling in het MvO zeer laag is, waardoor de kwaliteit en de **accuraatheid** navenant is.

Andere redenen waarom een doorgedreven automatisering noodzakelijk is, zijn : het gebrek aan beleidsinformatie binnen het MvO, gebrek aan klantgericht optreden (naar leerkrachten, scholen, inrichtende machten, . . .).

Uit de studie blijkt duidelijk dat het „status quo” met een jaarlijkse globale kost van het Rekencentrum van ca. 260 miljoen frank per jaar, onhoudbaar is, gelet op het onaanvaardbaar risico van crash van het weddeuitbetalingssysteem.

Andersen evalueerde tevens het MIK-programma. een heroriëntering van de MIK-aanpak door een meer geconcentreerde inspanning op de eigen automatisering van het MvO dan op de automatisering van de scholen werd aanbevolen. Daarom werd ook de lopende raamovereenkomst met het MIK beëindigd en vervangen door een **exploitatieovereenkomst** teneinde de realisaties van het project — voornamelijk de scholendatabank — te onderhouden en verder ter beschikking te houden.

De studie definieerde een groot aantal deelbare projecten en identificeerde de belangrijkste systemen die moeten geautomatiseerd worden, namelijk het personeelssysteem en het scholensysteem. Naast het status quo werden drie scenario's onderzocht :

1. ontwikkeling voor 20 % in eigen beheer en onderhoud volledig in eigen beheer ;
2. ontwikkeling en onderhoud maximaal uitbesteden aan derden ;
3. kritische toepassingen in eigen beheer en het inschakelen van een sociaal secretariaat.

De uitvoerbaarheid en de kostprijs van ieder scenario werd onderzocht. Scenario 1 (ontwikkeling 20 % eigen beheer, onderhoud in eigen beheer) heeft een gemiddelde kost op jaarbasis van 450 miljoen frank. Scenario II (ontwikkeling

en eigen onderhoud maximaal uitbesteden) kost gemiddeld 485 miljoen frank per jaar. De derde oplossing, namelijk het inschakelen van een sociaal secretariaat, kost 625 miljoen frank per jaar.

De drie scenario's leveren een vergelijkbaar eindresultaat op. Scenario III — inschakelen sociaal secretariaat — werd verworpen omwille van de kostprijs. Scenario 1 is wel het goedkoopste maar de uitvoerbaarheid ervan is kritisch afhankelijk of de Vlaamse Gemeenschap — zelfs met de aanzienlijke inspanningen op het vlak van wedden en herwaardering — in de mogelijkheid zal zijn om een 40-tal bijkomende informatici van niveau 1 aan te trekken.

Geopteerd werd daarom voor scenario II, in de hoop om op termijn over te kunnen stappen naar scenario 1. Uitvoering van dit scenario brengt een meeruitgave mee in 1991 ten belope van 100 miljoen frank.

3. Inspectie

In uitvoering van het ARGO-akkoord en als logische consequentie van het verlenen van de autonomie aan het Gemeenschapsonderwijs, krijgt de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap een andere rol te vervullen. Deze zal inderdaad niet langer instaan voor de begeleiding van het gemeenschapsonderwijs, maar ten aanzien van alle scholen toezicht uitoefenen op het peil der studiën en de naleving van de reglementering, en de overheid inlichten en adviseren inzake de kwaliteit van ons onderwijs. Aan de **onderwijsnetten** worden dan middelen ter beschikking gesteld om een begeleidingskader op te richten, die op een permanente wijze de scholen zal bijstaan in het handhaven en verbeteren van het onderwijs. Samen met de middelen voor navorming wordt dit een belangrijke hefboom voor ons onderwijs.

Aan een werkgroep onder leiding van de secretaris-generaal van de Gemeenschapsminister werd de opdracht gegeven advies uit te brengen over het concept van de inspectie en begeleiding. Over dit eerste rapport werd met de **onderwijsgeledingen** overlegd. Het tweede rapport handelt over de oprichting van een dienst voor onderwijsontwikkeling, de budgettaire aspecten, het profiel van de inspectieleden en recrutering. Over dit tweede rapport worden de **onderwijsgeledingen** dezer dagen gehoord. Dit nieuwe inspectiekader zou per 1 september 1991 in functie moeten zijn, evenals de begeleiders in de netten. Vanaf 1 januari aanstaande worden de nieuwe structuren voorbereid en de overgangsfase ingezet.

Een van de belangrijke elementen uit de rapporten is de oprichting van een dienst voor onderwijsontwikkeling die, ten aanzien van alle scholen, minimaal te bereiken doelstellingen zou opstellen. Dit zou de toetssteen worden voor de goed te keuren lessenroosters en leerplannen, en tevens de basis vormen voor het toezicht van de scholen.

4. Studietoelagen

Het krediet voor de studietoelagen werd verhoogd met 144,7 miljoen frank. Dit is geen uitbreiding van de middelen voor studietoelagen, maar wel het gevolg van het regelen van de vrijstelling van het bijkomend inschrijvingsgeld voor de **beursgerechtigde** HOBU-studenten. In de begroting 1990 werden de inschrijvingsgelden HOBU verhoogd met 5.000 frank, een maatregel die inmiddels werd uitgevoerd met ingang van 1 september 1990. Beursstudenten worden nochtans vrijgesteld wanneer zij kunnen bewijzen dat zij vorig jaar een studietoelage hadden. Zij die voor het eerst recht hebben op een toelage of niet kunnen aantonen dat zij vorig jaar een

toelage hadden, dienen wel het volledige inschrijvingsgeld te betalen. Voor hen wordt de vrijstelling nadien geregeld door de studietoelage te verhogen met 5.000 frank. Daartoe werd dus het krediet verhoogd met 144,7 miljoen frank.

Met de toegekende kredieten kunnen in 1991 vóór het einde van de eerste trimester 1991-1992 30 % van de studietoelagen in het secundair en 40 % van de toegekende studietoelagen in het hoger onderwijs worden uitbetaald.

Het stelsel van studietoelagen wordt met de regelmaat van de klok bekritiseerd als zou het onrechtvaardig zijn en de studietoelagen niet toedelen aan diegenen die er meest behoefte aan hebben. Het bestaande stelsel is inderdaad gebaseerd op de hoogte van het belastbaar inkomen, weliswaar reeds met een aantal correcties bijvoorbeeld inzake kadastraal inkomen. In de mate dat het fiscale systeem in dit land rechtvaardig is, is ook het stelsel van de studietoelagen rechtvaardig. Nochtans vertoont ons fiscaal systeem zwakten. Sommige belastingplichtigen slagen erin — hetzij wettig, hetzij onwettig — hun bruto inkomen door fiscale uitgaven en aftrekken of regelrechte ontduiking te reduceren tot triviale belastbare bedragen. Op die manier komen ze met hun laag belastbaar inkomen in aanmerking voor allerlei uitkeringen, waaronder een studietoelage.

Het zijn niet de principes van billijkheid die aan de basis liggen van het stelsel van de studietoelagen die onderworpen moeten worden aan een kritisch oordeel, maar wel de principes van rechtvaardige en juiste belasting in het algemeen. Daarenboven moet worden gezegd dat — hoewel een gedeelte van de studietoelagen misschien in „verkeerde handen” terecht komt — het overgrote deel toch gaat naar diegenen die een studietoelage nodig hebben. In een sociale kosten-baten beoordeling zullen de baten — namelijk het overgrote deel van de studiebeurzen die bijdragen aan de algehele democratisering van het onderwijs, in het bijzonder het hoger onderwijs — ongetwijfeld opwegen tegen de kosten — namelijk een zekere misallocatie van beurzen omwille van de mazen in het fiscaal systeem.

Toch heeft de Gemeenschapsminister een werkgroep belast met een onderzoek naar deze problematiek, meer in het bijzonder naar de fiscale grondslagen van het stelsel van de studietoelagen. De werkgroep moet nagaan of het mogelijk is, op basis van de bestaande fiscale informatie, verdere correcties aan te brengen aan het stelsel waardoor misallocaties tot een minimum beperkt worden.

5. Basisonderwijs

Aan het basisonderwijs zal in 1991 bijna 45 miljard frank worden besteed. Dat is 2,7 miljard frank of 6,5 procent meer in vergelijking met 1990. De gemiddelde kostprijs voor een leerling basisonderwijs zal in 1991 72.593 frank bedragen.

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs daalde tussen 1982-1983 en 1989-1990 met 4,3 % :

82-83	: 649.166
83-84	: 642.065
84-85	: 635.865
85-86	: 634.863
86-87	: 630.593
87-88	: 626.563
88-89	: 623.364
89-90	: 621.226

Voor de volgende vijf jaar wordt jaarlijks een lichte aangroei van het aantal leerlingen in het kleuteronderwijs ver-

wacht. In het lager onderwijs wordt de volgende vijf jaar een vrij belangrijke daling voorzien.

Meer in het bijzonder zijn de te verwachten evoluties als volgt (in % ten opzichte van het vorige schooljaar)

	Lager	Kleuter
90-91	- ■■■■	+ ■■■■
91-92	- ■■■■	+ ■■■■
92-93	- 1,00	+ ■■■■
93-94	- ■■■■	+ ■■■■
94-95	- ■■■■	- ■■■■
95-96	+ ■■■■	- ■■■■
96-97	+ ■■■■	- ■■■■
97-98	■ ■■■■	- ■■■■

Het aantal leerlingen is hier gedefiniëerd zoals het in aanmerking genomen wordt bij het bepalen van de omkadering, namelijk rekening houdend met de afwijkingscoëfficiënten ■■■■ en ■■■■ en met het gemiddelde kleuterbezoek in de maand september.

Wat het basisonderwijs betreft blijft de hulp aan kinderen met leermoeilijkheden een belangrijke prioriteit. De inspanning van 100 miljoen frank extra middelen — in de vorm van extra-lestijden voor de taakleraar — wordt in 1991 aangehouden. Via deze inspanning wil men efficiënte en tijdige hulp bieden aan kinderen met leermoeilijkheden, die evenwel bekwaam zijn om het gewoon basisonderwijs te volgen. De geboden hulp zal uiteraard het zittenblijven zoveel mogelijk vermijden. De scholen worden aangemoedigd om een taakleraar in te schakelen.

Er worden extra-lestijden toegekend ten belope van 15 % op het aantal lestijden dat door de taakleraar aangewend wordt. Deze beperkte stimulans had tijdens het schooljaar 1989-1990 voor gevolg dat er 1.285 lestijden, omgerekend 53 voltijdse ambten, meer aan leerbedreigde kinderen besteed werden dan vorig schooljaar.

Een tweede accent betreft het aanpassen van de ■■■■ schaal, zoals gewijzigd in het koninklijk besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van het lestijdenpakket. Deze aanpassing gebeurt voor kleuter- en lager onderwijs en eveneens voor de lestijdenschaal die toegepast wordt in het arrondissement Brussel-Hoofdstad. Zo willen wij de ■■■■ die in de huidige lestijdenschaal opgenomen zijn wegwerken, zodat er een meer geleidelijke opbouw van het lestijdenpakket ontstaat.

Een derde prioriteit bestaat erin ook de ■■■■ voor kleuteronderwijs te bepalen op 1 februari voor de toewijzing van het aantal lestijden van het daarop volgende schooljaar.

Dit heeft de volgende voordelen :

— Het schooljaar kan op een optimale wijze voorbereid worden.

— Het systeem van de gemiddelde aanwezigheid van de maand september, dat aanleiding geeft tot fraudepraktijken en tot overdreven aandringen bij ouders om kinderen te sturen ook wanneer ze half ziek zijn, kan verlaten worden.

— Een besmettelijke ziekte bij de kleuters tijdens de maand september heeft grote gevolgen voor de personeelsbezetting voor de rest van het schooljaar en dit kan vermeden worden.

— Een coherent geheel voor de administratie bekomen gezien het lager onderwijs ook 1 februari als ■■■■ heeft.

- De rationalisatie ingevolge een te gering **leerlingenaantal** kan ingaan op 1 september in plaats van op 1 oktober.
- De reffectatie en wedertewerkstelling kan één maand vervroegd worden.
- Het budget voor volgend dienstjaar kan tijdig begroot worden en steunt op reële cijfers.
- De basisgegevens zijn tijdig bekend voor het **budgetterings- en toekenningsstelsel** zoals voorzien in **onderwijsdecreet II**.

6. Secundair onderwijs

Het secundair onderwijs legt beslag op 42,7 procent van de totale onderwijsmiddelen en is daarmee budgettair de belangrijkste onderwijssector. In 1991 wordt 79,9 miljard frank voorzien voor secundair onderwijs, wat een stijging inhoudt van 4,5 procent ten opzichte van 1990. De gemiddelde kostprijs voor een leerling secundair onderwijs komt daarmee op 186.781 frank.

Het leerlingenaantal daalde in het secundair onderwijs tussen 1982-1983 en 1989-1990 met 9,2 %.

Leerlingenevolutie (inbegrepen deeltijds onderwijs)

1982-1983 :	481.863
1983-1984 :	476.632
1984-1985 :	474.897
1985-1986 :	470.360
1986-1987 :	460.728
1987-1988 :	456.264
1988-1989 :	446.866
1989-1990 :	437.422

Voor de volgende schooljaren worden onderstaande evoluties verwacht, uitgedrukt in % ten aanzien van het voorgaande schooljaar

1990-1991	– 1,69
1991-1992	– 1,01
1992-1993	– 0,25
1993-1994	+ 0,28
1994-1995	– 0,05
1995-1996	– 0,44
1996-1997	– 0,71
1997-1998	– 1,06

Hieruit blijkt dat het komend schooljaar (1991-1992) nog een aanzienlijke denataliteit te verwachten is namelijk 1 % maar dat nadien een periode van minder sterke denataliteit te verwachten is.

In vergelijking met 1990 dient vooral melding gemaakt van volgende innovaties, die op begrotingsvlak op korte termijn enigszins, maar op lange termijn zeker belangrijke positieve gevolgen zullen hebben.

In het lentedecreet werd de tellingsdatum vastgelegd op 1 februari van het voorafgaand schooljaar. Dit heeft voor de scholen als belangrijk gevolg dat een planning zowel van aanbod, als voor personeelsbeleid mogelijk wordt. De programmatie van nieuwe richtingen wordt aldus ook aan de verantwoordelijkheid van de scholen zelf toevertrouwd, die zelf moeten beslissen of de investering van lesuren in een nieuwe richting wel de moeite loont.

De meest opvallende toepassing van dit tellingsgegeven is uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1990 betreffende de omkadering. Hiermede wordt defini-

tief een einde gesteld aan de jaarlijkse onzekerheid betreffende de personeelsformaties in de scholen : niet alleen weten de scholen een half jaar op voorhand waarover ze kunnen beschikken, maar bovendien ligt een omkaderingsgewicht per leerling (coëfficiënt) nu definitief vast.

Organisatorisch werd bij decreet van 31 juli 1990 een definitieve gestalte gegeven zowel aan het deeltijds als aan het voltijds secundair onderwijs. Het deeltijds onderwijs ontgroeit hiermee zijn experimenteel karakter en krijgt een vast „statuut” in het leerplichtonderwijs.

Als uitvoering van het decreet met betrekking tot het voltijds secundair onderwijs werden reeds bij ministerieel besluit de erkende studierichtingen voor de verschillende onderwijsvormen vastgelegd. Hierdoor moet de herkenbaarheid van het onderwijs ten aanzien van ouders en leerlingen verbeteren en moet een ongelimiteerd onherkenbaar studie-aanbod ingeperkt worden. Deze eenvoud en beperking zal vanuit programmatorisch perspectief gunstige gevolgen hebben op termijn voor de begrotingsobjectieven.

De mogelijkheid om het huidige systeem van vervangingen in het secundair onderwijs te wijzigen in een globaal „ambtenkrediet”, dat vooraf te bepalen en te berekenen is, werd nog niet uitgevoerd. Het zal een uitdaging zijn om dit nieuwe systeem dat ook tegemoet komt aan meer lokale autonomie, uit te werken.

Ten behoeve van het zeevisserij-onderwijs zal eerlang het Nautisch Centrum geïnstalleerd worden. Na een al te lange discussie werd de knoop definitief doorgehakt. In een samenwerkingsverband tussen het Ministerie van Onderwijs, de VDAB, de provincie West-Vlaanderen en de sociaal-economische partners zal dit opleidingscentrum gerealiseerd worden te Zeebrugge.

De kostprijs op jaarbasis zal 7,8 miljoen frank bedragen. , Onderwijs neemt hiervan 65 % voor zijn rekening, de provincie 10 %, de VDAB en de vzw Nautisch Centrum, die de sociale partners groepeerst, elk 12,5 % .

In november zal de apparatuur geleverd worden, in januari zal het centrum operationeel zijn. De VDAB is thans bezig met de recrutering van een instructeur. Toch zijn nog niet alle problemen in verband met het zeevisserij-onderwijs opgelost. Er zijn thans 5 scholen, met name (aantal leerlingen per 1 oktober 1990) :

Koninklijk Werk IBIS	38 leerlingen
Rijksschool Knokke-Heist	61 leerlingen
Vrije School Nieuwpoort	15 leerlingen
Stedelijke school	
J. Bauwens, Oostende	56 leerlingen
Vrije school	
„Paster Pype”, Oostende	36 leerlingen
Algemeen totaal	206 leerlingen

Geen enkele school beantwoordt momenteel aan de rationalisatienormen.

De Gemeenschapsminister is dan ook bezig een rationalisatievoorstel uit te werken dat

1° voorziet in het behoud van specifiek zeevisserij-onderwijs

2° de vrije keuze, zoals voorzien in het schoolpact, handhaaft ;

3° de leefbaarheid voor de toekomst garandeert.

Daarbij wordt nagegaan op welke wijze het Koninklijk Werk IBIS zijn specifieke functie kan verderzetten binnen een generationaliseerd zeevisserij-onderwijs.

7. Buitengewoon onderwijs

Voor het buitengewoon onderwijs is 9,8 miljard frank ingeschreven voor 1991 of 4,5 procent meer dan in 1990. De gemiddelde kostprijs voor een leerling buitengewoon onderwijs (lager en secundair) bedraagt voor 1991 : 294.656 frank.

De leerlingenevolutie in het buitengewoon onderwijs kent tussen 1982-1983 en 1989-1990 een daling van 7,3 %. De daling situeert zich vooral in het buitengewoon secundair onderwijs.

1982-1983	: 36.306
1983-1984	: 34.306
1984-1985	: 33.992
1985-1986	: 33.533
1986-1987	: 33.366
1987-1988	: 33.599
1988-1989	: 33.498
1989-1990	: 33.642

Voor de volgende schooljaren wordt volgende evolutie verwacht :

1990-1991	~ 1,05
1991-1992	~ 1,00
1992-1993	~ 0,57
1993-1994	~ 0,35
1994-1995	~ 0,19
1995-1996	~ 0,03
1996-1997	~ 0,21

Wat de beleidsaccenten van deze sector betreft zal een regeling worden uitgewerkt voor de zogenaamde „opvangcentra”. Een besluit van de Vlaamse Executieve wordt voorbereid betreffende de oprichtings- en omkaderingsnormen en tot regeling van de toestand van het personeel van de „opvangcentra” die geïntegreerd zijn in sommige medische pedagogische instituten georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Ook zal artikel 5bis van de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon onderwijs worden uitgevoerd. Hierdoor zal aan het geïntegreerd buitengewoon onderwijs een reglementaire basis gegeven worden.

Tenslotte wenst de Gemeenschapsminister een reglementaire basis te geven aan de organisatie van het buitengewoon onderwijs met inbegrip van de prestatieregeling van het personeel.

8. HOBU

De totale kredietinschrijvingen voor het hoger onderwijs buiten de universiteit belopen 13,6 miljard frank of een stijging met 6,6 procent ten opzichte van de kredieten 1990. Hier moet evenwel worden opgemerkt dat de cijfers 1990 en 1991 niet helemaal vergelijkbaar zijn omdat in 1991 een aantal uitgaven rechtstreeks zijn opgenomen in de kredieten, terwijl deze in 1990 via fondsen werden gefinancierd.

Het aantal leerlingen in het HOBU is sinds 1982-1983 met bijna 1/4 toegenomen.

Leerlingenevolutie

1982-1983 : 62.691
1983-1984 : 65.400
1984-1985 : 68.416
1985-1986 : 69.402
1986-1987 : 70.242
1987-1988 : 74.510
1988-1989 : 76.914
1989-1990 : 78.099

Het is niet eenvoudig om de toekomstige evolutie in het leerlingenaantal te voorspellen. Enerzijds oefent de **denataliteit** die zeer sterk speelt voor de groep van 18-22 jarigen een dempende invloed uit, terwijl anderzijds de toenemende scolarisatie en participatiegraad aan het hoger onderwijs een positieve invloed uitoefent. Ook de participatie aan het universitair onderwijs beïnvloedt het leerlingenaantal in het hoger onderwijs buiten de universiteit.

Een eerste belangrijke prioriteit voor het HOBU in 1991 is de realisatie van de rationalisatie van het aanbod hoger **onderwijs** van het korte type en dit vanaf 1 september 1991. Aangezien deze herschikking geen besparende budgettaire doelstellingen heeft, biedt ze de kans om via positieve maatregelen bereikt te worden. De nieuwe regelgeving moet erop gericht zijn om het fusioneren tussen instellingen daadwerkelijk aantrekkelijk te maken.

Voor het hoger onderwijs van het lange type is een besparing ingeschreven ten belope van 75 miljoen frank. Een vermindering van de niet-gedoctoreerde personeelsleden door het overslaan van de volgende biënnale is hiervoor noodzakelijk alsmede een gemiddelde vermindering van de **omkadering** met 5 %. De nodige besluiten hieromtrent zullen aan de Executieve worden voorgelegd.

Bij de bespreking van het deeltijds kunstonderwijs werd herhaaldelijk de noodzaak van een hervorming van het hoger kunstonderwijs beklemtoond en onderschreven, waarmee voor dit onderwijs gevolg zou gegeven worden op de wet op het hoger onderwijs van 7 juli 1970. Momenteel wordt in nauw overleg met de betrokkenen op basis van het advies voor de Hoge Raad voor artistiek hoger onderwijs een **ontwerp-decreet** voorbereid met volgende krachtlijnen.

— Het voltijds onderwijs wordt ingedeeld in het lange type, en is modulair opgebouwd zodat het ook deeltijds gevolgd kan worden. Dit deeltijds onderwijs is kapitaliseerbaar tot een diploma van voltijds onderwijs. Daarnaast is in beperkte mate en voor bepaalde afdelingen voltijds en deeltijds onderwijs van het korte type voorzien. Zowel bruggen binnen het kunstonderwijs als samenwerking met andere onderwijsinstellingen moet mogelijk zijn.

— De betoelaging en organisatie dient van die aard te zijn dat de instellingen maximale vrijheid en dus ook een grote verantwoordelijkheid krijgen.

— Dit toespelen van verantwoordelijkheid vergt, zoals door de directeurs van de gemeenschapsinstellingen beklemtoond, reële autonomie en een specifiek statuut voor de betrokkenen waarbij de instellingen ook op administratief en organisatorisch vlak beter uitgerust moeten worden.

9. Universitaire sector

Voor het universitair onderwijs (inclusief wetenschappelijk onderzoek) wordt in 1991 19,2 miljard frank ingeschreven, wat 3,5 procent meer is dan in 1990. Ook hier moet worden vermeld dat de cijfers niet vergelijkbaar zijn. In 1990 werden

enkel de investeringen van de vrije universiteiten gefinancierd door leningsmachtigingen, terwijl in 1991 alle universitaire investeringen op deze wijze zullen worden gefinancierd.

De forfaitaire kostprijs per student zal, wat het deel wedden onderwijzend, wetenschappelijk, administratief en technisch personeel betreft, toenemen met 5 % , aan te vullen nochtans met de stijging van de eenheidsloonkost tengevolge van de sectoriële herwaardering. Het deel werkingskosten wordt niet geïndexeerd. Dit brengt de forfaitaire kostprijs per student voor 1991 op 196.318 frank voor de studierichting A (menswetenschappen), 369.681 frank voor studierichting B (wetenschappen), 598.101 frank voor studierichting C (geneeskunde) en 495.466 frank voor studierichting D (diergeneeskunde). De forfaitaire kostprijs ligt 4,0 % hoger ten opzichte van 1990 voor de studierichting A, 3,9 % voor de studierichtingen B en C en 4,3 % voor de studierichting D.

Het hervormen van de universitaire sector wordt één van de prioriteiten van het beleid van de Gemeenschapsminister in de komende weken en maanden. Nochtans moet dit geschieden binnen de begrotingsvoorzieningen 1991. Deze ruimte binnen de universitaire begroting is zeer beperkt aangezien een besparing zal worden opgelegd ten belope van 100 miljoen frank. Specifiek voor het begrotingsjaar 1991 werden de werkingsuitkeringen aan de universitaire instellingen voor wat betreft de looncomponent van het onderwijzend, wetenschappelijk, het administratief en het technisch personeel geïndexeerd met 5,0 % , hetgeen 1 % minder is dan de normale ontwikkeling van de eenheidsloonkosten die op 6 % kan worden geschat. Deze inlevering is verantwoord. In 1990 werd in alle sectoren een vermindering van 0,5 % op het aantal budgettaire ambten (en een grotere vermindering op het aantal organieke ambten) doorgevoerd waarvan de universitaire sector werd vrijgesteld. Het is niet langer denkbaar dat de universiteiten zouden gevrijwaard worden van besparingsmaatregelen.

Teneinde aan de financiële situatie van het RUCA tegemoet te komen, werd, in het kader van een plan van financiële herstructurering zoals door de Executieve goedgekeurd, een overbruggingskrediet onder de vorm van een terugvorderbaar voorschot van 53,7 miljoen frank voorzien. Het RUCA beschikt niet over de nodige financiële reserves — en dit in tegenstelling tot de RUG die eveneens met jaarlijkse begrotingstekorten kampt en zich moet schikken naar een plan van financiële herstructurering maar daarbij nog beschikt over financiële reserves — om zonder bijkomende middelen de financiële gezondmaking te realiseren binnen een termijn van 3 jaren.

Eerlang zullen enkele voorontwerpen van decreet worden ingediend. Over de essentiële elementen van deze voorontwerpen werd zopas een politiek akkoord bereikt tussen de meerderheidspartijen.

Deze voorontwerpen bevatten belangrijke hoofdstukken ten behoeve van de academische problematiek. Zij staan in het teken van het beleid van de Vlaamse Executieve waarbij aan de instellingen autonomie en verantwoordelijkheid wordt gegeven. De decreten bevatten tevens een belangrijke deregulering inzake academisch en personeelsbeleid, nieuwe structuren waarin samenwerking en overleg kunnen plaatsvinden en een nieuw mechanisme van financiering van werking en investeringen.

De Vlaamse Executieve voert het regeerakkoord uit, inzonderheid wat betreft de leefbaarheid van sommige instellingen. De nieuwe financieringsregeling zal waarborgen bevatten teneinde de leefbaarheid van de bestaande instellingen te verzekeren.

Daartoe zal het EHL geleidelijk, te beginnen met de le kandidatuur en jaar na jaar, geïntegreerd worden in het LUC.

Het eenwordingsproces in de drie Antwerpse universitaire instellingen wordt decretaal ondersteund. De financiële middelen van het RUCA worden geconsolideerd. De leefbaarheid van de **UIA** wordt in ieder geval gewaarborgd. Bovendien wordt vanuit het bestaande aanbod „wetenschappen” aan het RUCA op kandidatuurniveau de richting „landbouw-wetenschappen” toegelaten.

Op de campus van de KULAK worden in elk geval de kandidaturen Toegepaste Economische Wetenschappen ingericht. Vanuit de Universiteit Antwerpen zal de UFSIA deze kandidaturen inrichten. De studenten hiervan zijn **financierbaar** aan de UFSIA. Tegelijk wordt de richting klassieke filologie aan de KULAK geleidelijk opgeheven.

Met het voorgaande is de leefbaarheidsproblematiek definitief afgesloten. Het studieprogramma of de studierichting „informatica” zullen in alle instellingen waar ze nu bestaan (RUG, KUL, KULAK kan, VUB, UIA, RUCA kan, LUC kan) financierbaar zijn als studierichting. In de toekomst zullen andere agendapunten aan bod komen, namelijk de kwaliteitsbevordering, de erkenning van toekomstgerichte studierichtingen, de rationalisatie en programmatie, en dit alles in Europees perspectief.

Het globale universitaire beleid dient te kaderen in de budgettaire mogelijkheden van de Vlaamse Executieve. Nadruk dient gelegd te worden op herschikking, taakafstemming en samenwerking. De „herschikking van het universitair aanbod” zal in twee fasen worden doorgevoerd, namelijk een onmiddellijke fase, die aanvat vanaf het academiejaar 1991-1992 en een meer algemene fase van reorganisatie. Hiertoe zal het decreet de nodige procedures voorzien.

10. Onderwijs voor sociale promotie

Voor het onderwijs voor de sociale promotie, dat tevens het kunstonderwijs met beperkt leerplan inhoudt, wordt 5,6 miljard frank ingeschreven, wat 15,1 procent meer is dan wat voorzien is voor 1990. Ook hier moet worden gewezen op de niet-vergelijkbaarheid van de cijfers. Minstens 160,5 miljoen frank van de stijging is te wijten aan het feit dat een deel van de werkings- en weddetoelagen van het kunstonderwijs met beperkt leerplan voorheen betaald werden uit de fondsen, die dan gespijzigd werden door inschrijvingsgelden, terwijl nu deze uitgaven onmiddellijk in de kredieten zijn opgenomen en de inschrijvingsgelden naar de **middelenbegroting** gaan.

Dit belet niet dat het OSP een zeer expansieve sector van het onderwijs is. De jaarlijkse stijging in het aantal leerlingen dat participeert aan het OSP bedraagt de jongste 5 jaar gemiddeld 5 procent.

De leerlingencijfers over de jongste jaren verliepen als volgt :

1986-1987 : 119.101
1987-1988 : 125.769
1988-1989 : 136.749
1989-1990 : 145.094

Ook de integratie van de basiseducatie in dit programma verklaart voor een aanzienlijk deel de stijging van 15 % in de kredieten. Voor de uitvoering van het decreet op de basiseducatie wordt een krediet van 164,4 miljoen frank voorzien.

Het decreet voorziet nochtans in de oprichting van 50 centra met een minimale norm van 6.000 deelnemersuren. Teneinde het decreet maximaal uit te voeren zou een krediet noodzakelijk zijn van minimaal 180 miljoen frank. Deze voorziening bleek in 1991 niet haalbaar, gelet op de talrijke andere prioriteiten die een beslag leggen op de middelen. De Vlaamse Executieve zal in functie van het beschikbare krediet, dat toch meer dan 90 % van de nodige middelen voor integrale uitvoering belooft, het aantal tussenkomsten bepalen.

Zoals gezegd kent het aantal cursisten in het onderwijs voor sociale promotie een zeer sterke groei. Het betreft zowel cursisten in het hoger onderwijs als het secundair onderwijs, zowel in jaarcursussen als in een modulair stelsel.

De opdracht van het onderwijs voor sociale promotie moet dringend gedefinieerd worden in overleg met andere vormen van volwasseneneducatie zoals onder andere opleidingen bij de Middenstand, de VDAB en het Vormingswerk.

Wellicht moet het onderwijs voor sociale promotie zich van de rest onderscheiden door de diplomagerichtheid : ofwel het behalen van een eerste diploma op een bepaald niveau of in een bepaalde richting, ofwel het behalen van een kwalificatie die een betere tewerkstelling beoogt.

De huidige lange opleidingen van 2 of 3 jaar worden best geherstructureerd in een modulair stelsel met **kapitaliseerbare** eenheden of in opeenvolgende korte opleidingen. De **programmatie** van nieuwe leergangen moet flexibel kunnen inspelen op de specifieke behoeften van de subregio's.

Om het algemeen kwaliteitsniveau van het OSP te bevorderen zal gewerkt worden aan de inhoudelijke uniformisering van het aanbod. OSP moet een weg zijn voor alle volwassenen om een eerste of tweede diploma te halen. Deze weg kan vele werkvormen aannemen om finaal een diploma te behalen.

In 1990 werd het deeltijds kunstonderwijs, vroeger „**kunst**-onderwijs met beperkt leerplan”, grondig geherorganiseerd teneinde een einde te kunnen maken aan de reeds jaren aanslepende stop van het aantal uren-leraar. In het voorjaar kwam deze hervorming ter sprake in de Vlaamse Raad. De eerste jaren zal de evolutie van het vernieuwde **kunst**onderwijs grondig in al zijn aspecten geëvalueerd worden, teneinde na te gaan of er al dan niet bijstellingen nodig zijn.

Het is voor de gemeenschapsminister te vroeg om een evaluatie uit te spreken omtrent de vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs.

Uit de berichten die de Gemeenschapsminister bereiken kan hij enkele voorlopige conclusies trekken die eerder intuïtief zijn en alleszins nog moeten gecontroleerd worden :

1. De door de oppositiebeweging aangekondigde terugval van leerlingen en derhalve van arbeidsplaatsen heeft zich zeker niet voorgedaan. Sommige scholen groeien, andere dalen in leerlingenaantal, doch noch de groei, noch de daling zouden een desorganiserend effect hebben.

2. De omschakeling van oud naar nieuw was zeker geen sinecure, maar is in de overgrote meerderheid van de scholen op een bevredigende wijze gerealiseerd.

3. Een begeleiding, zowel van de directeurs als van de leraars, is noodzakelijk om hen vertrouwd te maken met de vernieuwde doelstellingen (niet enkel de meest begaafden zijn belangrijk) als met de nieuwe methodiek (de leerling voortdurend betrekken in de les).

4. Voornoemde begeleiding alsook de systematische evaluatie gebeurt in samenwerking met de inrichtende machten. Thans zijn daaromtrent de gesprekken lopende.

11. PMS-centra

De PMS sector zal in 1991 2,5 miljard frank kosten, wat 3,9 procent meer is in vergelijking met 1990.

Ingevolge het decreet inzake het onderwijs II, werden 46 PMS centra erkend om de deeltijdse leerplichtigen te begeleiden die hun leerplicht vervullen in een centrum voor middenstandsvorming, een centrum voor deeltijds onderwijs of in een erkende vorming. Aan deze PMS-centra werd extra mankracht en werkmiddelen toegekend om deze opdrachten uit te voeren. De begeleiding van jongeren in de centra deeltijds onderwijs was reeds van toepassing op experimentele basis. De begeleiding van leerjongens in de middenstand gebeurde sporadisch, door toekenning van gesubsidieerde contractuelen aan PMS centra.

Andere accenten voor de PMS-sector zijn : een betere dienstverlening door beperking van de sluitingsperiode van de centra tijdens het verlof en een regeling inzake de openingstijden tijdens de werkweek, de uitvaardiging van een personeelsstatuut samen met dit van het onderwijzend personeel.

In het raam van de begrotingsbesprekingen werd een vermindering van 30 miljoen frank ingeschreven. Dit zal moeten worden gerealiseerd door de vermindering van de organieke omkadering of door andere structurele maatregelen, waardoor het aantal budgettaire ambten wordt verminderd.

12. Leerlingenvervoer

De opdrachten inzake leerlingenvervoer omvatten :

1. Het vervoer van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs van alle netten (toepassing artikel 20 van de wet van 7 juli 1970 op het buitengewoon onderwijs).

2. Het zonaal leerlingenvervoer (wet van 15 juli 1983). Deze wet werd tot nog toe progressief uitgevoerd.

3. Het vervoer van leerlingen uit het Gemeenschapsonderwijs (artikel 4, 1^o van de schoolpactwet).

Voor het programma leerlingenvervoer wordt een totaal aan kredieten voorzien ten belope van 1,3 miljard frank wat nagenoeg gelijk is aan de kredieten voorzien in 1990. Het betreft hier betalingskredieten, die zullen worden aangevuld met het variabel krediet ten belope van 110 miljoen frank, afkomstig van de geaffecteerde ontvangsten van het Fonds voor Leerlingenvervoer waarin de eigen bijdragen aan het leerlingenvervoer worden gestort.

Volgende maatregelen worden genomen om de kostprijs van het leerlingenvervoer verder in de hand te houden :

— permanent overleg met de NMVB om het leerlingenvervoer zo veel mogelijk in het openbaar vervoer te integreren teneinde het aanleggen van een dubbel transportcircuit uit te sluiten ;

— systematische rationalisatie van het leerlingenvervoer in functie van het aantal rechthebbende leerlingen waardoor het aantal ritten verder kan worden verminderd ;

— handhaving van de maatregelen die reeds in het vorig begrotingsjaar werden beslist inzake de toepassing van het tarief NMVB voor de schoolabonnementen.

13. Afstandsonderwijs

Voor het afstandsonderwijs werd 82,7 miljoen frank ingeschreven of 4,4 procent meer ten opzichte van 1990. Dit bescheiden programma dekt de toelagen aan het STOHO en de Dienst Schriftelijk Onderwijs.

Als een eerste stap in het onderzoek naar de mogelijke realisatie van een vorm van open hoger onderwijs in Vlaanderen, is STOHO in het leven geroepen. Deze vzw is zodanig gestructureerd dat alle mogelijke instanties betrokken zijn die inzake open hoger onderwijs een inbreng kunnen doen.

Tevens wordt de Dienst Schriftelijk Onderwijs met dit programma gefinancierd. De Dienst verstrekt schriftelijke leer-
gangen :

1. die voorbereiden op de Examencommissie van de Staat voor het lager secundair onderwijs en het hoger secundair onderwijs ;

2. die voorbereiden op de administratieve examens van de niveaus 4 tot 1 (Staat, provincies, gemeenten en andere instellingen) ;

3. voor bijscholing van sommige leerkrachten uit het basis en het secundair onderwijs.

Naast deze inhoudelijk en kwantitatief gestabiliseerde activiteiten, heeft de Dienst in samenwerking met de diverse onderwijsnetten een nieuwe cursus ontwikkeld, „Een computer in jouw klas”, welke tot doel heeft de leraar de computer als pedagogisch hulpmiddel te leren gebruiken. Dit experiment wordt voortgezet in 1990-1991. Tevens werkt de Dienst systematisch aan de actualisering en de modernisering van de schriftelijke cursussen.

14. Algemeen onderwijs en vorming

De inschrijvingen voor dit programma in 1991 belopen 2,7 miljard frank wat bijna een verdubbeling van de uitgaven omvat ten opzichte van 1990 (1,4 miljard frank). De verhoging van de uitgaven in dit programma zijn voornamelijk het gevolg van nieuwe kredietinschrijvingen voor de ARGO, en noodzakelijke inschrijvingen tengevolge van de financiële lasten verbonden aan de investeringslasten van de schoolgebouwen.

Naast deze uitgaven bevat het programma Algemeen Onderwijs en Vorming een diversiteit aan kredieten. Sommige hebben tot doel de pedagogische en wetenschappelijke activiteiten te ondersteunen en over de netten heen aan te moedigen zoals :

- dotatie ARGO
- lasten schoolgebouwen
- Brusselse peuterscholen
- commissaris Executieve bij de ARGO
- didactische films
- internationale samenwerking
- vzw WOB
- Navorming
- gesubsidieerde contractuelen
- Pedagogische centra en manifestaties
- vzw VARO
- VOC Brussel
- Europees Fonds voor de Jeugd
- Crisisfonds
- taalinspectie

a) Navorming

De voorziene kredieten voor de navorming, die voor 1991 in totaal 252 miljoen frank bedragen (een vermindering van 10 % vastgesteld in vergelijking met het jaar 1990), worden als volgt verdeeld over de netten : 10 % van het totale bedrag wordt gelijk verdeeld onder het Gemeenschapsonderwijs, het gesubsidieerd officieel onderwijs en het gesubsidieerd vrij onderwijs, en 90 % van het totale bedrag wordt verdeeld op basis van het aantal organieke ambten dat voor elk net vastgesteld wordt op 1 oktober van het voorgaand schooljaar.

Tien procent van de kredieten moeten besteed worden aan navormingsactiviteiten georganiseerd door rechtspersonen buiten het onderwijs of door universitaire instellingen.

Vijf en twintig procent van de toegekende kredieten moet door de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs en door de betrokken verenigingen zonder winstoogmerk besteed worden aan de prioriteiten inzake navorming die tot en met 1993 door de Vlaamse Executieve als volgt werden bepaald : schoolmanagement, remediërend onderwijs in het lager onderwijs, remediërend onderwijs in het secundair onderwijs, aanvullende opleidingen voor het personeel van het buitengewoon onderwijs, didactiek van het Nederlands als tweede taal, de verbetering van de beheersing van het Nederlands van buitenlandse leerkrachten, en aanvullende opleidingen voor ter beschikking gestelde personeelsleden.

Voor het begrotingsjaar 1991 zullen volgende aspecten verder aan bod komen : de evaluatie van de navorming, maatregelen ter bevordering van de kwaliteit van de navorming, de samenwerking tussen de navorming en de begeleidingsdiensten en de verruiming van de interne mobiliteit van het personeel van het onderwijs en van de PMS-centra door verruiming van de onderwijsbevoegdheden door de organisatie van aanvullende opleidingen voor ter beschikking gestelde personeelsleden.

b) Vlaamse Onderwijsraad

Het decreet betreffende het Onderwijs II voorziet in de oprichting van een Vlaamse Onderwijsraad. Deze instelling vervangt een aantal bestaande raden en commissies. De dotatie voor het personeel, werking en de huisvesting van deze instelling zal samengesteld worden door overdracht van kredieten. Een pro-memoriekrediet werd daartoe ingeschreven. De Vlaamse Onderwijsraad zal uiterlijk per 1 september aanstaande operationeel zijn. De algemene raad zal vroeger worden samengesteld, en worden belast met de benoeming van het personeel van het permanent secretariaat, met de integratie van de bestaande adviesorganen en met de bespreking van een aantal actuele thema's zoals de extra-voorzieningen voor migranten, de lerarenopleiding en de participatie in het onderwijs.

c) Schoolgebouwen

In het kader van het decreet betreffende het onderwijs II worden volgende investeringsmiddelen voorzien in 1991 :

gemeenschapsonderwijs :	921,9 + 200 =
	1.121,9 miljoen frank
ges. off. onderwijs	594,6 miljoen frank
ges. vrij onderwijs	2.461,1 miljoen frank
Totaal	4.177,6 miljoen frank

Voor dit bedrag zal een lening worden afgesloten bij een door de Vlaamse Executieve erkende financiële instelling, waarvan de opbrengsten worden doorgestort naar ARGO

(1.121,9 miljoen frank) en DIGO ($594,6 + 2.461,1 = 3.055,7$ miljoen frank). Aangezien deze middelen worden opgenomen per kwartaal (begin van ieder kwartaal) dienen reeds financiële lasten (uitsluitend intresten) te worden voorzien. Tevens werden de financiële lasten voorzien ter financiering van de middelen opgenomen in 1990 bij de nv ARDIFIN.

In 1990 wordt de werking van de ARGO — althans wat het gedeelte gebouwenfunctie betreft — en het eigenaarsonderhoud gefinancierd door de opbrengst van de middelen uit de lening ARDIFIN. In 1991 zullen deze werkingsuitgaven gedragen worden door begrotingskredieten.

In programma 35 werden derhalve drie dotaties opgenomen voor de ARGO namelijk een dotatie voor de Centrale Raad (52 miljoen frank), een dotatie voor het eigenaarsonderhoud (100 miljoen frank) in uitvoering van het Lentedecreet en een dotatie voor de werking ARGO ten belope van 794,5 miljoen frank. Deze dotatie bestaat uit twee delen namelijk een gedeelte voor de gebouwenfunctie (504,3 miljoen frank) en een gedeelte voor de andere functies (290,2 miljoen frank). Ook ten behoeve van de DIGO werd een inschrijving voorzien ten belope van 139,7 miljoen frank ingeschreven (uitsluitend gebouwenfunctie). De kredieten werden berekend op basis van de goedgekeurde personeelskaders.

d) Basiseducatie

Het decreet van 18 juli 1990 op de basiseducatie voorziet — onder de vorm van een voorlopige erkenning — in een **overgangsregeling** voor de reeds bestaande initiatieven ter zake die erkend en gesubsidieerd waren door de Vlaamse Gemeenschap. Op de gestelde data ontvingen wij de kandidaturen van de 5 experimenten van het Vlaams Centrum voor de Volksontwikkeling, en anderzijds van 23 initiatieven uit het zogenaamde vijfde decreet, **waarrond** zich nog andere initiatieven schaalden. Samen dienden ze ongeveer 600.000 deelnemersuren in. Dit hoge aantal was vooreerst binnen de gestelde budgettaire context niet haalbaar en bovendien mocht eraan getwijfeld worden of zo hoge erkenningskwota wenselijk en haalbaar zouden zijn voor een eerste voorlopige erkenning. Uitgaande van berekeningen op grond van de realisatie van uren in de genoemde VCVO-experimenten, de vijfde-decreetinitiatieven en een aantal andere **identificeerbare** en registreerbare prestaties werden de 28 centra, die nagenoeg heel Vlaanderen bedekken qua werkgebieden, globaal 420.000 uren toegekend. Daarvoor was een budgettaire massa van 207 miljoen frank berekend en voorzien. De ultieme besparingsronde heeft deze echter herleid tot een **bestedings**-bedrag van 164,4 miljoen frank.

Wanneer de dossiers van de centra definitief zullen gekend zijn, zal precies geëvalueerd kunnen worden hoeveel zou moeten gecorrigeerd worden. In elk geval opteren we voor een 100 % toepassing van de personeelssubsidiëring vanuit een bekommernis van tewerkstellingszekerheid enerzijds maar ook vanuit een besef dat een goede en professionele omkadering in dit veld nodig is.

e) Europese en internationale onderwijsactiviteiten

1. Een actieve deelname aan het debat rond de positie van het onderwijs in de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen. De Gemeenschapsminister bepleit hierbij het inschrijven van een afzonderlijke onderwijsparagraaf in het Verdrag.

2. Europeanisering (en internationalisering) moet op de eerste plaats vanonderuit gebeuren. Verregaande samenwerking en wederzijdse erkenning op het gebied van onderwijs zijn noodzakelijke voorwaarden om dit te verwezenlijken.

De Gemeenschapsminister meent dat de Europese dimensie en het besef rond een Europese gemeenschappelijkheid reeds in het basis- en secundair onderwijs moet worden bijgebracht. Bij 12-18-jarigen is de openheid voor de Europese gedachte zeer groot. Daar moet de basis gelegd worden voor de Europese en internationale belangstelling. Het hoger secundair onderwijs is bovendien de laatste mogelijkheid om alle jongeren in een gestructureerd verband te bereiken. Daarna waaiert men uit over verschillende types van onderwijs.

De organisatie van Euroklassen past in dit kader. Dit initiatief sluit aan bij de jongste ministeriële omzendbrief met betrekking tot de extra muros activiteiten in het secundair onderwijs. Tegelijk anticipeert het op en vult het de mogelijkheden aan van actie IV (maatregelen ter bevordering van de uitbreiding van de uitwisseling in de gemeenschap van jongeren die beroeps-, vak- of technisch onderwijs volgen) van het Lingua-programma. Euroklassen bereiden zich tegelijk voor op de participatie aan een reeks Europese programma's die zich vooral richten tot de studenten in het hoger onderwijs. Hiertoe zijn de nodige middelen voorzien in het artikel 33.26.35 (Beurzen in het kader van de Europese Samenwerkingsprogramma's).

3. De Europeanisering en internationalisering raken het onderwijs van laag tot hoog. Toch ligt vooral het hoger onderwijs in de vuurlinie.

Het hoger onderwijs wordt namelijk geconfronteerd met een reeks uitdagingen, die in belangrijke mate in een Europees kader hun antwoord moeten krijgen. Wij denken hierbij aan :

1) het scheppen van duidelijkheid in het onderscheid tussen de opdrachten van de universiteiten en die van de andere vormen van hoger onderwijs ;

2) het positief inspelen op de wijzigingen in de studentenpopulatie ;

3) het wegwerken van de spanning tussen kwantiteit en kwaliteit ;

4) het scheppen van beter evenwicht in het wetenschappelijk onderzoek en de curricula tegenover het overwicht van de „markt” ;

5) het verhogen van de slagkracht van het docentenkorps ;

6) het verbeteren van de onderwijsmethoden ;

7) het onderling afstemmen van de organisatiestructuren ;

8) het uitbouwen van de Europese dimensie.

Deze krachtlijnen zijn ook opgenomen in het verslag dat op de Europese Conferentie over het universitair onderwijs in Siena op 6 en 7 november ter bespreking wordt voorgelegd.

4. De Vlaamse onderwijsgemeenschap moet prioriteiten aanbrengen met betrekking tot haar actie in multilateraal en bilateraal verband. Naast de samenwerking binnen het kader van de EG en de Raad van Europa spreekt de Gemeenschapsminister zijn voorkeur uit voor :

1) het intensifiëren en optimaliseren van de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Hiertoe werd 2,3 miljoen frank voorzien op artikel 12.27.35. ;

2) een actief beleid ten aanzien van Oost- en Centraal Europa. Dit zal vooral gebeuren door een maximale participatie aan TEMPUS, dat verder met eigen middelen zal wor-

den aangevuld vanuit artikel 33.26.35 (Beurzen in het kader van Europese Samenwerkingsprogramma's) ;

3) het uitsenden van deskundigen naar het buitenland. Het VVOB biedt hiervoor een instrument bij uitstek. Met de dotatie die het VVOB ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap (artikel 30.31.35) worden naast de werking van het secretariaat in Brussel ook initiatieven genomen om de neerlandistiek extra muros uit te dragen. Naar analogie met de Stichting Nederlands Onderwijs in het buitenland (St. NOB) gebeurt dit in groeiende mate in samenwerking met de Nederlandse Taalunie.

De 305 miljoen frank die binnen het kader van een overeenkomst met het ABOS worden verworven, worden aangewend voor acties in onder meer Rwanda, Burundi, Malawi, Botswana, Lesotho, Zambia, en andere. Wellicht kan eerlang het actieterrein naar Namibië worden uitgebreid.

Met betrekking tot Zaïre en Rwanda wordt de officiële lijn gevolgd. De deskundigen in Rwanda kunnen, zo zij dit wensen, terugkeren en desgevallend wordt in een uitstapregeling voorzien. Overigens wordt in overleg met ABOS de overname van de Belgische scholen door de Gemeenschappen voorbereid.

5. Het instrumentarium waarover de **Gemeenschapsminister** beschikt om onze Europese en internationale onderwijsactiviteiten door te zetten moet worden geoptimaliseerd. Hij denkt hierbij onder meer aan de bijsturing van de Culturele Akkoorden — er is hiertoe 40 miljoen frank voorzien op artikel 33.25.35 — een betere recrutering, voorbereiding en begeleiding van de participanten aan Europese en internationale onderwijsactiviteiten, een beter onthaal van onze buitenlandse gasten, een goede follow-up van de opgedane ervaring, een oordeelkundige **uitbreiding/aanvulling** van de uitwisselingsprogramma's, het bijsturen van de spreiding van de programma's over de onderwijsniveaus, een verhoging van de talenkennis, het uitwerken van een „Statuut van de Europese Student”, een betere promotie van de programma's, het plaatsen van de programma's in een lange termijnvisie en een strategische planning.

6. In de Europese Gemeenschap en de Raad van Europa zijn op zijn minst 15 programma's in uitvoering.

Ook hier moet de Gemeenschapsminister prioriteiten leggen. Hij denkt hierbij aan :

1) de opleiding en navorming van de leraren. Aanvullende initiatieven bij onder meer Lingua zullen worden gefinancierd vanuit artikel 33.26.35 ;

2) het versterken van de Europese dimensie in het onderwijs ;

3) het tegengaan van het mislukken op school.

7. Er is nood aan coherentie en continuïteit in ons beleid inzake de Europese en internationale onderwijsactiviteiten. Daarom zal er bij de herstructurering van onze administratie een grote aandacht gaan naar de organisatie en werking van de Dienst Internationale Betrekkingen.

Tot slot stelt de Gemeenschapsminister, verwijzend naar de actualiteit bij het onderwijzend personeel van de Franstalige Gemeenschap, dat de Vlaamse Gemeenschap opteerde voor minder leerkrachten die beter worden betaald wat de algemene financieringsproblematiek van het onderwijs minder accuut maakt. De Franstaligen hebben een andere visie terzake.

In het reffectatiesysteem zit een financiële degressie inge-

bouwd. Een aantal personen blijkt moeilijk te herplaatsen. Toch wordt er effectief aan dit probleem gewerkt. Ook met de pedagogische en de sociale belangen van de school moet rekening worden gehouden. In het gemeenschapsonderwijs werd bepaald dat de tijdelijken die meer dan zeven jaar activiteit hebben in een tijdelijke opdracht kunnen worden behouden. Dit verhoogt de druk op de gereffecteerden. Bij de reffectatie blijven de netten als criterium behouden, maar het karakter niet. De boventalligen in het confessioneel gemeentelijk onderwijs kunnen wel naar het niet-confessioneel gemeentelijk onderwijs worden gereffecteerd, maar niet naar de ARGO of het vrij gesubsidieerd onderwijs.

Deze regeling is van belang voor het vrij gesubsidieerd niet-confessioneel onderwijs : de boventalligen hiervan (ongeveer 400 personeelsleden, onder meer van het Technisch Instituut Kempisch Bekken) kunnen nu naar het vrij gesubsidieerd confessioneel onderwijs worden gereffecteerd.

B. ALGEMENE BESPREKING

Een lid stelt drie grote klemtonen in de onderwijsbegroting 1991 vast : de democratisering van het onderwijs, de sociale opdracht van het onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs. Voor een goed beleid moeten deze drie elementen samenvloeien. Het lid heeft de eindgetallen van de begroting evenmin uit het oog verloren. De onderwijsbegroting is een grote begroting. Toch is de stijging minder groot dan voor de globale begroting. Meer en meer hoort men de opmerking dat men te veel belang hecht aan onderwijs en er te veel middelen aan besteedt. Onderwijs is en blijft echter het fundament van onze samenleving : daarom kan er voor hem geen sprake zijn van het woord „te”. Hij beaamt echter dat, rekening houdend met de drie hierboven geciteerde elementen voor een goed beleid, waar mogelijk de kosten moeten worden beperkt. Hij suggereert daarom om op bepaalde domeinen iets aan de verzuiling te doen. Zo denkt hij aan de samensmelting van de initiatieven rond navorming in het officieel gesubsidieerd onderwijs. Voor enkele uitgavenposten kan men ook komen tot een doorgedreven coördinatie tussen initiatieven van de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling en van de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve. Immers, hoe betere opleiding men bezit, hoe meer verschillende initiatieven elkaar zullen overlappen.

Deze begroting draagt zijn goedkeuring weg. Hij verheugt zich over verschillende mijlpalen zoals de beperking van de fondsen, het kwalitatieve in de onderwijsbegeleiding (o.a. de dienst onderwijsontwikkeling), de nieuwe start voor het universitair onderwijs, de toepassing van het zogenaamde Lentedecreet onder meer inzake de verdeling van de werkingsmiddelen en over het feit dat verschillende onderwijsvormen een organisatiestructuur krijgen (basiseducatie, het deeltijds kunstonderwijs en het gehele deeltijds onderwijs). Ook voor de informaticaplanning wordt een inspanning gedaan.

Met betrekking tot het personeelsbeleid verheugt het lid zich over de concrete invulling van de wedde-aanpassing en dit in de zeer gedifferentieerde, specifieke situaties. Dit vormt slechts een deel van de gehele herwaardering van het beroep. Ook de prestatieregeling wordt niet vergeten. Hij vraagt een betere reffectatieregeling. Het lid wijst op de ongelijke behandeling van de personeelsleden van de ARGO en van het gesubsidieerd onderwijs. De reffectatie valt voor de ARGO nadeliger uit. De spreker verbaast zich over het feit dat ingevolge de fusies personeelsleden met meer dan twintig jaar dienst boventalig worden. Dit levert voor de personeelsleden niet alleen sociale problemen op, ook de

situatie in de scholen is van belang. Daarom pleit hij voor een snelle en rechtvaardige oplossing

Over de problematiek van de maaltijdcheques stelt hij de concrete vraag of het materieel mogelijk is om deze operatie voor 150.000 personeelsleden op tijd af te ronden. De Executieve besliste om het aantal stagiaires in het onderwijs drastisch te verminderen. Men vond immers niet steeds de geschikte mensen die aan de stringente voorwaarden beantwoorden. Hoe worden de hierdoor vrijgekomen pedagogische en sociale opdrachten verder ingevuld ? De splitsing van de klassen komt op de helling.

In de voorbije decennia hechtte men veel belang aan de cumulatieproblematiek. Nu stellen zich voor het secundair onderwijs en voor het hoger onderwijs van het korte type problemen om specialisten aan te trekken. Ook het deeltijds kunstonderwijs en het onderwijs sociale promotie kennen dergelijke problemen. Voor het deeltijds kunstonderwijs moet dringend naar oplossingen worden gezocht.

De ontspanning in Europa zal leiden tot een terugtrekking van onze militairen in Duitsland. Dit heeft ook voor de onderwijsinstellingen gevolgen. De kinderen zullen over de netten en de scholen worden verspreid, maar de leerkrachten zullen de kinderen niet volgen. Hoe zullen de leerkrachten in de ARGO worden geïntegreerd ? Het **reaffectedatie**probleem zal zich in de Vlaamse scholen heel scherp stellen. Na 1 april 1991 zal het gemeenschapsonderwijs anders georganiseerd zijn. Zullen de lokale scholen deze leerkrachten aanvaarden ? Welke voorzorgsmaatregelen zullen worden voorzien ?

Sedert 1 juli 1990 maken een 500-tal personeelsleden van het vroegere Gebouwenfonds voor de Rijksscholen deel uit van de parastatalen. Voor 1991 is voorzien in de nodige pensioenbijdragen. Hoe zal deze problematiek voor de periode juli tot december 1990 worden geregeld ?

Het Lentedecreet voorziet dat een aantal personeelsleden met een zekere ervaring in het buitengewoon onderwijs een vaste benoeming krijgt. Hoever staat men met deze operatie ? Over welke aantallen gaat het en hoe worden ze over de netten verdeeld ?

Hoever staat men met het personeelsstatuut van het gemeenschapsonderwijs en van het gesubsidieerd onderwijs ? Op 1 april 1991 ontstaat een andere situatie. Zal het personeelsstatuut van het gemeenschapsonderwijs tegen die datum geregeld zijn ?

Slaagt men in de uitwerking van een personeelsstatuut voor het gesubsidieerd onderwijs dat rekening houdt met de specificiteit van het gemeentelijk en provinciaal onderwijs ?

Het Lentedecreet heft per 1 september 1990 bepaalde artikelen van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs op. De gemeenteraad kan de aanstelling van leerkrachten niet meer delegeren aan het schepencollege. Dit geldt ook voor de tijdelijke aanstellingen die nu voorafgaandelijk door de gemeenteraden moeten gebeuren. In de praktijk werkt deze regeling niet.

De interveniënt beoordeelt het feit dat er in het Lentedecreet een zekerheid voor het officieel gesubsidieerd onderwijs wordt gegeven inzake de financiering van de infrastructuur als positief. Bestaat er, naast de financieringskredieten via gelden van de DIGO, nog een kans op trekkingsrechten op het Investeringsfonds ? Er zouden bij DIGO voor 4 miljard frank dossiers zijn ingediend. DIGO beschikt echter slechts over 596,4 miljoen frank voor het OGO zodat enkel zeer dringende zaken kunnen worden uitgevoerd. Een vernieuwing van het patrimonium is echter niet mogelijk. Zitten de in het verleden principieel goedgekeurde bouwdoSSIERS in de

planning 1990 ? Op deze problematiek kreeg hij tot op heden geen geruststellend antwoord.

Met betrekking tot de begeleidingsdiensten wijst hij op de interessante rapporten van de betreffende commissie. Hij dringt ter zake aan op het in de hand werken van **koepelvorming** in het officieel gesubsidieerd onderwijs. Een goede organisatie van het officieel gesubsidieerd onderwijs is nodig. Ook dringt hij aan op een perfecte wisselwerking tussen (wat voorzien is) (voor) navorming en begeleiding.

Inzake het basisonderwijs stelt hij vast dat er, niettegenstaande de verlenging van de leerplicht, zwakke leerlingen blijven die de basisvaardigheden niet beheersen. Men kan voor deze personen voor basiseducatie opteren, maar beter is om die zwakkeren op te sporen en bij te werken. Daarom moeten de normen voor de aanwerving van taakleraren worden versoepeld. Hij vermoedt dat, ingevolge de nieuwe berekeningswijze van het lestijdenpakket, het aantal taakleraren is toegenomen. Is dit correct ?

Hoe kunnen de kleine landelijke scholen voldoende taakleraren krijgen ? Deze vraag geldt ook voor het aantal leraars lichamelijke opvoeding en voor de administratieve hulpkrachten. Kleinere scholen vertrekken in deze aangelegenheid eerder gehandicapt. Ook voor de directies kan hetzelfde worden geponeerd.

Met betrekking tot het secundair onderwijs wijst hij op het probleem van de zittenblijvers. Het feit dat er 33.000 leerlingen blijven zitten, vormt een groot sociaal probleem. Veertig procent van de leerlingen in het secundair onderwijs moet ten minste 1 jaar overdoen. Gezien de hoge kostprijs hiervan is zeer degelijk wetenschappelijk onderzoek ter zake nodig.

Door de eenheidsstructuur is iedere concurrentie op basis van types uitgesloten. Wordt er gebruik gemaakt van de afwijkingsmogelijkheden ? Zo ja, door hoeveel scholen en op welke basis werd de afwijking aangevraagd ?

Er werd een verslag gepubliceerd over de fysieke toestand van de universitaire studenten. Is het niet aangewezen om een minimum aantal lesuren lichamelijke opvoeding verplicht te maken ? Hoeveel onderwijzers fungeren er als leraar in het beroeps- en technisch secundair onderwijs die via een bijzondere weddeschaal worden betaald ?

Men bespaart ook op het leerlingenvervoer voor het buitengewoon onderwijs. Hoe kan men hierop nog besparen ? Kan ingevolge de leerlingenevolutie het reglement voor dit leerlingenvervoer niet worden versoepeld ? De **dichtsbijzijnde school** voor buitengewoon onderwijs sluit niet steeds aan bij de bestaande behoeften (van de ouders). Er zijn menselijke en sociale aspecten die een versoepeling van het systeem rechtvaardigen.

Een ander lid meent dat deze begroting weinig opzien baart. Het is de vertaling van de twee decreten betreffende het onderwijs in concrete cijfers.

Hij dringt aan op een nuttige besteding van de beschikbare onderwijsmiddelen via een goede coördinatie. **Netoverschrijdende initiatieven** zijn nodig. Er gebeurt op dit punt te weinig, zowel op het vlak van de Vlaamse Gemeenschap als op het vlak van de provincies, de steden en de gemeenten. Op termijn zal het te verscheiden aanbod van allerlei richtingen onbetaalbaar worden.

Sedert de oprichting van de ARGO ontvangen de leden van de Vlaamse Raad veel minder informatie dan vroeger. Uiteraard is dit een gevolg van de autonomie en dit feit aanvaardt hij volledig. De Gemeenschapsminister ontvangt

zijn informatie via de verschillende netten. Daarom moeten in de toekomst zowel de ARGO als de andere netten door deze commissie worden gehoord om zo een inzicht te krijgen in hun beleidsvoornemens, hun problemen en om te vernemen of er genoeg financiële middelen werden voorzien. Deze hoorzittingen moeten eenmaal per jaar plaatsgrijpen.

Met betrekking tot de problematiek van de herwaardering van het leraarsambt wijst het lid op het onderscheid ter zake tussen de Nederlandstalige en de Franstalige leerkrachten. Aan Vlaamse zijde is men rustig, aan Franstalige kant niet. De Franstaligen hebben nooit hun leerlingen correct willen tellen en hebben nooit ambten ingeleverd. De vorige Vlaamse meerderheid heeft dit wel gedaan, zodat de Gemeenschapsminister nu zijn beleid naar de leerkrachten kan profileren. Er werd door de Vlaamse Gemeenschap een financiële inspanning geleverd : er is 7,6 miljard frank als pecuniaire herwaardering voorzien. Dit bedrag bevat een gedeelte indexverhoging, een baremieke verhoging en de toepassing van de CAO. De inflatie holt die weddeverhoging uit. Naar analogie met de Franstaligen kregen ook de Vlaamse leerkrachten maaltijdcheques. Die argumentatie gaat echter niet op : maaltijdcheques blijven fraudebons. Omdat er geen bedrijfsvoorheffing op deze cheques wordt betaald, levert dit een besparing van 2,1 miljard frank op. Het principe werd binnen de nationale regering beslist maar door de massale toepassing ervan creëert de overheid een apart circuit. In vervanging van de eindejaarstoelage zullen de leerkrachten een aantal maaltijdcheques ontvangen, dit met een aangetekend schrijven. Rekening houdend met onder meer de niet zeer vlotte postbedeling wordt dit een administratieve rompslomp. Is een ander circuit, bijvoorbeeld via de school, niet soepel ? Het verspreiden van de cheques via een aangetekend schrijven vereist bovendien werkingsmiddelen.

Met betrekking tot de migranten in het onderwijs dringt het lid aan om, onmiddellijk na de begrotingsbespreking, een commissievergadering te houden over nieuwe supplementaire maatregelen voor dit jaar.

De interveniënt kant zich niet tegen een reorganisatie van de weddedienst op voorwaarde dat die perfect functioneert. De klachten over onvolledige of laattijdige uitbetaling van de wedden zijn immers niet nieuw.

Hij wijst ook op de beroering in het hoger kunstonderwijs, meer bepaald of de situatie van de voordrachthouders. De kwaliteit van het onderwijs leidt onder de cumuleregeling.

Inzake het afgesloten akkoord tussen de meerderheidspartijen over het universitair dossier herinnert hij eraan dat hij een week voor de aan de gang zijnde bespreking met een Antwerpse parlementaire delegatie bij de Gemeenschapsminister was. De Gemeenschapsminister verklaarde toen dat er geen ruimte was voor enige expansie. Persoonlijk onderschreef hij dit standpunt : een status quo was en is de beste oplossing. Met betrekking tot dit dossier moet naar de grootst mogelijke consensus worden gestreefd. Ingevolge een aantal handicaps is die nu niet aanwezig. De campus Kortrijk heeft twee inrichtende machten : de KU Leuven en de UFSIA (voor de faculteit toegepaste economische wetenschappen). In Antwerpen drijft men een wig in de moeilijke fase van de eenwording : de UFSIA wijkt uit naar Kortrijk en het RUCA krijgt een faculteit landbouwwetenschappen. Het lid ziet de noodzaak van die faculteit in Antwerpen niet in.

Antwerpen had andere verwachtingen, met name een ingenieursopleiding. Antwerpen is immers de belangrijkste industriële groeipool van Vlaanderen.

Een ander lid informeert naar de aanwending van de begrotingskredieten 1989. Ingevolge de financieringswet bestaan er een aantal financieringsplannen die specifiek zijn gericht op het vermijden van de nieuwe onderwijsuitgaven van de Vlaamse Gemeenschap. Het gaat hier onder meer over het toegewezen gedeelte van de BTW-opbrengst waarvan de grootte wordt afgestemd op de evolutie van het leerlingenaantal. Jaarlijks ontvangen de Gemeenschappen een dotatie voor de financiering van het universitair onderwijs verstrekt aan buitenlandse studenten. In 1989 zou die dotatie voor de Vlaamse Gemeenschap 300 miljoen frank bedragen. De door de Thesaurie vastgestelde toestand van de ontvangsten op 31 december 1989 bevat geen dergelijke ontvangst voor de Vlaamse Gemeenschap.

Het lid wijst er verder op dat, conform de financieringswet, de Gemeenschappen een eenmalige dotatie ten bedrage van de saldi op de afzonderlijke sectie van onder meer de begroting van Nationale Opvoeding van de respectieve stelsels, alsmede van de niet-aangewende stijvmiddelen zullen ontvangen. In tegenstelling tot de budgettaire orthodoxie worden in de Vlaamse Gemeenschap de betrokken nationale saldi rechtstreeks ingeschreven in titel IV. De precieze grootte van deze overdracht is moeilijk te bepalen. Het Rekenhof stelt in zijn verslag over de voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1989 (Stuk 17 (1989-1990) – Nr. 1) voor om dit bedrag op 1,348 miljard frank te bepalen. Ook werd er niets gestort van de dotatie op het Nationaal Waarborgfonds voor Schoolgebouwen (artikel 73, § 2 van de financieringswet).

De totale onderwijsontvangsten bedragen : 161,3 miljard frank (BTW-opbrengst) en 1,3 miljard frank (saldi afzonderlijke sectie), in totaal dus 162,6 miljard frank. De totale onderwijsuitgaven in sectie 31 van de begroting 1989 bedragen 158,7 miljard frank. Er blijft dus een saldo over van 4 miljard frank. Slagen we er niet in om die voor het onderwijs bestemde kredieten aan te wenden ?

In 1989 was er 161 miljard frank voorzien ; nu zijn de kredieten gestegen tot 187,2 miljard frank. Is dit reëel ? Is men niet uitgegaan van het feit dat er een aantal miljarden niet zullen worden uitgegeven. Is de begroting 1991 realistisch ? Zijn er, bij een gelijkblijvend beleid, besparingen nodig ? Dit is een fundamentele vraag.

Het lid is blij met de financiële herwaardering van het leraarsambt. Wel moet men zich hierbij hoeden voor anomalieën. Niettegenstaande die van de kleuterleidsters wordt weggewerkt, blijft die van de onderwijzers tegenover de regenten bestaan. We moeten ons ter zake richten op Nederland en Duitsland. De licentiaten behalen immers een Europees gemiddelde. Dat de onderwijzers en de regenten een probleem blijven, heeft te maken met de recruteringsmogelijkheden en de beroepskansen.

Ook de reffectatie heeft met kwaliteit te maken. Uiteraard moeten de vastbenoemden sociaal worden beschermd, maar reffectatie moet ook rekening houden met de specificiteit van het beroep en mag geenszins leiden tot het uitdrijven van jonge leerkrachten. Ook in het nieuwe systeem blijven er 1.000 niet-reffecteerbare leerkrachten. Welke inspanning wordt er voor de leerkrachtenopleiding geleverd ?

De cijfers wijzen op sterke wijzigingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Een groot aantal leerlingen is uit homogeen Franstalige en taalgemengde gezinnen afkomstig. Het percentage leerlingen uit homogeen Nederlandstalige gezinnen blijft dalen. Dit stelt de scholen voor een groot probleem : men moet het Nederlandstalig karakter van de scholen in Brussel waarborgen.

Het lid pleit voor een vermindering van de **onrechtvaardigheden** bij het toekennen van studiebeurzen. Meer en meer maken de vrije beroepen gebruik van **personenvennootschappen** om de belastingen te ontwijken. Daarom pleit zij voor een systeem van studieleningen, waarbij ondermeer het openbaar vervoer volledig gratis zou zijn.

Het eerste jaar van het HOKT en het HOLT en de universitaire kandidaturen zijn een reusachtig geld- en **energieverspilling**. Het universitair onderwijs wordt nu hervormd ; over de RUG wordt echter niets gezegd. Er worden evenmin pogingen ondernomen om het aantal mislukkingen in het eerste jaar te verminderen. Zij pleit geenszins voor een **numerus clausus**, maar er moet aan een ernstig voorafgaand oriënteringsexamen worden gedacht.

Het lid heeft vastgesteld dat de patrimoniumwaarde van het officieel gesubsidieerd onderwijs ongeveer gelijk is aan dat van het gemeenschapsonderwijs. De infrastructuur van het officieel gesubsidieerd onderwijs is bovendien ouder dan dit van het gemeenschapsonderwijs. Daarom moeten genoeg middelen voor het onderhoud en de nieuwbouw worden voorzien. Er is hiervoor echter slechts 0,5 miljard frank ter beschikking. Zij stelt vast dat het bereikte akkoord met betrekking tot de infrastructuur een slecht akkoord is. Er is nood aan een objectivering van het gebouwendossier. Het is onmogelijk om nog nieuwe bouwdoSSIers goed te keuren. Is het niet mogelijk om hieraan te verhelpen met het Vlaams gedeelte van de onderwijsschulden uit het verleden, die bovendien nog niet werden gestort ? Het is dringend nodig dat de ondertekenaars van het Politiek Akkoord deze kwestie oplossen. Zijn er nog kredieten voor de sedert 1981 ingediende dossiers ? Komen er nog kredieten vrij om te besteden aan oude dossiers die nog geen vaste belofte voor subsidiëring kregen ? Wat is de financiële weerslag van het volledig overhevelen van het kijk- en luistergeld naar de gemeenschappen ?

De Gemeenschapsminister wijst erop dat het gemeentelijk en provinciaal gesubsidieerd onderwijs niet van de Vlaamse Gemeenschap afhangen. Dit is wel het geval met het gemeenschapsonderwijs. Het vrij gesubsidieerd en het gemeenschapsonderwijs zullen altijd voldoende middelen hebben. Enkel voor het officieel gesubsidieerd onderwijs stelt zich een zwaar probleem.

Een ander lid behandelt eveneens de **financieringsproblemen** van het onderwijs naar aanleiding van het verslag van het Rekenhof over de uitvoering van de begroting van 1989 (Stuk 17 (1989-1990) – Nr. 1). Ingevolge de financieringswet moeten we ons aan de toegewezen middelen houden. Rekening houdend met de behoeften van de andere departementen is het niet verwonderlijk dat het relatief aandeel van het onderwijs daalt niettegenstaande de absolute verhoging van de bedragen. De weddeverhoging, ingevolge de sectoriële CAO, over drie jaar impliceert een meeruitgave voor de Vlaamse Gemeenschap van 9 miljard frank. Een procent komt immers overeen met 1,5 miljard frank. Daarom is het noodzakelijk om blijvende aandacht te besteden aan het veilig stellen van de financiering van het onderwijs.

De besparingsmarges zijn beperkt : in september gebeurde er reeds een zware operatie ingevolge de nieuwe **toepassingscoëfficiënt** voor het lager en het secundair onderwijs. Deze beslissing was tweeledig : ze hield rekening met de **denataliteit** en was anderzijds een besparing. Ze sloeg op 0,5 procent van de totaliteit van de budgettaire ambten. Door de **decalage** tussen de budgettaire ambten en die ingevuld wegens ziekte zal dit op meer neerkomen. Deze besparing was ge-

makkelijker te realiseren in het hoger onderwijs dan in het lager en het secundair onderwijs.

Nu worden er ook een beperkt aantal **besparingsmaatregelen** voorzien. Het is echter niet uitgesloten dat door de **budgetcontrole** bijkomende maatregelen worden opgelegd. Hoe is de reële ontwikkeling in de verhouding tussen de budgettaire en organieke ambten in Vlaanderen ? Wat is het verlies aan ambten per niveau ingevolge de maatregelen van september en de denataliteit ?

Inzake de kwaliteit van het onderwijs herinnert de spreker aan de voorbije moeilijke periode. In de jongste jaren ontstond een volledige nieuwe basiswetgeving. Nu moet er rust komen en een pecuniaire herwaardering van het leraarsambt. Daarom moet het onderwijs worden doorgelicht, ook om het probleem van de zittenblijvers op te lossen. De instrumenten moeten worden opgezet om dit mogelijk te maken.

Inzake de uitbreiding van het aantal instellingen voor universitair onderwijs heeft hij gewezen op de leefbaarheid van de instellingen en de democratisering. De regionale afdelingen van de universiteiten moeten er voor zorgen dat het Vlaams niveau inzake participatie wordt gehaald. Voor Limburg pleitte het lid zowel voor integratie als voor uitbreiding. Het jongste politiek vergelijk over het universitair onderwijs juicht hij toe. Maar ook de kwaliteit van het universitair onderwijs moet worden bestudeerd. Er zullen normen van internationaal niveau moeten worden bepaald. Indien bepaalde secties of afdelingen onderbezet zijn dan moet men durven rationaliseren. Rationaliseren sluit immers uitbreiding en democratisering niet uit.

Met betrekking tot het verslag van het Rekenhof over de uitvoering van de begroting 1989 vindt hij het vreemd dat de tekst van het Rekenhof enkel de optelsom van de ontvangsten en uitgaven bevat, zonder rekening te houden met de totaliteit van de begroting. Hij wenst meer uitleg over deze interpretatie.

Hij onderschrijft de door het Rekenhof in zijn onderzoek van de ontwerp-begroting 1991 (Stuk 15 (1990-1991) – Nr. 1) gemaakte suggestie dat de begrotingen van de ARGO en de DIGO aan de Vlaamse Raad zouden worden voorgelegd. De Belgische scholen en de PMS-centra in Duitsland behoren integraal tot de bevoegdheid van de ARGO. Daarom is het noodzakelijk dat de ARGO voor de betalingen van deze instellingen een eigen financierings- en betalingssysteem ontwikkelt.

Hij wijst ook op de door het Rekenhof vastgestelde bijkomende debudgettering van 210 miljoen frank (Stuk 15 (1990-1991) – Nr. 1, blz. 18, punt 4.1.3.). Op bladzijde 20 van het verslag van het Rekenhof (punt 4.1.8.) betreffende het artikel 44 van de ontwerp-begroting wordt erop gewezen dat hier niet wordt afgeweken van de mogelijkheid tot terugvordering van de dotatie wanneer de fout te wijten is aan de betalende overheid. In artikel 192 van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs II werd hiermee rekening gehouden.

Daarom suggereert het lid om in fine van artikel 44, § 3 de woorden „tenzij de fout te wijten is aan de betalende overheid” toe te voegen.

Met betrekking tot het punt 4.3.3. — Varia (1) en (2) wijst hij erop dat de rechtsgrond voor deze basisallocatie zijn weggevallen. Zo vervalt de rechtsgrond voor de **integratietoelagen** aan het officieel en vrij gesubsidieerd basis- en secundair onderwijs. Daarom stelt het Rekenhof voor dat de ingeschreven kredieten bij de kredieten voor de werkingstoelagen moeten worden gevoegd.

Niettegenstaande een aantal bedenkingen oordeelt het lid dat dit een goede onderwijsbegroting is en keurt het lid deze begroting goed. Voor de toekomst pleit hij voor het veiligstellen van de onderwijsfinanciering, dit met behoud van de nodige kwaliteit.

Een lid stelt vast dat, niettegenstaande er in absolute cijfers 10,2 miljard frank meer wordt voorzien, het relatief aandeel van de onderwijsuitgaven in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap daalt. Er ontstaat een spanning tussen de stijging van de BTW-ontvangsten en de stijging van de onderwijsuitgaven. Volgens het SERV-advies zal er in het jaar 2000 nog slechts een dekking van 80 procent door de BTW-ontvangsten worden gerealiseerd. Zullen er, naar de toekomst toe, andere financieringsbronnen nodig zijn ? Hij suggereert om het Rekenhof uit te nodigen om in deze commissie een aantal cijfers toe te lichten en een aantal suggesties over te maken.

De nu geplande besparingen zijn niet altijd heel duidelijk. Op welk bedrag hebben de maatregelen betrekking ? Wat is de repercussie van de maaltijdcheques op de begroting 1991 ? In tegenstelling tot de besparing in het HOLT staan er op de besparingen in het HOKT geen cijfers. Hij betwijfelt of hier van enige besparing sprake is.

De voorziene 1,8 miljard frank besparingen (zonder met de HOKT-besparingen rekening te houden) worden ongelijk over de verschillende niveaus gespreid. Het hoger onderwijs wordt er het felst door getroffen. Het kostprijscijfer voor een student uit het HOBU bedraagt volgens de Gemeenschapsminister 165.144 frank. Dit is minder dan de kostprijs van een scholier in het secundair onderwijs.

De herwaardering van het leraarsambt vormt een topprioriteit. Hij heeft wel een aantal bedenkingen bij de leeftijdsstructuur van het lerarenkorps : dit is vergrijsd en is dus duur. Welke evolutie voorziet men gedurende de volgende tien jaar ?

Het aantal zittenblijvers stijgt. De uitrusting van het beroeps- en technisch onderwijs vormt een probleem. Ingevolge de autonomie van de scholen dreigt er met betrekking tot het talenonderwijs veel verkeer te lopen. De directies leggen immers de nadruk op de exacte wetenschappen zodat de talenkennis van de jeugd verder vermindert. Voor de exacte wetenschappen splitst men bijvoorbeeld de klassen ; voor talenonderwijs voegt men klassen samen.

Men moet nagaan hoe het lestijdenpakket in de diverse scholen wordt aangewend. Er is nood aan talenonderwijs. Dit wordt bewezen door de aangroei van taalcursussen in onder meer de middenstandsvorming. Op dit punt schiet ons onderwijssysteem te kort.

Ook dit lid houdt een pleidooi om de niet-reaffecteerbaren, alhoewel ze in eerste instantie een opleiding voor het reguliere onderwijs kregen, eveneens in de middenstands- en beroepsopleiding in te schakelen.

De Gemeenschapsminister repliceert dat zich dan de vraag stelt welk departement deze leerkrachten zal betalen. In de beide genoemde sectoren heeft men voldoende kredieten, dit is in de onderwijssector niet het geval.

De vorige interveniënt wijst erop dat vele leerkrachten niet geneigd zijn om vrijwillig in die onderwijsvorm in te treden. De Gemeenschapsminister beaamt dit. Het is nodig om een aantal positieve maatregelen uit te werken om een oplossing mogelijk te maken. De geïnteresseerden moeten de waarborg krijgen dat ze niet minder zullen verdienen, misschien iets meer.

Een lid wijst erop dat personen die aanvaarden om naar deze vormingssectoren over te gaan in dit geval van reïtatie worden uitgesloten. Hij merkt bovendien op dat basiseducatie bijvoorbeeld geen onderwijs is.

De Gemeenschapsminister beaamt dit : regenten lichamelijke opvoeding bijvoorbeeld kunnen niet zonder verplichte bijscholing in de basiseducatie worden aangesteld.

Een lid wijst erop dat de centra voor basiseducatie met een veel gemotiveerder publiek werken. Voor de 28 centra waren er 420.000 uren voorzien : dit kwam overeen met 207 miljoen frank. Nu bespaart men hierop 43 miljoen frank. Kan de Gemeenschapsminister een overzicht van de 28 centra geven en de uren die per centrum worden geaffecteerd ?

Met betrekking tot het lestijdenpakket voor het basisonderwijs wil de Gemeenschapsminister een gelijkmatig lestijdenpakket opbouwen. Volgens welk mechanisme wil hij dit bereiken ?

Inzake het Fonds voor de Navorming stelt het lid dat er 10 procent minder is voorzien in vergelijking met 1990. Hij vindt het bedrag in de begroting (programma 35) niet terug.

Een ander lid behandelt de relatie tussen het onderwijs en de bedrijfswereld. Door de verlenging van de leerplicht en de invoering van het deeltijds leren rees het probleem van het deeltijds werken. Vanaf dit schooljaar is er een organieke basis en zit men niet meer in de experimentele fase. Heeft men vanuit het bedrijfsleven belangstelling voor deze onderwijsvorm ? Beschouwt men het onderwijs als een echte partner. Wat zijn de gevolgen voor de tewerkstelling van de jongeren ? Hoe zijn hun tewerkstellingskansen gedurende de jongste vijf jaar geëvolueerd ? Bestaan er ter zake statistieken per geslacht en per leeftijdscategorie ?

Hij heeft de indruk dat deze relatie is blijven hangen in het stadium van bedrijfsbezoeken. Ook ligt het probleem van de materiële uitrusting van de scholen : velen werken, voornamelijk in het stedelijk onderwijs, met verouderd materiaal. Kunnen de bedrijven hieraan verhelpen ? Immers, de overheid kan de noodzakelijke vernieuwing niet alleen opvangen. In het beroeps- of technisch onderwijs verliezen de leerkrachten het contact met het bedrijfsleven. Zijn er hier, in samenwerking met de bedrijfswereld, oplossingen mogelijk ?

Met betrekking tot het deeltijds kunstonderwijs herinnert hij aan de beslissing voor het definitief invoeren van de hervorming. Wordt deze veralgemening toegepast ? Wat met de financiële implicaties ? Vanuit de hoek van de specialisten en de muzikanten-lesgevers kwam verzet, dit in tegenstelling tot de houding van de directies. Hij oordeelt daarom dat lesgevers ook bij de evaluatie van het deeltijds kunstonderwijs moeten worden betrokken. Ze spelen een belangrijke rol bij het lukken van het experiment. Wanneer zal deze evaluatie gebeuren ?

Naast de organisatie van het hoger kunstonderwijs moet ook de cumulebeperking worden versoepeld. Welke plannen worden hierrond verricht ?

Het invoeren van inschrijvingsgelden voor de HOBUSTudenten heeft voor gevolg dat velen nu effectief een inschrijvingsgeld betalen. Inzake de sociale voorzieningen hebben ze echter niet dezelfde mogelijkheden als de universiteitsstudenten. Voor een aantal HOBUSTudenten betekent het jongste mini-akkoord rond de universitaire problematiek daarom wel een verbetering. Hij beaamt echter dat een veralgemening van de sociale voorzieningen niet betaalbaar is. Daarom moet worden gezocht naar een ander systeem, even-

tueel in samenwerking met de universiteiten of via andere wegen. Het is echter sociaal onrechtvaardig dat de minder gegoede HOBUSTudenten nu worden uitgesloten,

Een lid noemt de financiële herwaardering van het leraarsambt positief. Voor de navorming is er 252 miljoen frank voorzien. Dit is toch nog onvoldoende. De bijscholing moet een vast onderdeel uitmaken van de taak van de leraar en zowel pedagogie als kennisactualisatie omvatten. Hij vindt dit nog te weinig in de begroting terug. Op pecuniair gebied zal men tot in 1993 een sociale vrede kennen, maar ook het personeelsstatuut is van belang. Er wordt gewerkt aan dit van het gesubsidieerd onderwijs. Maar vooral de herziening van het statuut van de personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs is van belang.

Met betrekking tot de overlappingsen tussen het secundair onderwijs, het OSP en de beroepsopleiding wijst hij op het stijgende aantal leerlingen van het OSP. Maar ook de beroepsopleiding kent vele nieuwe opleidingen. Voornamelijk dit laatste feit heeft een weerslag op de begroting. De VDAB wordt een echt nieuw onderwijsnet. Hij stelt een tekort op het gebied van de coördinatie vast. Dit geldt ook, alhoewel in mindere mate, voor de middenstandsopleidingen. Hij bepaamt dat een inventaris opmaken belangrijk is, maar qua coördinatie is er niets gebeurd.

Hij pleit voor het gebruiken van de bestaande infrastructuur en het inschakelen van de boventallige leerkrachten. Ook het samenwerken tussen de privé-sector en de beroepsopleiding heeft reeds goede resultaten opgeleverd. Het OSP moet meer met een opdrachtsysteem werken. Dit is een herwaardering van de leerkrachten en maakt het mogelijk om externe leerkrachten uit de bedrijfswereld aan te trekken.

Het lid stelt voor dat deze commissie een initiatief neemt om de drie Gemeenschapsministers die met vorming zijn belast, samen te brengen. Hij vraagt tenslotte of de Gemeenschapsminister reeds een voorontwerp van decreet op de inspectiediensten heeft uitgewerkt.

Een ander lid stelt met betrekking tot de basiseducatie dat er in de loop van de maand september 1990, 23 dossiers voor erkenning en subsidiëring van Centra voor Basiseducatie aan de Minister van Onderwijs zijn voorgelegd. Samen met de 5 dossiers van de vijf vroegere experimentele projecten basiseducatie van het VCVO (die reeds op 1 augustus erkend werden) gaat het dus om 28 centra voor basiseducatie.

Uitgaande van de situatie in het voorjaar 1990 kon een volume van ruim 500.000 deelnemers-uren worden verwacht. In de voorgelegde dossiers werd een volume van ruim 650.000 deelnemersuren gevraagd. Men kan geredelijk stellen dat daarvan zowat 100.000 uren betrekking hadden op activiteiten die binnen de basiseducatie niet prioritair moeten worden geacht en die eerder oneigenlijk gebruik van middelen zouden introduceren. Desondanks bleef een te subsidiëren volume van zowat 550.000 deelnemersuren overeind.

Het budget voor de basiseducatie in het begrotingsjaar 1991 werd bij de opmaak van de begroting vastgesteld op 164,5 miljoen frank hoewel eerder een cijfer van 210 miljoen frank was vooropgesteld.

Door het schrappen van zowat 40 miljoen frank van de middelen die noodzakelijk werden geacht om het nieuwe decreet uit te voeren, moest fel gesnoeid worden in het aantal deelnemersuren van de nieuwe centra voor basiseducatie. Uitgangspunt daarbij was dat het reeds gesubsidieerde volume vanuit het zogenaamde vijfde decreet (volksontwikkeling) moest worden gecontinueerd. Dit criterium heeft geleid tot

het arbitrair vaststellen van het subsidieerbaar volume in 23 centra. Op plaatsen waar het volume via het vroegere vijfde decreet enige omvang had, is de reductie op het ingediende dossier merkbaar kleiner dan op andere plaatsen. De indruk wordt gewekt dat vooral gesnoeid is ten nadele van het aanbod Nederlandse taal voor migranten, omdat dit aanbod binnen het vijfde decreet nauwelijks een plaats had.

In totaal zijn 420.000 deelnemersuren subsidieerbaar geacht. Het volume van reëel uitgevoerd werk ligt ruim boven de 500.000 deelnemersuren. Wat blijft hier in wezen nog overeind van het principe van de 100 % subsidiëring van de basiseducatie ? De forse beperking van het subsidieerbaar volume uren heeft in de praktijk ernstige gevolgen. Volledige cijfers zijn uiteraard op dit ogenblik nog niet beschikbaar. Maar op basis van een voorlopige steekproef kan men vaststellen dat in verschillende centra tussen de 15 en de 25 % van het totaal aantal ingeschreven deelnemers niet bediend kan worden met de middelen van het decreet. Is dit aanvaardbaar als men begrijpt dat het gaat om nog geen 45 miljoen frank op een totale begroting van onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap ?

Het voortduren van de budgettaire onzekerheid brengt op het veld zelf nieuwe ongerustheid teweeg over de waarde van het concept basiseducatie dat in het decreet is voorzien. Door gebrek aan middelen om uit te voeren wat noodzakelijk is, worden centra opnieuw verplicht onderdelen van het werk opnieuw te versnipperen en naar andere financieringskanalen uit te kijken. Daardoor wordt het decreet van bij de aanvang uitgehold.

Het probleem van het budget mag niet enkel op korte termijn, alleen voor 1991, bekeken worden. Ook de fase van de definitieve erkenning wordt hierdoor gehypothekerd. Nu al is duidelijk dat het aantal deelnemersuren en het aantal centra zal moeten worden opgetrokken om een oplossing te bieden aan :

- het probleem van de grensstreek Menen-Wervik-Komen
- het probleem van de koppeling Hasselt-Maaskant
- de witte vlek in het zuiden van Oost-Vlaanderen
- de centra van 6000 erkende uren met reëel meer uren uitvoering
- de blokkering van de ontwikkeling van het volume in alle centra.

Door het bevriezen van het volume op 420.000 uren voor de fase van definitieve erkenning (september 1991) wordt een concurrentiële situatie tussen centra gecreëerd. De enige mogelijkheid die overblijft, is immers de interne herverdeling van gesubsidieerde deelnemersuren onder de centra. Men moet daarbij voor ogen houden dat in alle centra het financiële probleem bestaat.

Aan het Vlaams Ondersteuningscentrum kan worden gevraagd voor 1 december 1990 in de centra na te gaan hoe groot het werkvolume is van werk met deelnemers (reëel aantal ingeschreven deelnemers en uitgevoerde programma's) dat niet binnen de financiële mogelijkheden van het decreet wordt gehonoreerd. Tegelijk kan een eerste beperkt rapport worden gevraagd over de mogelijke ontwikkelingen voor het schooljaar 1991-1992, zodat de situatie voor september 1991 beter kan worden beoordeeld. Op basis van deze nieuwe gegevens kan een nauwkeurig becijferd bedrag in de begroting 1992 worden voorzien en kunnen voor het uitvoe-

rend werk de beleidsopties en financiële marges worden verduidelijkt.

Politiek overleg is nodig om meer coördinatie tot stand te brengen tussen de verschillende initiatieven voor laaggeschoolde volwassenen die nu nog naast elkaar bestaan, zoals bijvoorbeeld :

- het nieuwe circuit van de basiseducatie
- de regeling voor taalcursussen voor migranten binnen de VDAB
- de regeling voor taalcursussen in het migrantenwerk
- de relatie met de weerwerk-actie
- de relatie met opleiding in de sociale tewerkstelling
- plaats van de basiseducatie tegenover het nieuwe stelsel OSP

Met betrekking tot de migrantenproblematiek wijst het lid erop dat in sectie 35, algemeen onderwijs en vorming, dit jaar voor het eerst pro memorie een artikel „Migrantenonderwijs” werd opgenomen. Dat op dit artikel geen geld voorzien is, verwondert hem allermint. Het probleem van de migranten in het onderwijs is immers geen geïsoleerd probleem. Niet alleen migranten, maar ook een bepaalde groep Vlamingen blijven onvoldoende vruchten plukken van het onderwijs. De diepere oorzaken hiervan zijn zeer gelijkaardig.

Toch kan men daarbij niet voorbijgaan aan de specifieke problemen van de migranten. De taal is dikwijls al een eerste en belangrijke handicap ; zonder voldoende taalkennis kan men zelfs niet leren rekenen. Maar minstens even groot is de kloof tussen de schoolse en de buitenschoolse leefwereld, een kwestie van een cultuurverschil in elk opzicht. Voor migranten is het meestal ook nog moeilijker om hun kinderen te begeleiden.

Binnen het onderwijs moet dringend werk gemaakt worden van een geïntegreerde en structurele aanpak van deze problematiek. In het rapport van de Koninklijke Commissaris worden een reeks belangrijke aanzetten geformuleerd voor een dergelijke aanpak en de Commissie Onderwijs voor Migrantten heeft in mei van dit jaar in haar advies eveneens een hele reeks concrete maatregelen voorgesteld. Toch blijft de concrete aanpak nog steken in een experimentele fase.

Een structurele aanpak steunt op twee pijlers :

Ten eerste, een veralgemening van een multiculturele aanpak in alle scholen, onafgezien van het aantal migranten onder hun leerlingen ;

Ten tweede, de creatie van onderwijsvoorrangsgebieden, bijvoorbeeld in stadswijken met grote concentraties migranten. In deze gebieden moeten de omkadering en de werkingsmiddelen mede berekend worden op basis van de specifieke kenmerken van de betrokken school en haar leerlingen. Het aandeel migranten zal hierin automatisch, maar niet exclusief, een rol spelen. Door deze vorm van positieve discriminatie worden scholen met een groot aantal migranten ook opnieuw aantrekkelijker voor Vlamingen.

Bijzondere omkadering en bij komende middelen moeten het mogelijk maken om :

- de leerlingen intensief te volgen en te begeleiden ;
- de nodige taallessen te organiseren ;

— met methodisch aangepaste technieken te kunnen werken ;

— het thuismilieu van de leerlingen (vooral de ouders) systematisch bij de schoolwerking te betrekken.

Daarnaast moeten ook de statuten van de leerkrachten die instaan voor de extra-begeleiding omgezet worden in volwaardige statuten en moet de begeleidende functie van PMS-centra en pedagogische centra herzien worden in functie van deze benadering.

Het onderwijs kan en moet voorkomen dat een aankomende migrantengeneratie als laaggeschoolden een toekomst van langdurige werkloosheid en doelloosheid tegemoet gaat. De gevolgen daarvan kunnen groter en dramatischer zijn dan de som van de individuele problemen.

Wat Brussel betreft, constateert het lid dat niettegenstaande de denataliteit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel globaal gezien zijn leerlingenaantal kan behouden. Er werd dit jaar weer een aanzienlijke aangroei van kleuters vastgesteld, terwijl het leerlingenaantal in het lager onderwijs stagneert.

Er zijn echter signalen die erop wijzen dat deze gunstige trend zich niet vanzelfsprekend zal doorzetten.

Door de stijging van de kleuteraantallen en een gelijkaardige evolutie in het lager onderwijs gedurende de afgelopen jaren, kon worden verwacht dat het secundair onderwijs hiervan nu de vruchten zou plukken en eveneens een stijgend leerlingenaantal zou noteren. Het tegendeel is echter waar : er is een verlies van 2,32 %. Dit verlies is vooral te wijten aan het feit dat bij de overstap van kleuter naar lager en van lager naar secundair onderwijs slechts 80 % van het potentieel overgaat naar een Nederlandstalige Brusselse school van hoger niveau.

Ook de veranderde samenstelling van de schoolbevolking noopt tot waakzaamheid. Op 12 jaar tijd verviervoudigde het aantal kleuters uit buitenlandse gezinnen en verdrievoudigde het aantal migranten-leerlingen in het lager onderwijs. Bijna 20 % van de kleuters is nu van buitenlandse afkomst tegenover 10 % in het lager onderwijs. Het verschil tussen de twee niveaus kan onder meer verklaard worden doordat kinderen uit buitenlandse gezinnen sneller uit het Nederlandstalig onderwijs stappen.

Het aantal leerlingen afkomstig uit homogeen anderstalige gezinnen in het Brussels Nederlandstalig onderwijs neemt eveneens toe. Slechts één derde van de schoolbevolking in het kleuteronderwijs is afkomstig uit homogeen Nederlandstalige gezinnen en nauwelijks de helft in het lager onderwijs. In het lager onderwijs valt het aandeel van de leerlingen afkomstig uit homogeen Nederlandstalige gezinnen voor het eerst onder de 50 % . Bovendien is voor een aantal anderstalige kinderen het Nederlands niet hun tweede maar derde taal.

Kinderen in zowel het kleuter als lager onderwijs zijn hoe langer hoe meer uit Brussel zelf afkomstig. Ouders van kinderen woonachtig buiten Brussel blijken steeds minder geneigd hun kinderen naar Brusselse scholen te sturen.

De toename in het kleuteronderwijs en de hogergenoemde specifieke schoolbevolking hebben echter niet belet dat het Nederlandstalig onderwijs in Brussel moet inleveren.

In het secundair onderwijs is deze inlevering niet proportioneel met de leerlingenevolutie. Zelfs indien de leerlingpopulatie in alle scholen en afdelingen constant blijft, gaan

er lesuren verloren ingevolge de nieuwe coëfficiënten en het Lentedecreet. Ondanks het voorziene minimumpakket betekent dit, op kruissnelheid, dat wil zeggen op 1 september 1994 ten opzichte van 1 september 1990, een verlies van in totaal 340 uren, dat wil zeggen ongeveer 15 voltijdse betrekkingen, verliezen.

Vermits het Brussels Nederlandstalig onderwijs steeds meer te maken heeft met anderstalige leerlingen en leerlingen uit socio-economische zwakkere milieus, is een bijkomende ondersteuning en bijzondere aandacht voor de navorming van personeelsleden die in deze unieke situatie werken, verantwoord. De begeleiding van kinderen uit niet-Nederlandstalige taalhomogene gezinnen is immers zeer arbeidsintensief. Ook het Nederlandstalig onderwijs in Brussel moet kwalitatief hoogstaand onderwijs kunnen blijven bieden.

Bovendien moet de volledige vrije keuze tussen het Franstalig onderwijs en het Nederlandstalig onderwijs gegarandeerd blijven. Afdelingen in het secundair onderwijs sluiten en het aanbod minder aantrekkelijk maken, zou van kortzichtigheid getuigen. Indien bijkomende inspanningen worden geleverd, kan dit wellicht het huidige potentieel in het basisonderwijs aanmoedigen om door te stromen naar het Nederlandstalig secundair onderwijs in Brussel.

De beste waarborg voor de toekomst van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ligt wellicht in een tijdelijk moratorium voor de scholen die de rationalisatienorm niet halen en in de toewijzing van een prioritair aandeel in het Rollend Fonds.

Een lid merkt, met betrekking tot het open hoger onderwijs op, dat de Gemeenschapsminister vorig jaar meedeelde dat hij op secundair niveau het afstandsonderwijs wil hervormen. Zijn er begeleidingsmogelijkheden voor het schriftelijk onderwijs voorzien? Hij vreest dat dit onderwijs niet zal worden gerevaloriseerd.

Volgens een studie van de VLIR biedt de open universiteit weinig kansen aan sociaal zwakkeren. Er hebben zich 1.500 studenten aan de open universiteit ingeschreven. In Nederland zijn dit er 14.000. Dit verschil is te wijten aan het totaal ander toegangssysteem. Nederland kent immers een numerus clausus-systeem, Vlaanderen niet. Ook blijkt de samenwerking met Nederland vrij duur te zijn. Hoe ziet de Gemeenschapsminister de verdere samenwerking met Nederland? De Vlaamse studenten beogen vooral het behalen van een tweede diploma; slechts 1 procent van de studenten heeft enkel het basisonderwijs gevolgd.

Zullen de basiseducatieprojecten meer aansluiten op de projecten van het open hoger onderwijs? Is het niet nodig een globaal concept voor het tweedehandsonderwijs, de schakelprojecten en het open hoger onderwijs uit te werken? Moet er in de toekomst geen directe correctie worden ingebouwd?

De sociale diensten van de universiteiten van Gent, Brussel en Leuven leveren zware kritiek op het systeem van toekennen van studiebeurzen. Het gekende belastbaar inkomen wordt als basis voor de berekening gebruikt. De sociale diensten dringen aan op een nieuw onderzoek van het systeem.

Hoe ver staat men hiermee?

Het bedrag van de studietoelagen in de begroting werd verhoogd. Zullen de inschrijvingsgelden die ten onrechte werden geïnd worden terugbetaald? Hoeveel studenten komen hiervoor in aanmerking?

Het lid verwerpt iedere vorm van numerus clausus. Toch

zijn er aan de universiteit veel mislukkingen gedurende het eerste jaar. Dit heeft enorme gevolgen voor de **gemeenschapsmiddelen**. Wordt er niet gedacht aan een voorafgaande oriënterende proef, met respect voor de vrijheid van **studiekeuze**. Een dergelijk systeem zou niet alleen een besparing betekenen, maar ook de democratisering stimuleren en **menselijk** ke drama's voorkomen.

In zijn repliek stelt de Gemeenschapsminister dat ingevolge het bestaande financieringssysteem een deel van de geaffecteerde BTW-ontvangsten naar het onderwijs gaan. Deze ontvangst volstaat echter niet, nu noch in de toekomst. De BTW-ontvangsten stijgen zwak in vergelijking met de **onderwijsuitgaven**. Dit vormt een groeiend probleem. Voor onderwijs is 187 miljard frank op de begroting ter beschikking. Verder nog de gedebudgetteerde bedragen die via leningen worden opgevangen. Voor de financiering van de schoolgebouwen is er 4,1 miljard frank ter beschikking en voor de universiteiten 0,5 miljard frank. In totaal is dus 4,6 miljard frank. Verder zijn er nog een provisioneel krediet van 4,5 miljard frank voorzien (voor indexaties, enzovoort). In totaal is er dus 196,3 miljard frank ter beschikking waarvan 8,5 miljard frank reeds vroeger in de Vlaamse Gemeenschap aan onderwijs werd besteed. De BTW-ontvangst bedraagt 176,6 miljard frank, dit is een verschil van 11,2 miljard frank, waarbij 4,6 miljard frank gedebudgetteerde middelen moeten worden gevoegd.

Men mag de reële besparingen niet onderschatten. De maaltijdcheques kosten 1,9 miljard frank, waarvan 400 miljoen frank onkosten. Ook wordt er meer gevraagd aan de ouders en de studenten die het niet-leerplicht onderwijs volgen (0,7 miljard frank). De reële besparingen bedragen 1 miljard frank. Er is een omkaderingsvermindering met 2 procent : dit is een lineaire besparing die rekening houdt met de denataliteit. De kostprijs van de leerlingen per niveau is lager bij de Franstaligen dan bij de Nederlandstaligen. De Minister is niet bereid om in te gaan op de eis tot herziening van de financieringswet. In dit geval zou de nationale Regering 16 miljard frank extra moeten besparen.

Met betrekking tot het volledig overhevelen van de opbrengst van het kijk- en luistergeld naar de Gemeenschappen heeft de Vlaamse Raad gesteld dat dit enkel mogelijk is bij het verkrijgen van meer bevoegdheden door de Gemeenschappen. Momenteel hebben de Gemeenschappen de beschikking over 73,32 procent. Voor de Vlaamse Gemeenschap komt dit neer op ongeveer 9,9 miljard frank. Een volledige **ristornering** betekent 13,46 miljard frank. Een volledige **ristornering** is momenteel echter niet realistisch. De toestand in het Franstalig onderwijs wordt onhoudbaar. Terecht opteerde de Vlaamse Gemeenschap voor een oordeelkundige sanering door een vermindering van het aantal leerkrachten mits een uitbetaling van een hogere wedde.

De Gemeenschapsminister is wel bezorgd over het feit dat de beste afgestudeerden niet meer in het onderwijs terechtkomen. Hij beaamt dat de financiële herwaardering van het leraarsambt niet alles oplost. Een definitieve oplossing moet breder zijn.

De evolutie van het aantal leerlingen is een demografisch feit. In het algemeen is onze omkadering vrij behoorlijk te noemen. Iedere school regelt dit zelf volgens het aanbod dat men in stand wil houden. De Gemeenschapsminister gelooft in de rationalisatie van het onderwijsaanbod.

Met betrekking tot de opmerkingen van het Rekenhof verduidelijkt hij dat de 300 miljoen frank voor de financiering van het universitair onderwijs verstrekt aan vreemde **studen-**

ten en de dotatie op het niet-aangewende gedeelte van de machtigingen op het Nationaal Waarborgfonds voor Schoolgebouwen in 1989 niet werden ontvangen. Dit werd via de bijbladen 1989 en 1990 geregeld.

Inzake de lasten uit het verleden werd er in 1989 4,1 miljard frank voorgefinancierd. Volgens de Executieve komt dit ten laste van de nationale begroting maar de hiervoor bestemde nationale kredieten werden geschrapt. Voor 1989 moet er nog 2,7 miljard frank worden gevonden. De begroting 1990 werd reëel vastgelegd in 1989. Ze werd niet overschat. Na meer dan een jaar zal er een verrekening van de voorfinanciering met de nationale Regering moet gebeuren.

De nationale regering schreef 2,7 miljard frank in het bijblad 1989 in, 1,5 miljard frank in het bijblad 1990 en 1 miljard frank in het bijblad 1991. Maar dit is nog niet door de Vlaamse Gemeenschap verworven. Het Rekenhof moet een voorafgaand visum geven en daarom moeten er nog 30.000 personeelsdossiers worden onderzocht. Het gaat hier immers over achterstallige wedden. De Vlaamse Gemeenschap betaalt ieder personeelslid rechtstreeks. Aan Franstalige zijde is dit niet het geval. Alles moet vóór eind 1990 gebeurd zijn, zoniet vervalt het krediet van 2,7 miljard frank en is een begrotingsdeliberatie nodig. De nationale Minister van Begroting en Wetenschapsbeleid houdt zich met deze problematiek bezig.

Een lid oordeelt dat men de regeling met betrekking tot deze facturen niet kan weigeren.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat de kamer van het Rekenhof die dit probleem behandelt een orthodox standpunt inneemt. Bij de Franstaligen zijn er geen individuele dossiers : alles gaat globaal naar de scholen. Deze problematiek vormt een zwaar communautair dossier.

De Commissie voor Financiën en Begroting zal een aantal correcties moeten aanbrengen ingevolge de fouten in de begroting waarop het Rekenhof heeft gewezen.

De Gemeenschapsminister geeft een overzicht van de doorgevoerde besparingen.

1. Algemeen

1.1. Vervanging van systeem „eindejaarstoelage” door systeem „maaltijdcheques” voor het rechtstreeks door het departement betaalde onderwyzend personeel (*).

(*) In sectie 91 van de begroting zijn provisionele kredieten voorzien m.b.t. indexaanpassingen en de uitvoering van sectoriële CAO.

1.2. Debudgettering van de sector „schoolgebouwen” (d.w.z. vervangen van „begrotingskredieten” door Jeningsmachtingen” aan Argo en Digo ten belope van 4.177,6 miljoen frank).

1.3. Valorisatie van de boventalligen : structurele maatregelen inzake terbeschikkingstelling, reffectatie en wedertewerkstelling : – 200,0 miljoen frank.

1.4. Beperking van het contingent stagiairs NO tot 0,4 % .

1.5. Niet-indexatie van de niet-looncomponent van de werkmiddelen gemeenschapsonderwijs en gesubsidieerd onderwijs.

2. Specifiek per sectie

2.1. Sectie 14 : Centrale diensten

2.1.1. Berekening werkmidskredieten op basis van het nieuwe personeelskader.

2.1.2. + 100,0 miljoen frank ter uitvoering van het informatiestuurplan MVO.

2.2. Sectie 25 : HOBV

HOLT : vermindering met 5 % van wedde van tijdelijke docenten, niet in het bezit van een doctoraat.

2.3. Sectie 23 : Universitair onderwijs

2.3.1. „Forfaitaire kostprijs” per student : indexatie componenten „a” en „b” met 5 % , (niet-indexatie kleine „c”).

2.3.2. Debudgettering onroerende investeringen Rijksuniversiteiten (210,0 miljoen frank) (leningsmachtigingen vrije universiteiten : 340,0 miljoen frank).

2.3.3. Overbruggingskrediet RUCA (53,7 miljoen frank) onder de vorm van een terugvorderbaar voorschot.

2.4. Sectie 27 : Sociale promotie

Uitvoering van het decreet op de basiseducatie (164,4 miljoen frank).

2.5. Sectie 28 : PMS-centra

Vermindering budgettaire ambten met 1 %.

2.6. Sectie 29 : Leerlingenvervoer

Schrapping bijkomende ritten in het zonaal vervoer (30 miljoen frank).

2.7. Sectie 35 : Algemeen Onderwijs

Berekening werkingskredieten voor de Digo- en Argo-administratie (op basis van het personeelskader).

2.8 Sectie 91 : Provisionele kredieten

Vermindering zgn. „strukturele bijblad” (= betaling prestaties 1990 in 1991) met 400,0 miljoen frank.

De maaltijdcheques zullen een grotere besparing opleveren dan in de begroting is voorzien : de maaltijdcheques werden nog niet verrekend. In de begroting is er voor deze cheques 740 miljoen frank voorzien. De Vlaamse Gemeenschap zal zich naar het bestaande koninklijk besluit omtrent de maaltijdcheques moeten schikken.

Met betrekking tot het probleem van de boventalligen merkt de Gemeenschapsminister op dat de Gemeenschapsminister van Begroting instemt met een immuniteitsregeling waardoor tijdelijken met 2.100 effectieve dagen in dienst kunnen blijven. Zij komen dus door de reffectatie niet in gevaar.

Inzake de gemeenschapsinspectie herinnert de Gemeenschapsminister eraan dat de leden uit alle netten zullen worden gerecruteerd. Ieder net werkt met de bestaande middelen, onder meer stagiaires en alle netten vragen een versterking van hun begeleidingsdienst. Dit zal ten nadele zijn van de gemeenschapsinspectie. Toch moet de Vlaamse Gemeenschap een volwaardige controle behouden, zoniet dreigen alle netten hun eigen weg te gaan. De verschillende netten opteren echter voor dit laatste.

Ook de kleinere basisscholen volgen nu het stelsel van de lestijden. Een soepeler systeem is echter nodig. De Gemeenschapsminister werkt dit nu uit.

De werkingstoelagen worden geïntegreerd, ook voor de ARGO. Ingevolge de toegekende autonomie regelt de ARGO zelf de verdeling van deze kredieten. Voor het gesubsidieerd onderwijs is een puntensysteem uitgewerkt. Dit dossier bevindt zich, met een gunstig advies van de Inspectie voor Financiën bij de Gemeenschapsminister van Begroting.

In vergelijking met de bepalingen van het Lentedecreet zijn er kleine, marginale wijzigingen.

Het Fonds voor Navorming bestaat uit 2 componenten : een variabel krediet (1 miljoen frank) en de basisallocaties voor sectie 35 (01.12.35, 01.13.35 en 01.14.35).

Inzake de verhouding tussen de organieke en de budgettaire ambten zijn er grote verschillen per net vast te stellen. Het probleem in het gemeenschapsonderwijs is niet gering : er is een spanningsverhouding tot bijna 20 % . Voor de andere netten bedraagt dit 3 à 7 procent. (Zie ook bijlage 1)

De norm voor de zeevisserijscholen is 75 leerlingen. Geen enkele van de 5 scholen haalt deze norm. In totaal hebben zij 206 leerlingen tegen 244 vorig jaar. Deze leerlingen zijn verdeeld over het technisch en beroepsonderwijs. In samenwerking met de reders en de VDAB werd er in Zeebrugge een nautisch centrum voorzien. De Gemeenschapsminister probeert een rationalisatie tot stand te brengen door het aantal scholen te verminderen van 5 naar 2 : een gemeenschapsinstelling te Knokke-Heist en een vrije school in Oostende. Het probleem is echter zeer delicaat.

Het aantal leerlingen daalt. Dit heeft zijn gevolgen voor het leerlingenvervoer. Hiervoor werd 1,4 miljard frank voorzien. Meer dan de helft is bestemd voor het buitengewoon onderwijs. Ook hier zullen besparingen nodig zijn.

De Gemeenschapsminister deelt ook het aantal leerlingen en ambten per net (1989-1990) mee.

Leerlingen en ambten per net (1989-1990)

	Leerlingen	organieke ambten
Basisonderwijs		
G.O.	82.853	5.560,8
O.G.O.	126.318	8.115,9
V.G.O.	412.054	24.855,8
	621.225	38.532,5
Buitengewoon Onderwijs		
G.O.	5.674	1.723,0
O.G.O.	5.961	1.402,0
V.G.O.	22.007	5.108,5
	33.652	8.233,5
Secundair Onderwijs		
G.O.	75.134	11.022,0
O.G.O.	37.966	5.590,9
V.G.O.	324.322	38.200,0
	437.422	54.812,9
HOB		
G.O.	13.809	900,8
O.G.O.	12.459	926,0
V.G.O.	51.831	3.430,5
	78.099	5.256,3

Hij geeft vervolgens de resultaten van de studie (1988) over de leeftijdsopbouw van de leraren. (zie bijlage 2)

Inzake het deeltijds onderwijs deelt de Gemeenschapsminister mee dat er 4.185 leerlingen zijn ingeschreven en 13.088 in de centra voor de middenstandsonderwijs. Zowel door de RUG als door het HIVA werden onderzoeksrapporten gepubliceerd met betrekking tot het deeltijds onderwijs. (zie bijlage 3)

De Gemeenschapsminister deelt aan de Commissieleden de lijst van de Centra voor Basiseducatie mee, met hun erkende deelnemersuren en personeelskader voor 1990-1991. (zie bijlage 4)

Brussel vormt een probleem : men vroeg hier gunstnormen, maar men realiseert een veelvoud van de 6.000 uren. De basiseducatie verloopt zeer goed : overal werden reeds centra erkend. Slechts één regio is nog een witte vlek.

Het OSP gaat naar 150.000 cursisten, dit met inbegrip van de cijfers voor de basiseducatie. Het OSP is diploma-gericht, dit in tegenstelling tot de middenstands- en VDAB-opleidingen die meer arbeidsgericht zijn.

Met betrekking tot de universitaire problematiek kondigt de Gemeenschapsminister twee ontwerpen van decreet aan. Het ene regelt de rechtspersoonlijkheid van de rijksinstellingen en het andere de werking en de financiering van de universiteiten, alsmede de regeling van de academische graden.

Conform de termen van het Regeerakkoord moet de leefbaarheidsproblematiek worden opgelost. In Antwerpen stelt zich de vraag naar eenheid en de bevestiging van de leefbaarheid van alle instellingen. Het RUC is nu immers onleefbaar : een extra-krediet is nodig. Voor de **UIA** gebeurt de helft van de financiering op basis van fictieve studenten. De UFSIA is leefbaar, maar de vraag tot uitbreiding van het aanbod aan de KULAK vormde een bedreiging. Daarom werd de UFSIA betrokken bij de uitbouw van Kortrijk.

Een echte universitaire expansie vormt geen echte noodzaak ; er zijn evenmin supplementaire middelen ter beschikking.

Inzake de migrantenproblematiek verduidelijkt de Gemeenschapsminister dat hij geen extra kredieten heeft bekomen. Bij de budgetcontrole zal hij de ideeën van de Franstaligen over de „voorrangsgebieden” onderzoeken. Nu wordt er te veel in verspreide orde opgetreden. Een coördinatie is nodig waardoor meer middelen naar het onderwijs worden afgeleid. Op vraag van een lid bevestigt de Gemeenschapsminister dat hij niet principieel is gekant tegen voorrangsgebieden voor migranten en sociaal minder gegoede groepen.

Er werd nog geen evaluatie verricht van het deeltijds kunstonderwijs. In het deeltijds kunstonderwijs is er, niettegenstaande alle voorspellingen, geen vermindering van het aantal leerlingen te noteren : de hervorming levert geen grote problemen op.

De hervorming van het hoger kunstonderwijs zal, indien alles naar wens verloopt, nog dit jaar worden doorgevoerd. Het vormt het corollarium van de hervorming van het secundair kunstonderwijs. De Gemeenschapsminister beseft dat het beurzensysteem een probleem vormt. Een ander systeem uitwerken is echter niet eenvoudig. Het is evenmin aangewezen om de beurzen in het secundair onderwijs gewoon af te schaffen. Op de opmerking van een lid dat er bij de toekenning sprake is van sociale fraude antwoordt de Gemeenschapsminister met een vraag : over welk percentage gaat het ? Misschien is een andere basis waarbij rekening wordt gehouden met een aantal indicatoren geschikter dan het globaal belastbaar inkomen. Zijn diensten testen dit nu uit. Ook het Nederlandse systeem wordt bestudeerd. Vlaanderen en Nederland kunnen immers veel van elkaar leren.

Inzake het hoge aantal mislukkingen in de eerste jaren wijst de Gemeenschapsminister naar de pleidooien voor oriënterende vrijblijvende examens bij het begin van het universitair onderwijs. Maar de universiteiten willen geen eerste-

jaarsstudenten verliezen gezien de gevolgen hiervan voor hun financiële middelen. Hij verwerpt de invoering van een numerus clausus-systeem. Vlaanderen blijft als enig EG-land op dit standpunt staan, maar dit heeft tot gevolg dat wij voor de EG-studenten blijven betalen. Volgende onderwijsministers zullen dit beleid niet kunnen aanhouden, aldus de Gemeenschapsminister. Men zal aan de universiteiten de waarborg moeten verstrekken dat hun financiering niet meer van het aantal studenten zal afhangen. Gezien de omkadering en de lasten hebben de universiteiten immers een financieel probleem.

Inzake de werking van de weddedienst merkt de Gemeenschapsminister op dat, rekening houdend met de 150.000 werknemers, de vele variaties in de wedden en de vele fluctuaties die zich in de loop van een schooljaar voordoen er zich niet veel vergissingen voordoen. De weddedienst zal, op termijn, worden gedecentraliseerd.

De kostprijs van een leerling in het basisonderwijs is 76.000 frank. Het verzoek van een lid om uit te splitsen over het kleuter- en het lager onderwijs kan niet worden beantwoord. De basis voor de berekening blijft het basisonderwijs in zijn geheel.

C. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

1. Decreetbepalingen

Artikelen 7 en 8

Een lid merkt op dat er in deze artikelen van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof wordt afgeweken. Dit is echter geen nieuw fenomeen. Dringt zich daarom de noodzaak niet op om deze wet te actualiseren ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat dit niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Raad behoort. Gebeurlijk kan deze suggestie aan de nationale Regering worden overgemaakt.

Artikelen 12, 15 en 16

De Gemeenschapsminister merkt op dat de artikelen 15 en 16 de aanpassing beogen van besluiten van de Vlaamse Executieve aan de opmerkingen van het Rekenhof.

Artikelen 17, 19 en 23

Er worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 29

Op dit artikel wordt er door de heer W. Seeuws een amendement, mede-ondertekend door leden van alle fracties, ingediend (Stuk 8 (1989-1990) - Nr. 2) dat ertoe strekt een paragraaf 5 toe te voegen luidend als volgt :

„0 5. De opbrengst van de verkoop van onroerende installaties door de universitaire instellingen, bedoeld in 0 0 3 en 4, wordt geboekt als een ontvangst van het geaffecteerd patrimonium van deze instellingen”.

De verantwoording stelt dat in de § 0 3 en 4 de mogelijkheid wordt gecreëerd voor de gesubsidieerde universitaire instellingen en voor de universitaire instellingen van de

Vlaamse Gemeenschap om de opbrengst van de verkoop van onroerende installaties aan te wenden voor het onderwijs, het onderzoek, de administratie, de sociale **studentenvoorzieningen** en de algemene inrichting van het universiteitsoord. Er wordt evenwel niet bepaald hoe deze inkomsten geboekt kunnen worden. Het amendement strekt ertoe deze inkomsten te kunnen boeken als ontvangsten van het geaffecteerd patrimonium van deze instellingen.

De Gemeenschapsminister steunt dit amendement. Het was de bedoeling om dit in de praktijk zo te realiseren ; eventueel kan in het ontwerp van decreet op de universiteiten een dergelijke clause worden voorzien.

Een lid vraagt of dit niet concurrentievervalsend is voor de kleinere universiteiten die in het verleden een gezond beleid hebben gevoerd. Hij denkt hierbij aan de VUB.

Een ander lid repliceert dat de VUB relatief nieuwe gebouwen bezit. Het patrimonium van de RUG daarentegen is verouderd.

Artikel 35

Een lid wijst op de debudgettering en de benadeling van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Zijn er nog kredieten voorzien voor nieuwe projecten of enkel voor niet gehonoreerde verbintenissen uit het verleden ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat er geen projecten uit vroegere engagementen meer voorkomen ; het overgrote deel betreft nieuwe initiatieven.

Een ander lid vraagt of de huidige toestand wel kan worden bestendigd.

De Gemeenschapsminister verwijst naar de decretale basis van deze regeling : voor de komende vijf jaar is er geen wijziging mogelijk. De bestaande verhoudingen liggen voor deze periode vast. De kostprijs voor de instandhouding van het patrimonium hangt van diverse factoren af. Het onderhoud van een gebouw van 20 à 25 jaar oud vergt 100 à 150 miljoen frank, dit zonder rekening te houden met onverwachte gebeurtenissen zoals brand of storm.

Een lid suggereert, zoals bij de Franstaligen gebeurde, om via een ristornering dit bedrag te vermeerderen. De Gemeenschapsminister repliceert dat er nationale leningen zijn die moeten worden terugbetaald.

Een ander lid oordeelt dat deze periode niet noodzakelijk vijf jaar moet duren.

De Gemeenschapsminister beaamt dat dit probleem bij een eventueel nieuw Regeerakkoord kan worden besproken. De verslaggever merkt op dat er ooit werd gesproken over een onderzoek naar de objectieve behoeften.

De Gemeenschapsminister stelt dat dit gebeurde via het Lentedecreet.

Een lid informeert naar de aanwending van de kredieten tijdens de vorige jaren.

De Gemeenschapsminister wijst op het bestaan van de interestlasten. Van de nieuwe kredieten is 90 procent bestemd voor nieuwe projecten.

Naast volgende investeringsmiddelen

— gemeenschapsonderwijs	921,9 + 200 mio
— gesubsidieerd off. onderwijs	594,6 mio
— gesubsidieerd vrij onderwijs	2.431,4 mio

waarvoor een lening wordt afgesloten, worden de financiële lasten voor deze lening en die van 1990 voorzien. Voor het gesubsidieerd onderwijs is aldus 412,8 miljoen voorzien, voor het gemeenschapsonderwijs 245,2 miljoen frank.

Artikelen 44, 49 en 55

Met betrekking tot artikel 55 verduidelijkt de Gemeenschapsminister dat deze middelen nodig zijn voor de betalingen van de verplichtingen aangegaan voor 1 januari 1989.

Een lid informeert naar de grootte van de bedragen.

De Gemeenschapsminister deelt mee dat per 31 oktober 1990 op de speciale rekeningen die door de Nationale Bank beheerd worden bedragen staan voor een totaal van 1.477.254.036 frank.

Een ander lid informeert of in deze begroting reeds de financiële implicaties van het toekomstige nieuwe onderwijs-decreet zijn voorzien.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat er zes afzonderlijke onderwijsdecreten zullen worden ingediend : **ze** zullen echter niet leiden tot meeruitgaven.

2. Secties

Sectie 11

Een lid informeert naar de bereidheid om alle onderwijsbevoegdheden in Brussel aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie af te staan.

Sectie 14

De verslaggever informeert naar de stand van zaken inzake de overheveling van het personeel van het Gebouwenfonds voor de Rijksscholen. In hoeverre bestaan er plannen tot deconcentratie van het personeel van het Gebouwenfonds van de ARGO ? Deconcentratie betekent eveneens dat niet alles alleen naar de provinciehoofdplaatsen verhuist.

De Gemeenschapsminister geeft de volgende cijfers :

1. GFRS

Personeelsbestand per 1.07.1990 : 578 personeelsleden

338 personeelsleden werden overgeheveld naar ARGO

240 personeelsleden werden wedertewerkgesteld bij de diensten van de Vlaamse Gemeenschap

2. Met de werkstations wordt beoogd het beheer van de personeelsdossiers (zowel geldelijke als administratieve loopbaan) van het personeel tewerkgesteld in de scholen (alle netten) korter bij de klant te brengen, met andere woorden de behandeling van de personeelsdossiers te verpersonaliseren en een relatie administratie – geadmistreerde tot stand te brengen.

De werkstations zullen per niveau (basis/buitengewoon/secundair/HOBU/OSP) én per geografisch gebied worden geïnstalleerd. Ieder werkstation (groep van 6 à 8 personeelsleden) zal verantwoordelijk worden gesteld voor de afhandeling van de personeelsdossiers van alle personeelsleden die fungeren in een aantal geografisch bij elkaar gegroepeerde scholen (principe : teammanagement).

Deze werkwijze zal op termijn de mogelijkheid bieden op een eenvoudige en doelgerichte wijze de administratie (althans dit deel ervan) verder te deconcentreren.

Het personeel van het GRSF ging hoofdzakelijk naar het Gebouwenfonds van de ARGO. Er liggen nog geen concrete plannen inzake de deconcentratie voor. Eerst moet de centrale administratie worden op punt gezet. Dit probleem is nu niet actueel. De werkstations voor de uitbetaling van de wedden zullen echter niet per provincie, maar op een kleinere basis, worden geconstrueerd.

Sectie 21

Een lid is verheugd over het feit dat er beweging komt in het dossier van de studiebeurzen. Welke fiscale criteria zullen er in de toekomst gelden? Blijven de toelagen in het secundair onderwijs behouden? Een nieuw systeem uitwerken zal tijd vergen. Door de laattijdige uitbetaling van de beurzen komen er echter mensen in een moeilijke situatie terecht. Is de vorig jaar aangekondigde automatisatie reeds voltrokken? Een volledige verbetering is echter nog niet merkbaar. Hij suggereert om, bij het begin van het academisch jaar, een systeem van aanvullende leningen te voorzien die bij de uitbetaling van de beurzen in mindering worden gebracht.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat er vorig jaar een krediet van 10,6 miljoen frank voor de automatisering van de diensten werd uitgetrokken. Wel merkt hij op dat het personeel van de dienst onderbemand is. Dit jaar moesten ook de postnummers worden aangepast.

De verslaggever herinnert aan de HIVA-studie waaruit blijkt dat het secundair onderwijs een studiekost voor de ouders van 15.000 frank betekent. Zij opteert voor het herdenken van de studietoelagen, dit eveneens in functie van de studierichting (ASO, technisch onderwijs).

Een lid stelt dat men bij de toekenning van een beurs rekening kan houden met het vermoedelijke inkomen van een persoon. Door tijdgebrek wordt dit vermoedelijke inkomen achteraf niet geverifieerd. Een aantal personen zouden van deze situatie misbruik maken. Is het correct dat er achteraf geen verificatie van het vermoedelijke inkomen gebeurt? Hoe groot is het aantal aanvragen, hoeveel worden er toegekend en hoeveel worden er achteraf geverifieerd? Een ander lid herinnert aan de suggestie van een partijvoorzitter om het bruto-belastbaar inkomen in plaats van het netto-belastbaar inkomen als basis van de berekening te nemen. Steunt de Gemeenschapsminister deze suggestie?

De Gemeenschapsminister oordeelt dat noch het netto – noch het bruto-belastbaar inkomen een oplossing biedt. Hij vreest dat de dienst te weinig personeel heeft om binnen een bepaalde periode een zo groot werk te verrichten. Hij zal nagaan of het vermoedelijke inkomen achteraf wordt geverifieerd.

De gegevens van aanvragen voor studietoelagen worden overgebracht in een geautomatiseerd systeem dat instaat voor de berekening en uitbetaling van de studietoelagen. In die zin is de automatisering van de dienst studietoelagen volledig. Wel wordt nog gezocht naar een automatische overbrenging van de gegevens van de aanvraag naar het automatisch berekenings- en uitbetalingssysteem. De realisatie hiervan veronderstelt :

- de toestemming om met het rijksregisternummer te werken, welke reeds lang werd aangevraagd maar nog niet

verkregen. Hiervoor is een KB nodig, ondertekend door de Minister van Binnenlandse Zaken.

- een volledig, op basis van het rijksregisternummer, geautomatiseerd systeem voor de directe belastingen bij het Ministerie van Financiën, zodat de gegevens rechtstreeks kunnen doorgegeven worden. Dit is in wording.

- een aangepast programma en een experimentele fase.

Het is duidelijk dat de totale automatisering, indien deze mogelijk is, nog een ruime voorbereidingstijd zal vergen.

De Dienst voor Studietoelagen tracht elk jaar voor nieuwjaar een zo groot mogelijk aantal toelagen te betalen. Toch duurt het steeds tot maart-april tot het merendeel van de toelagen zijn uitbetaald.

De redenen voor een vertraging in de uitbetaling van de studietoelagen zijn :

- onderbezetting van de Dienst, vooral in de provincies.

- onvolledig of foutief ingevulde aanvraagformulieren.

- voor diegenen die over geen aanslagformulier van het Ministerie van Financiën beschikken : bijkomende administratieve handelingen waarbij het Ministerie van Financiën niet steeds snel reageert.

Percentages :	Afgewerkte dossiers le besluit		Toekenningen 1 ^o besluit	
	HO	Sec.	HO	Sec.
1987-1988	28,4	14	22,9	11,4
1988-1989	33,2	23,7	24,6	18,1
1989-1990	39,5	20,3	28,9	15,3

Hoewel er een onderscheid is in de studiekost per studierichting, wordt hiermee geen rekening gehouden voor de bepaling van de studietoelage. Toen dit probleem in 1983 bij de herziening van het systeem van het hoger onderwijs aan de orde was, werd uitdrukkelijk afgezien van een interne differentiatie. Er is trouwens niet alleen een verschil in studiekost per studierichting, er is ook een relevant verschil in studiekost per onderwijsnet. Met al deze gegevens rekening houden bij het bepalen van de studietoelagen zou een nieuw maatschappelijk en fundamenteel debat vergen, en bovendien de snelheid van de uitbetaling van de toelagen niet ten goede komen.

Vermits sedert het tot stand komen van de huidige wetgeving, nl. 1971, nog nooit werd overgegaan tot terugvordering van studietoelagen, heeft een verifiëring van de inkomens waarop een toelage werd berekend geen zin. Dergelijke verifiëring zou immers niet leiden tot terugvordering en slechts het reeds beperkt personeel nog meer belasten. Wel wordt ingegaan op de vragen van de betrokkenen zelf, doch deze leiden meestal tot een verhoging van de toelage. Voor de school-/academiejaar 1989-1990 werden voor het hoger onderwijs 11,3 % en voor het secundair onderwijs 7,5 % van de studietoelagen toegekend op basis van het vermoedelijk inkomen.

Sectie 22

De Verslaggever wijst erop dat er bij het begin van het schooljaar uitspraken waren over de veralgemening van het VLO. De Gemeenschapsminister had ideeën over een grotere doorstromingswerking. Is er extra-personeel en zijn er

extra-kredieten voorzien of zullen de mensen van de bestaande VLO-teams de veralgemening begeleiden ?

Zij is tevens tevreden over de verhoging van het aantal taakleraars. In hoeverre heeft men een duidelijk zicht op het werk van de taakleraars ? Zij heeft vernomen dat die ook voor ander zaken worden ingeschakeld. Hoe oefenen zij hun functie uit en is er hierop controle voorzien ?

De Gemeenschapsminister bevestigt dat enkel met de bestaande VLO-teams zal worden gewerkt. Hij heeft geen kennis van misbruiken bij de taakleraars. Hij zal ter zake navraag doen bij de inspectie.

Een lid merkt op dat de taakleraars nog weinig talrijk zijn. Hoe veel scholen hebben er nog geen ? Kunnen twee of drie kleine scholen op dit punt samenwerken ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat, met betrekking tot de veralgemening van het VLO, de ervaringen en de nieuwe inzichten die binnen de VLO-scholen opgedaan en geëxperimenteerd werden, terbeschikking moeten worden gesteld van alle scholen (de doorstromingswerking). Dit is uiteraard een meerjaren-programma. De evaluatie van 17 jaar experiment is terug te vinden in talrijke brochures die door externe evaluatieteams en in samenwerking met de begeleiders werden neergeschreven. Het aantal begeleiders wordt niet gewijzigd maar hun opdracht wordt georiënteerd op bovenvermelde doelstelling. Er worden geen extra-middelen en dus geen financiële meerkost voorzien.

Vervolgens geeft hij een overzicht van het aantal taakleraars vanaf 1986-1987.

	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990
gemeenschapsond.	62	55	53	69
ges. offic. ond.	124	114	111	120
ges. vrij ond.	631	624	617	645
Totaal	817	793	781	834
			+ 53	

Het werk van de taakleraars. Op de formulieren-weddeaanvragen moeten alle leraars vermeld worden met hun opdracht. Bv. klastitularis, leraar lich. opvoeding, leraar godsdienst of zedenleer, taakleraar. Naast de opdracht wordt het aantal lestijden vermeld die eraan besteed worden. De bevoegde inspectie krijgt 1 exemplaar van die formulieren en kan perfect nagaan of het opgegeven aantal lestijden ook effectief gepresteerd worden. De taakleraar oefent geen andere taken uit.

Ongeveer 30 à 35 procent van het aantal scholen heeft een taakleraar. Niet enkel de grote scholen schakelen een taakleraar in. Het aantal lestijden dat aan een taakleraar besteed wordt is wel evenredig met de grootte van een school. Dit aantal lestijden schommelt van enkele lestijden tot halve en voltijdse opdrachten. Lagere scholen die nipt het leerlingenaantal bereiken om hun drie graadsklassen of hun zes leerjaren te behouden doen het minst beroep op een taakleraar. Voor deze scholen primeert het behoud van de opgesplitste drie graden of de opgesplitste leerjaren. Concrete cijfers in verband met de verdeling naar schoolgrootte zijn niet voorhanden.

Zoals de toelichting bij de onderwijsbegroting 1991 vermeldt, is het de bedoeling om de teldatum voor het kleuteronderwijs op 1 februari te brengen op basis van het aantal

inschrijvingen en aldus het systeem van de gemiddelde aanwezigheid te verlaten. Om dit te realiseren moet een systeem ontwikkeld worden dat elke dubbele inschrijving onmogelijk maakt. De gemiddelde aanwezigheid (met inbegrip van de coëfficiënten 1,2 en 1,5) in vergelijking met het aantal inschrijvingen evolueerde als volgt :

1986-1987	- 95,42
1987-1988	- 94,87
1988-1989	- 95,18
1989-1990	- 95,70
1990-1991	- 95,4 (ongecontroleerde gegevens)

Door het bepalen van een aanwendingscoëfficiënt van het aantal ingeschreven kleuters kunnen we het aantal ambten voor het volgende schooljaar bepalen zodat het nieuwe systeem geen meeruitgave hoeft te betekenen.

Sectie 23

Een lid wijst erop dat vele leerlingen, hij spreekt van 25 procent, zich in het secundair onderwijs niet in de juiste onderwijsvorm bevinden. Vooral het beroepssecundair onderwijs wordt hierdoor benadeeld. Heeft de Gemeenschapsminister iets voorzien om de benadeling van het beroepsonderwijs te verbeteren ?

De Verslaggever vraagt naar een inventaris van de niet-uitgevoerde punten van het lentedecreet zoals het **ambtenkrediet**.

De Gemeenschapsminister repliceert dat het beroepsonderwijs een grotere begeleiding vereist. Ook de werkingstoe-lage ligt daarom hoger. Hij zal nagaan hoe een concrete inspanning mogelijk is. Hij wijst op de evolutie waarbij meer en meer kinderen het BUSO voor het beroepsonderwijs verlaten. Een studie hierover is in voorbereiding.

Zoals in alle onderwijsniveaus kan worden vastgesteld bestaat een overlappingsverschijnsel in de grensgebieden. Dit is ook het geval voor het grensgebied tussen het gewoon beroepssecundair onderwijs en opleidingsvorm 3 (type 1) van het buitengewoon onderwijs. Studies hebben aangetoond dat 5 % van de BSO-leerlingen voor het BUSO in aanmerking komen, terwijl 10 % van de BUSO-leerlingen potentieel in staat geacht worden het gewoon BSO te volgen. In absolute cijfers vertegenwoordigt 5 % van de BSO-populatie veel meer leerlingen dan 10 % van het BUSO. Indien alle leerlingen op de theoretisch „juiste schoolbank” zouden zitten zou de bevolking van het BUSO minstens verdubbelen. Toch zou het onjuist zijn hieruit te besluiten dat alle leerlingen uit de zogenaamde „overlap-groep” verkeerd georiënteerd zijn. Vaak spelen andere criteria dan intelligentie, studiepeil, enz.. een rol. In het bijzonder is zulks het geval voor de andere types van buitengewoon onderwijs binnen opleidingsvorm drie.

De Verslaggever merkt op dat er tussen de beide types steeds een schemerzone zal blijven bestaan.

Een lid wijst erop dat omwille van hun taalachterstand in het BUSO een toenemende inschrijving van migrantenkinderen valt vast te stellen. Biedt het deeltijds onderwijs geen mogelijkheden om die kinderen een meer aangepaste vorming te geven ? Deze onderwijsvorm laat een zeer goede indruk na. Veel hangt ook van de ingesteldheid van de werkgevers af. Waar er een tekort aan werknemers wordt vastgesteld, beseffen de werkgevers dat er in de vorming moet worden geïnvesteerd.

De Gemeenschapsminister beaamt dat voor vele kinderen het deeltijds beroepssecundair onderwijs een betere oplossing biedt dan de voltijdse lessen in het BUSO. Heel belangrijk hierbij is dat er aan de kinderen een loon wordt uitbetaald, dat een extra stimulans is om via hun job geprikkeld te worden om verder te studeren of andere functies aan te vatten.

Het vorige lid wijst vervolgens op de opmerking van het Rekenhof met betrekking tot de basisallocatie 01.99.23. Deze basisallocatie is volgens het Rekenhof achterhaald.

Het vorige lid wijst er bovendien op dat er in het onderwijs in de beeldende kunsten en in het muziekonderwijs van het officieel gesubsidieerd onderwijs veel inschrijvingsgelden worden geïnd. Dit leidt tot veel administratieve kosten terwijl er minder werkingskosten worden uitbetaald. De Gemeenschapsminister repliceert dat er in deze sector sprake is van een gedeelde inspanning vanwege de Vlaamse Gemeenschap, de ouders, de leerkrachten en de scholen zelf.

Het vorige lid pleit ervoor om bij het toepassen van de reffectatie rekening te houden met de specificiteit van dit onderwijs. In het muziekonderwijs met zijn individuele lessen ligt dit vrij eenvoudig. Dit is niet het geval in het onderwijs in de beeldende kunsten met zijn ateliersysteem.

Een ander lid wil een overzicht van het vastbenoemd en het contractueel meester-, vak- en dienstpersoneel (secties 22 en 23).

De Gemeenschapsminister antwoordt dat dit niet mogelijk is voor het contractueel personeel. Vervolgens geeft hij cijfers over de evolutie en werkgelegenheid van het meesters-, vak- en dienstpersoneel. (zie bijlage 5)

Sectie 24

De Verslaggever verlangt een toelichting bij de maatregelen voor de opvangcentra van de MPI's.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat er zich enkel in het gemeenschapsonderwijs problemen voordoen.

In tegenstelling tot de „Medisch Pedagogische Instituten van het Fonds 81” zijn de „Medisch Pedagogische Instituten van de Gemeenschap” alleen geopend tijdens de dagen dat er onderwijs wordt gegeven. Om in de volledige residentiële opvang te voorzien worden 3 zogenaamde „opvangcentra” voorzien welke de permanentie verzekeren gedurende de schoolvrije dagen. Deze „Opvangcentra” bestaan dus uiteraard alleen in het Gemeenschapsonderwijs. Hiervoor bestaat echter nog geen organieke regeling. In opvolging van het protocolakkoord nr. 39 van 7 juni 1990 werd in het gemeenschappelijk comité voor alle overheidsdiensten overeen gekomen een ontwerp van besluit neer te leggen. Dit zal eerlang gebeuren.

In de andere netten bestaat wel het probleem dat 462 personen van meer dan 21 jaar tussen kinderen zitten. Hij zal over dit probleem met de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin onderhandelen.

De Verslaggever informeert naar de uitvoering van artikel 5bis van de wet van 26 juli 1970. Inzake de administratieve ondersteuning in het buitengewoon onderwijs stelt zij vast dat het koninklijk besluit dat de nodige kredieten voorziet, nog niet werd uitgevaardigd. Dit leidt tot een discriminatie tussen de verschillende netten. Ook rijst het grote probleem van de busbegeleiding. In het buitengewoon onderwijs wordt het minimum-uurloon niet uitbetaald : tegen scholen uit het

vrij gesubsidieerd onderwijs zijn er gerechtelijke procedures uitgesproken en hangende.

De tellingsdatum van 1 februari is voor het buitengewoon onderwijs nadelig. Een school met 183 leerlingen heeft twee leerlingen tekort om de 10 procent stijging te behalen. Dit leidt tot een minder kunnen inrichten van 53 ASV-uren en 24 uren paramedisch personeel. Andere scholen hebben daarentegen een overschot. Zijn er op dit punt correcties mogelijk ?

De Gemeenschapsminister beaamt dat de tellingsdatum voor een groeiende school problemen kan opleveren. Toch blijft de omkadering goed.

Een lid informeert naar de nieuwe accenten inzake het buitengewoon onderwijs.

De Gemeenschapsminister is van mening dat artikel 5bis dat in 1986 werd ingevoerd in de wet van 6 juli 1970 het wettelijke kader schept voor het buitengewoon geïntegreerd onderwijs, kortweg „GON”. In deze vorm van buitengewoon onderwijs wordt aan sommige gehandicapte leerlingen van het gewoon onderwijs een integratiekrediet verleend alsmede 2 uur additionele onderwijs- of paramedische hulp. Momenteel wordt het GON alleen bij omzendbrief geregeld. Nu de bekwaamheidsbewijzen voor het buitengewoon onderwijs werden vastgelegd kan ook het Geïntegreerd Buitengewoon Onderwijs worden geregeld. Het ontwerpbesluit is in voorbereiding en zal eerlang worden voorgelegd aan de Vlaamse Executieve.

M.b.t. de administratieve ondersteuning stelt de Gemeenschapsminister dat er sedert het schooljaar 1989-1990 in het gesubsidieerd buitengewoon basisonderwijs „GECO-administratieve hulp” is voorzien. Hiervoor werden aangepaste normen voorzien :

- 4 u/week voor scholen met minder dan 60 leerlingen
- 6 u/week voor scholen van 60 tot 99 leerlingen
- 10 u/week voor scholen vanaf 100 leerlingen.

De scholen voor type 5 (13 in aantal) kunnen 19 uur inrichten omwille van de verhoogde administratieve belasting. Deze gunstige maatregelen werden behouden voor het schooljaar 1990-1991 en zijn te beschouwen als een eerste stap in het wegwerken van de discriminatie tussen de netten.

De vermindering van het omkaderingspercentage voor het BUS0 met 1,5 % is het resultaat van twee operaties :

Ten eerste :

Een besparing van 0,5 % op het aantal budgettaire ambten in elke onderwijssector. Hiermee werd het begrotingsdecreet van 1990-1991 uitgevoerd. Hierop geen uitzondering voorzien voor het buitengewoon onderwijs is een beslissing van de Vlaamse Raad welke steunt op door haar gehanteerde criteria en prioriteiten.

Voor het buitengewoon onderwijs werden de gevolgen beperkt door :

— een gedeeltelijke vermindering van het aanwendingspercentage : alleen het aanwendingspercentage voor het bestuurs- en onderwijzend personeel en het paramedisch personeel van OV1, OV2 en OV3 te verminderen. Het administratief en opvoedend hulppersoneel bleven ongewijzigd. Ook OV4 werd in zijn geheel ongewijzigd gelaten.

— verzachtende maatregelen : art. 44 van het Onderwijsdecreet II dat stelt dat de 10 % uitbreiding na 1 februari 1990 verder mocht ingericht worden op 1 september op voor-

waarde dat het aantal leerlingen op basis van **dewelke** de uitbreiding werd bekomen gehandhaafd werd.

De enveloppe van de „extra weddetoelagen”, (de zgn. „afwijkingen”) die uniek is voor het buitengewoon onderwijs en welke dit jaar behouden bleef op 0,50 % nadat deze enveloppe in 1989 ondanks de budgettaire beperkingen toch kon worden verdubbeld.

Art. 2 van de BVE betreffende het omkaderingspercentage in het buitengewoon onderwijs waardoor de scholen hun „ondeelbare ambten” mogen behouden wanneer zij deze bij telling van 1 februari zouden verliezen op voorwaarde dat deze ambten op 1 september opnieuw verantwoord zijn.

De bepaling in het protocolakkoord dat de scholen die op 1 september een groei kennen van minstens 10 % t.o.v. de telling op de 1ste februari een beroep kunnen doen op het „rollend fonds”.

Ten tweede :

De compensatie voor de denataliteit ten gevolge van het verschuiven van de tellingsdatum naar 1 februari. Voor het BUS0 werd dezelfde coëfficiënt toegepast als voor het gewoon secundair onderwijs alhoewel het duidelijk is dat andere factoren dan zuivere „denataliteit” een rol spelen bij globale vermindering van het aantal leerlingen.

Bij de voorlopige telling van 1 september is inderdaad gebleken dat de werkelijke daling van het leerlingenaantal beduidend groter is dan de veronderstelde vermindering. Globaal resulteert hieruit een groter pedagogisch comfort.

De gemeenschapsminister stelt dat de bevoegdheden van de Commissies voor Advies van het Buitengewoon Onderwijs (CABO) vast liggen in de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon onderwijs. In de praktijk blijkt echter dat de commissies zich vrijwel uitsluitend bezighouden met het verstrekken van adviezen over afwijking van de leeftijdsgrenzen (aanvragen voor buitengewoon onderwijs aan leerlingen jonger dan 3 jaar en ouder dan 21 jaar). De CABO is echter een bijzonder nuttig instrument waarvan het belang nog zou toenemen indien ze ruimere adviesbevoegdheid zouden krijgen in materies die verband houden met de zgn. „overlappendeproblematiek” (zie sectie 23, 3).

Het is echter vooral de bedoeling adviesbevoegdheid te verlenen ten aanzien van het verstrekken van Geïntegreerd Buitengewoon Onderwijs aan leerlingen welke voordien nooit buitengewoon onderwijs gevolgd hebben. Zulks is voorzien in het voorontwerp van het desbetreffend besluit en het heeft tot doel het Geïntegreerd Buitengewoon Onderwijs dichter bij zijn initiële doelstelling te brengen, nl. het bevorderen van de integratie en reïntegratie van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs in het gewoon onderwijs. Dit ligt in de lijn van de resoluties van de Raad van Europa over de integratie van mensen met een handicap.

Sectie 25

Een lid wil een overzicht ontvangen van de bestaande instellingen voor hoger kunstonderwijs en van hun populatie.

De Gemeenschapsminister geeft het volgende overzicht :

Aantal instellingen voor hoger kunstonderwijs

Aantal studenten

— Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium Antwerpen	619 (*)
— Koninklijk Muziekconservatorium Brussel	714 (*)
— Koninklijk Muziekconservatorium Gent	424 (*)
— Hoger Instituut voor Dramatische Kunst Antwerpen	71
— Rijksleergangen voor Danspedagogiek Antwerpen	35
— Lemmensinstituut Leuven	468 (*)
— Nationaal Hoger Instituut en Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen	525
— Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Gent	421
— Stedelijk Hoger Instituut voor Visuele Kommunikatie en Vormgeving Genk	290
— Provinciaal Instituut voor Hoger Kunst- onderwijs Hasselt	223
— Sint-Lucas Hoger Instituut voor Beeldende Kunsten Brussel	403
— Hoger Instituut voor Beeldende Kunsten Sint-Lukas Gent	521
— Sint-Lucaspaviljoen Antwerpen	293
— Sint-Maria-instituut Antwerpen	119

(*) Het betreft hier het aantal cursisten. Studenten kunnen meerdere malen cursist zijn.

Met betrekking tot de inschrijvingsgelden citeert de Verslaggever uit de Toelichting bij de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991 (Stuk 6 (1989-1990) – Nr. 1, blz. 51) : „De forfaitaire vermindering van het aanwendingspercentage binnen het HOLT kan via een besluit gerealiseerd worden”. Dient het woord „kan” als „zal” te worden geïnterpreteerd ?

De Gemeenschapsminister bevestigt deze interpretatie.

Sectie 26

Inzake het jongste politieke akkoord rond het universitair onderwijs wijst een lid erop dat vele universiteiten zich in het verleden als vragende partij opstelden. We moeten er ons echter ernstig over beraden waar wij met de universiteiten naar toe willen, rekening houdend met het Europese kader, zo stelt het lid.

Hij is niet gerust over de kostprijs van het politiek akkoord. Welk is de kostprijs van de gehele operatie alsmede de directe en de indirecte budgettaire weerslag van de voorgestelde integratie ELH-LUC ? Welke directe verbintenissen werden er inzake de leefbaarheid van de instellingen aangegaan ? Dit akkoord is immers een momentopname in de ontwikkeling van het universitair onderwijs. (De verdere Europese toekomst moet dus worden nagegaan.) Op Europees niveau zal er immers een concurrentiestrijd ontstaan. Het numerus clausus-systeem heeft als gevolg dat studenten van andere EG-landen bij ons komen studeren. Voor die landen betekent dit een besparing. De grote uitdaging is de wijze waarop onze universiteiten met andere grote Europese instellingen zullen kunnen samenwerken. Hij pleit voor uitgebouwde samenwerkende universiteiten die de te grote versnippering inzake universiteiten en pseudo-universitaire instellingen kunnen opvangen.

De talenkennis van de universitaires is bedroevend. Welke inspanning voorziet men in de begroting voor de uitwisseling van professoren en studenten ?

Een ander lid pleit eveneens voor een diepgaande gedachtenwisseling over de stand van zaken en het politiek akkoord inzake het universitair onderwijs vooraleer het ontwerp van decreet over de hervorming van de academische graden wordt besproken. De verschillende Vlaamse universitaire instellingen moeten in feite als één geheel worden beschouwd. Ze zouden bovendien complementair aan elkaar moeten zijn.

Zowel in deze Commissie als door de KU Leuven werd gewezen op het feit dat een nieuwe landbouwfaculteit in Antwerpen weinig zinvol is. Welke filosofie ondersteunt deze oprichting ? Andere kritieken hebben het over de belangenstrijd tussen de universiteiten. Over de RUG is er in het geheel van het politiek akkoord geen sprake. De RUG is echter onze gemeenschapsuniversiteit wiens belangen door de Vlaamse Gemeenschap moeten worden verdedigd. De universiteiten vermijden iedere vorm van samenwerking, taakverdeling en coördinatie.

Wat leverde de spreiding van de kandidaturen op inzake de democratisering van de universiteiten ? Zijn er hierover cijfers bekend ? De spreiding gebeurde immers geenszins om wetenschappelijke redenen.

Het lid pleit voor een grondige bespreking over het gehele universitaire onderwijs.

De Gemeenschapsminister bevestigt dat de fundamentele bespreking van dit dossier bij de bespreking van het aangekondigde ontwerp van decreet zal gebeuren.

De adviezen van de VLIR boden geen uitsluitsel. Daarom werd een politiek akkoord afgesloten om een aantal problemen voorafgaandelijk op te lossen. Onder meer het probleem van de leefbaarheid van het LUC stond reeds in het Regeerakkoord vermeld. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de acute leefbaarheid van instellingen en de problemen van de financiering, de werking en de autonomie die van algemene aard zijn. Die zullen in het ontwerp van decreet aan bod komen.

Die hervorming zal van zeven basisprincipes vertrekken.

1. De verouderde universitaire wetgeving moet worden aangepast, dit in het kader van de Vlaamse autonomie inzake onderwijs.

2. Dit probleem moet op Europees niveau worden onderzocht. In november aanstaande zullen de EG-ministers van onderwijs in Sienna beraadslagen over de toekomst van de universiteiten in Europa. De Gemeenschapsminister verklaart zich bereid om hierover in Commissie Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Raad verslag uit te brengen.

3. Hij bevestigt uitdrukkelijk dat er geen supplementaire middelen voorhanden zijn, noch de noodzaak voor de expansie zonder meer.

4. Na 20 jaar universitaire expansie kan men het bestaand universitair aanbod in Vlaanderen evalueren en gefaseerd aanpassen. De eerste fase hiervan is het oplossen van de leefbaarheidsproblematiek.

5. Vlaanderen heeft, na vergelijking met het Europese niveau, niet te veel of te weinig instellingen. Men moet ter zake realist zijn : er zullen geen instellingen worden afgeschaft. De achterliggende filosofie van de spreiding van de kandidaturen was de integratie met de volledige instellingen

Leuven, Gent en Brussel. In Kortrijk is dit niet geslaagd. De bedoeling was het RUCA bij de RUG te integreren. het eenwordingsproces is in Antwerpen echter een andere richting uitgegaan.

Het LUC was eerder op Leuven georiënteerd. Ingevolge een eigen proces is men het LUC als de Limburgse universiteit gaan beschouwen. De UFSIA was gewoon een handels-hogeschool. Men moet realistisch zijn : de geschiedenis kan niet worden overgedaan.

Al die instellingen kennen een acute **leefbaarheidsproblematiek**. In feite is het RUCA failliet : daarom wordt er 53 miljoen frank extra in de begroting voorzien. Het RUCA heeft geen reserves en kan ook niet meer saneren.

6. De facto bestaat er in Vlaanderen geen volledige universiteit. Daarom moet de samenwerking en de taakverdeling worden bevorderd. Deze idee wordt algemeen aanvaard. Aspiraties die naar een zogenaamde volledige instelling zouden evolueren, zijn onmogelijk.

7. Het financieringssysteem van de universiteiten moet worden herzien. Rekening houdend met de bevolkingsevolutie moeten de universiteiten minder afhankelijk worden van het aantal studenten. Het HOBV van het korte en lange type kent een eigen absorptie.

Volgens de Gemeenschapsminister zijn dit de algemene principes die aan de basis liggen van het politiek akkoord en verdere oplossingen. Ze moeten nog in decretale termen worden vertaald. De algemene lijn wordt dus bepaald door het feit dat het een allesomvattend probleem is : de problematiek van de acute leefbaarheid en de algemene benadering van de rationalisatie en de programmatie via overleg. Het geheel moet immers kaderen in de budgettaire mogelijkheden van de Vlaamse Executieve.

Inzake de kostprijs van het politiek akkoord deelt de Gemeenschapsminister mee dat de integratie van het LUC het meest kost. Inzake het RUCA wordt de bestaande financiële regeling op basis van fictieve studenten bevestigd. De inplanting van de kandidaturen toegepaste economische wetenschappen in Kortrijk heeft een weerslag op het aantal studenten van het UFSIA. Daarom werd de UFSIA bij deze operatie betrokken. (Ook de integratie van het EHL in het LUC betekent een meerkost.) De Gemeenschapsminister berekent de huidige kostprijs op 161 miljoen frank (1.400 studenten à 115.000 frank). Een universitair statuut betekent een kost van 280 miljoen frank (1.400 studenten à 200.000 frank). Wat sociale toelagen betreft, betekent dit een meerkost van 14 miljoen frank. De noodzakelijke investeringen op lange termijn zijn niet te ramen. Wel zijn de voorzieningen nu reeds aanwezig. Aangezien de Gemeenschapsminister geen toename van het aantal studenten verwacht, ziet hij dus geen directe nood aan extra investeringskredieten. In totaal geeft dit een uitgave van 300 miljoen frank, wat de totale meerkost op ongeveer 140 miljoen frank brengt en geen 260 miljoen frank zoals wordt beweerd. Het wetenschappelijk onderzoek wordt forfaitair gesubsidieerd op basis van het aantal studenten in een studierichting. Het bedrag van 150 miljoen frank is dus realistisch te noemen.

Het professorenkorps krijgt een ander statuut. De meerkost van de operatie gaat hoofdzakelijk naar de wedde van de professoren. Ook de consolidatie van de inspanningen naar het RUCA toe betekent voor 1991 geen meerkost.

Indien het aantal studenten door dit politiek akkoord zal stijgen, zal dit een **meerkost** impliceren. Men moet er echter rekening mee houden dat deze studenten zich anders in het

HOBu zouden inschrijven, zodat de meerkost per student slechts 25 .000 frank bedraagt.

Voor de landbouwkandidaturen in Antwerpen heeft men geen bijkomende professoren nodig. Dit zou wel het geval zijn bij de oprichting van een faculteit toegepaste wetenschappen. Het RUCA beweert dat er nu meer studenten zullen worden aangetrokken : een meerkost zal hiervan het gevolg zijn.

Een lid repliceert dat Nederland slechts één landbouwfaculteit telt, namelijk te Wageningen. Deze instelling heeft een internationale uitstraling. Is het niet mogelijk om ook in Vlaanderen één grote landbouwfaculteit te voorzien ? Waarom opteren wij voor een splitsing ?

De Gemeenschapsminister repliceert dat er in het RUCA geen nieuwe faculteit wordt opgericht. Het betreft hier kandidaturen binnen de faculteit wetenschappen. Het gaat dus om een interne verschuiving binnen de richting wetenschappen die zonder bijkomende professoren wordt gerealiseerd tenzij het aantal studenten stijgt. Nederland kent een volledig andere situatie.

Een lid pleit voor een gesprek over de toekomst van de universiteiten in Vlaanderen en dit los van het aangekondigde ontwerp van decreet.

Een ander lid stelt dat deze discussie op basis van de door de Gemeenschapsminister zeven aangehaalde basisprincipes kan gebeuren. Er moet een informatief dossier worden opgesteld om deze discussie te vergemakkelijken. Een ander lid opteert om het aangekondigde fundamentele ontwerp van decreet grondig te bespreken. Ook een gedachtenwisseling over het HOBu is nodig. Hij waarschuwt voor dubbel werk.

Een lid leidt uit de huidige besprekingen af dat men op zoek is naar een duidelijke visie op de verschillende onderwijsniveaus. Enkele problemen zijn reeds geregeld, andere zullen dit weldra zijn. Daarna moet globaal een stand van zaken over de universiteiten, het HOBu, het buitengewoon en het geïntegreerd onderwijs, de PMS-centra, enzovoort worden opgemaakt.

Een beleidsnota en een vrijblijvende discussie over de krijtlijnen van ons onderwijsbeleid in de volgende decennia is nodig.

De Gemeenschapsminister stelt dat nu de hele universitaire wetgeving zal worden herschreven. Er zal worden geprobeerd het universitair onderwijs en de andere vormen van hoger onderwijs alsmede de brug tussen het secundair en het universitair onderwijs definitief te regelen. Het deeltijds onderwijs, de basiseducatie en dergelijke meer vormt echter een andere problematiek. De Gemeenschapsminister dringt aan op een grondige bespreking van het nieuwe ontwerp van decreet inzake het universitair onderwijs. Hij zal voorafgaandelijk de nodige documentatie ter beschikking stellen.

De Voorzitter dringt aan op een voorafgaandelijke discussie.

Sectie 27

Met betrekking tot het onderwijs voor sociale promotie herinnert een lid aan haar vragen over de inning van de inschrijvingsgelden en de hiermee gepaard gaande werkingskosten.

Inzake de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs stelt ze vast dat de programma's verplicht blijken te zijn, niet-

tegenstaande de Gemeenschapsminister verzekerde dat ze oriënterend waren.

De Verslaggever wijst erop dat de programma's toch wel zeer breed zijn opgevat en ruimte laten.

Het vorige lid betreurt dat het programma „woord” veel te esthetisch is opgevat. Deze programma's moeten worden bijgestuurd.

De reffectatie levert geen problemen op voor het muziekonderwijs, maar wel bij de beeldende kunsten (ateliersysteem). Het geven van 1 of 2 uur is praktisch zeer moeilijk, omdat de leraars reeds de woensdagnamiddag, de zaterdag en de zondagvoormiddag lesgeven (blokken van 4 uur). Men moet met de specificiteit van het kunstonderwijs rekening houden. De Verslaggever merkt op dat de praktijkleraars in het dagonderwijs dezelfde moeilijkheid hebben.

Een lid informeert naar het aantal studenten dat voor de eerste of voor de tweede maal via het OSP een diploma haalt.

Sectie 27 – OSP

Hoeveel leerlingen behalen via het OSP een 1ste diploma en 2de diploma ? Zijn deze cijfers bekend ?

Uit een recente studie van het HIVA blijkt volgens de Gemeenschapsminister dat :

15,6 % van de cursisten (22,1 % mannen en 11,4 % vrouwen) het behalen van een diploma erg belangrijk vindt.

19,4 % van de cursisten (18,1 % mannen en 20,1 vrouwen) het behalen van een diploma redelijk belangrijk vindt.

65 % van de cursisten (59,8 % mannen en 68,6 % vrouwen) het behalen van een diploma niet belangrijk vindt.

Uit dezelfde studie blijkt dat :

In het technisch hoger onderwijs behaalt bijna de helft het diploma (48,8 %). In het economisch hoger onderwijs ongeveer 1/3 (30,9 %). In het sociaal hoger onderwijs ongeveer 2/5 (41,1 %).

In de typisch industriële opleidingen op secundair niveau (type 1 : 5,1 % van alle opleidingen) en de typisch tertiaire opleidingen (type 2 : 6,7 %) : metaal, (elektro)mechanica/automatisatie, elektriciteit/elektronica, textiel in het eerste geval, en secretariaat, boekhouden/financiën/verzekeringen in het laatste. De industriële opleidingen zijn een zaak van mannen (arbeiders), de tertiaire opleidingen richten zich tot vrouwen (bedienden en ook wel werklozen). Beide types hebben met elkaar gemeen dat het behalen van het diploma hoog in aanzien staat (in twee derde of meer van de gevallen) en dat anderzijds een deel van het publiek ten hoogste het niveau van lager secundair onderwijs (in het eerste type 49,5 % , in het tweede type 27,1 %). Er is wel degelijk sprake van een tweede kans functie. Daarnaast functioneren beide types als beroepsgerichte bijscholing.

Uit de studie blijkt duidelijk dat OSP nog wel degelijk een circuit van tweede kans onderwijs is, hoe bescheiden ook. Daarmee is dan bedoeld : onderwijs gericht op het alsnog behalen van een einddiploma van het secundair, dat een civiel effect heeft. Die per definitie „moeilijke” functie dient zeker gegarandeerd. Ook voor het algemeen secundair onderwijs (ASO) is er een behoefte, zoals de experimenten tweedekansonderwijs hebben aangetoond, en een potentiële functie voor (meer) onderwijsinstellingen. Bovendien moet het onderwijs een soepel antwoord bieden op specifieke no-

den : bijvoorbeeld de mogelijkheid om langs kortere weg een einddiploma van het technisch secundair te behalen voor wie vroeger een einddiploma van het beroepssecundair behaalde.

Wat is de stand van zaken inzake de basiseducatie ?

De Verslaggever informeert naar het aantal leerlingen en het aantal uren van de leerkrachten in het deeltijds kunstonderwijs.

De Gemeenschapsminister wijst er in zijn repliek op dat de inschrijvingsgelden niet alleen dienen voor de werkingstoelagen, maar ook om de wedde van de leerkrachten te betalen. Het probleem van de inschrijvingsgelden stelt zich enkel buiten het leerplichtonderwijs.

Hoewel het ogenschijnlijk eenvoudiger is de inschrijvingsgelden in de instelling te laten en te verrekenen met de Werkingstoelagen, is dit toch moeilijk uitvoerbaar omdat de inschrijvingsgelden van een bepaald begrotingsjaar betrekking hebben op het schooljaar dat komt, terwijl de werkingstoelagen slaan op het schooljaar dat voorbij is. Precies dit onderscheid roept begrotingstechnische en juridische problemen op waardoor de werkingstoelagen en de inschrijvingsgelden niet zonder meer omwisselbaar zijn. Bovendien kunnen de inschrijvingsgelden hoger zijn dan de werkingstoelagen, zodat in dat geval de inschrijvingsgelden alleszins nog voor een deel moeten overgedragen worden.

In het programma „Woord” is er nu voor het eerst sprake van de studierichting „welsprekendheid”, die precies op de praktische vaardigheden is gericht. Indien uit de evaluatie zou blijken dat de programma’s desalniettemin eenzijdig zijn, dan moet er een bijsturing komen.

Op dit ogenblik is het nog te vroeg om een evaluatie op te maken van de vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs. Daartoe zijn de gegevens nog niet beschikbaar. Na de Kerstvakantie zal er wel reeds een eerste bilan kunnen opgemaakt worden.

De coördinatie, tussen OSP, VDAB en middenstandsopleiding is reeds geruime tijd aan de orde. Tot op heden zijn volgende concrete stappen gezet :

- een vergelijkende studie werd in mijn opdracht gerealiseerd ;

- de werkgroepen „Onderwijs — Arbeidsmarkt” werden binnen de STC’s opgericht. Zij hebben ondermeer tot taak ter plaatse te werken aan de concrete coördinatie ;

- onder het voorzitterschap van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve zal een werkgroep een voorstel uitwerken.

Met betrekking tot de moeilijkheden inzake de reïfectatie in het onderwijs in de beeldende kunsten stelt hij dat die zich in de praktijk eveneens stellen in het beroeps- en het technisch onderwijs. Men moet derhalve de gehele problematiek bekijken.

De Gemeenschapsminister wil nog gedurende dit zittingsjaar een ontwerp van decreet over het OSP bij de Vlaamse Raad indienen. Op vraag van een lid belooft hij een coördinatie met de centra voor de middenstandsopleiding en de VDAB na te streven.

Ook de Verslaggever pleit voor een uitbouw van het OSP in het kader van een totale visie op de volwassenenvorming.

Sectie 28

Een lid heeft het gevoel dat de werking van de PMS-centra niet steeds wordt gewaardeerd. De werking van de centra is afhankelijk van de verschillende inrichtende machten en de scholengroepen. Hij is ontgoocheld omdat als enig beleidsaccent de openstelling van de centra tijdens de zomermaanden en 's avonds wordt vermeld. Deze centra zijn gesloten tussen 16 juli en 14 augustus. Tussen 1 en 15 juli bezoeken slechts zeer weinig personen de centra.

De Gemeenschapsminister verwijst naar de verruimde taak van de PMS-centra inzake het deeltijds onderwijs, de middenstandsopleiding en het geheel van de opleidingen in de subregio.

Hij heeft veel moeite om het budgettaire voorziene bedrag in stand te houden. Hij belooft een grotere inspanning te leveren om de onafhankelijkheid van de centra ten overstaan van de scholen te verzekeren.

Een ander lid herinnert aan het koninklijk besluit nr. 367 met betrekking tot het rationalisatie- en programmatieplan dat aan de PMS-centra werd opgelegd. Wat is er met de boventalligen gebeurd ? Hij vreest dat er nu opnieuw boventalligen zullen zijn.

De Verslaggever informeert naar de opdracht van de PMS-centra inzake opvoeding tot relatiebekwaamheid en seksuele beleving en de geplande samenwerking met de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid via de MST's.

De opdrachten van de PMS-centra vermeerderen. De PMS-centra zullen zelf eigen prioriteiten moeten stellen en eventueel een aantal zaken moeten herbekijken of afbouwen. De PMS-centra zijn volgens haar eveneens te weinig op de hoogte van de arbeidsmarkt.

De Gemeenschapsminister beaamt dit.

Om de effecten van het koninklijk besluit 467 (over de rationalisatie en programmatie PMS-centra) die gespreid werden over 3 dienstjaren te evalueren, vergelijken wij het aantal ambten dat aanwezig was in 1986 met het aantal dat ingevolge de volledige toepassing van het KB kon verwacht worden en met het aantal organieke ambten op 1 oktober 1989.

Daaruit blijkt dat het aantal ambten in de Gemeenschapssector afnam met 143 eenheden i.p.v. het voorziene aantal van 152.

In de officieel gesubsidieerde sector nam het aantal personeelsleden af met 6 eenheden i.p.v. de 14 die verwacht werden en in de vrije gesubsidieerde sector nam het aantal toe met 119 i.p.v. het voorziene aantal van 95.

Het totale aantal organieke ambten in de PMS sector bedroeg op 1 oktober 1989, 1635 eenheden i.p.v. de 1.594 die na toepassing van de rationalisatie en programmatie werd voorzien.

Het verschil in de gesubsidieerde sector wordt o.a. veroorzaakt door de oprichting van nieuwe PMS centra ; in de gemeenschapssector o.a. door aanpassingen in de werkgebieden.

Terbeschikkingstellingen die voortvloeien uit de toepassing van het rationalisatieplan konden praktisch allemaal worden opgevangen door reffectatieregelingen.

De Gemeenschapsminister stelt dat na de begrotingsdiscussie zijn beleidsbrief „Opvoeding tot relatiebekwaamheid” in

deze Commissie kan worden besproken. De principes van deze brief worden op het terrein vertaald via een samenwerking met alle netten.

Sectie 29

Een lid herinnert eraan dat er vorig begrotingsjaar reeds 35 miljoen frank op deze post werd bespaard. Nu dalen de kredieten opnieuw met 35 miljoen frank. De besparingsmaatregelen komen in het gemeenschapsonderwijs hard aan gezien de spreiding van de scholen. In zijn onderrichtingen poneerde de Gemeenschapsminister een strikte toepassing van de NMVB-tarieven. Maar de NMVB heeft ook speciale tarieven (ziekte, vakantie, kleuters, enzovoort). De nieuwe onderrichtingen zullen het private vervoer aanmoedigen wat tot meer verkeershinder zal leiden. Indien de kinderen zich met eigen middelen naar school moeten begeven, vermindert bovendien de veiligheid van de kinderen. Hij dringt daarom aan op een herziening van de onderrichtingen.

Welke bijkomende maatregelen voorziet de Gemeenschapsminister om de besparingen te realiseren ? Zal het zonaal leerlingenvervoer progressief worden ingevoerd ? Welke zones zijn er momenteel ?

Het lid begrijpt niet dat een rationalisatie van het leerlingenvervoer wordt doorgevoerd op basis van de afstanden en niet op basis van het aantal rechthebbende leerlingen.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat hij over de noodzakelijke coördinatie met de Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer gesprekken voert. Men moet er rekening mee houden dat de Vlaamse Vervoermaatschappij slagvaardiger zal zijn dan de oude structuren.

Wel is het uitgangspunt bij de besparingen dat niet wordt geraakt aan het vrijekeuzeleerlingenvervoer. Het facultatieve vervoer mag men echter niet als uitgangsbasis nemen.

De vervoersproblematiek kadert in het geheel vande verkeersherschikking in heel Vlaanderen. Deze problematiek is heel delicaat : verkeerspieken, openingsuren van de scholen, de werkuren van de ouders.

De opgelegde besparing van 35 miljoen frank in 1990 werd verwezenlijkt door :

- a. rationalisatie, dit wil zeggen afschaffen van ritten of integratie van het vervoer in het openbaar vervoer ;
- b. strikte toepassing van het trimestrieel schoolabonnement NMVB.

Deze maatregelen werden van kracht op 1 september 1990 gezien het niet verantwoord is dergelijk ingrijpen toe te passen in de loop van het schooljaar.

Ter uitvoering van de begroting 1991 moeten in het leerlingenvervoer bijkomende ritten worden geschrapt met een overeenstemmende kostprijs van 30 miljoen frank.

De beoogde rationalisatie wordt toegepast op het zonaal vervoer (wet van 15 juli 1983), op het leerlingenvervoer Buitengewoon Onderwijs (wet van 6 juli 1970) en op het leerlingenvervoer van het Gemeenschapsonderwijs.

De regeling inzake de strikte toepassing van het trimestrieel schoolabonnement NMVB werd reeds versoepeld in die zin dat de ouders de kans wordt geboden de trimestriële bijdrage in schijven te betalen.

De wet van 15 juli 1983 houdende oprichting van de Nato-

nale Dienst voor Leerlingenvervoer treedt zone per zone in werking.

Volgende zones werden opgericht :

1. Aalter : 3 juni 1985
2. Asse : 3 maart 1986
3. Beernem, Damme, Knokke-Heist : 7 januari 1985
4. Blankenberge, De Haan, Zeebrugge : 6 januari 1986
5. Bonheiden : 2 mei 1984
6. Brugge (uitsluitend Buitengewoon Onderwijs) : 1 januari 1990
7. Boutersem : 1 september 1984
8. Buggenhout : 3 juni 1985
9. Deinze : 5 november 1984
10. Dendermonde : 4 november 1985
11. De Pinte : 2 mei 1984
12. Destelbergen : 6 januari 1986
13. Diepenbeek : 15 april 1985
14. Diksmuide : 12 september 1983
15. Duffel : 15 april 1985
16. Evergem : 15 april 1985
17. Geel : 1 juni 1984
18. Hasselt (uitsluitend Kleuter- en Lager Onderwijs) : 4 november 1985
19. Heers : 4 juni 1984
20. Herent : 4 juni 1984
21. Herenthout : 6 januari 1986
22. Herk-de-Stad, Lummen : 15 februari 1984
23. Ieper (uitsluitend Buitengewoon Onderwijs) : 1 september 1990
24. Kapelle-op-den-Bos, Wolvertem : 3 juni 1985
25. Koksijde : 3 februari 1986
26. Kortrijk (uitsluitend Buitengewoon Onderwijs) : 1 januari 1989
27. Kruishoutem : 7 januari 1985
28. Lichtervelde : 3 juni 1985
29. Lochristie : 15 april 1984
30. Londerzeel : 2 mei 1984
31. Maarkedal : 4 mei 1984
32. Meerhout : 1 oktober 1984
33. Middelkerke : 4 juni 1984
34. Olen : 12 september 1983
35. Oostkamp : 1 februari 1985
36. Opwijk : 1 juni 1984
37. Oudenaarde : 15 februari 1984
38. Rotselaar, Tremelo : 15 april 1985
39. Sint-Katelijne-Waver : 15 april 1985
40. Sint-Pieters-Leeuw : 3 juni 1985
41. Stekene, Kemzeke : 7 januari 1985
42. Tienen (uitsluitend Buitengewoon Onderwijs) : 1 september 1988
43. Waregem : 4 november 1985
44. Wommelgem : 7 januari 1985
45. Zedelgem : 15 januari 1988
46. Zomergem : 4 november 1985

De budgettaire imperatieven laten het niet toe bijkomende zones te ontwikkelen.

Met rechthebbende leerlingen wordt bedoeld de leerlingen die genieten van vrije-keuze vervoer. Dit vrije-keuze vervoer heeft betrekking op de leerlingen, van dewelke de ouders geen school van hun keuze, zoals gewaarborgd door artikel 4 van de schoolpactwet, vinden op een redelijke afstand. De redelijke afstand bedraagt 4 km voor het kleuter- en lager onderwijs, 12 km voor het lager secundair onderwijs en 20 km voor het hoger secundair onderwijs.

Secties 30 en 31

Een lid informeert naar de resultaten van het schriftelijk onderwijs (sectie 35).

De Gemeenschapsminister verstrekt de volgende cijfers :

1. Aantal cursisten

- LSO	5.227
- HSO	3.080
- overheidspersoneel	1.534
- moderne wiskunde basisond.	
- ouders	5.162
- leerkrachten	62
- algemeen	392
- veiligheid, gezondheid en	
verfraaiing werkplaatsen	1.800
- een computer ook in jouw klas	19.805
	37.062
	= aantal ll.

2. Aantal leraars – correctoren 290

50 .000 gevolgd cursussen

Een ander lid suggereert een nieuwe aanpak van het afstandsonderwijs. Wordt de samenwerking met Nederland voortgezet ?

De Gemeenschapsminister bevestigt dat men zal proberen het samenwerkingsverband met Nederland aan te houden. Ter zake staan de universiteiten op hun autonomie. Het STOHO beperkt zich tot cursusontwikkeling en coördinatie. Hij wil het STOHO behouden maar het tevens zien binnen het afstandsonderwijs als geheel. Dit vormt een complexe problematiek die ook met de openbare omroep moet worden bestudeerd. In het ontwerp van decreet op de universiteiten zal ook het STOHO worden vermeld, maar overleg ter zake is nog nodig.

Secties 35 en 36

Met betrekking tot sectie 36 informeert een lid naar de stand van zaken inzake de terugvordering van ten onrechte gestorte wedden en weddetoelagen. Het zou toch niet mogen dat soms jaren later zeer hoge bedragen worden teruggevorderd.

De Gemeenschapsminister herinnert eraan dat in het decreet betreffende het onderwijs-11 terugvorderingstermijnen worden bepaald. Dit is een amnestieregeling die eventueel kan worden herhaald.

Sectie 91

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat hij en zijn collega's uit deze provisionele kredieten putten bij de indexatie van de wedden en de weddetoelagen.

D. INDICATIEVE STEMMINGEN

Het amendement van de heer W. Seeuws C.S. wordt eenparig door de Commissie aangenomen. Artikel 29 wordt met 9 stemmen bij 2 onthoudingen aangenomen. De andere decreetbepalingen en secties worden telkens met 9 stemmen tegen 2 aangenomen.

Het geheel van de aan de Commissie toegewezen artikelen en secties wordt eveneens aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

De conformiteit van de administratieve begrotingen met de inhoud en de algemene doelstellingen van de uitgavenbegroting wordt eveneens met 9 stemmen tegen 2 bevestigd.

De Verslaggever,

A. LEYSEN

De Voorzitter,

A. SCHELLENS

BIJLAGEN

,

BIJLAGE 1

Evolutie verhouding organieke-budgettaire ambten (GP 110)

BFT : Toestand januari zoals gekend op 31 december
(1989/90 : jan. '90 zoals gekend in april '90)

	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	GO (*)	OGO	VGO	Totaal
Basisonderwijs																
OFT	5.765,0	7.990,0	25.100,0	38.855,0	5.706,0	7.979,0	24.988,0	38.683,0	5.598,2	8.024,2	24.889,2	38.511,7	5.560,8	8.115,9	24.855,8	38.532,5
BFT	6.095,0	8.427,0	26.434,0	40.956,0	6.098,0	8.403,0	26.481,0	40.982,0	6.020,0	8.487,0	26.424,0	40.931,0	6.056,0	8.554,0	26.410,0	41.020,0
% Afwijking	5,72	5,47	5,31	5,41	6,87	5,31	5,93	5,94	7,53	5,77	6,17	6,28	8,91	5,40	6,25	6,46
(*) : OFT : zonder adm. personeel (GP 120) BFT : incl. RO BSD op S52 : 189 BFT (cte)																

	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	GO	OGO	VGO	Totaal
Buitengewoon Onderwijs																
OFT	1.587,5	1.380,5	5.098,5	8.066,5	1.706,5	1.420,0	5.137,5	8.264,0	1.711,0	1.397,0	5.092,5	8.200,5	1.723,0	1.402,0	5.108,5	8.233,5
BFT	1.673,0	1.399,0	5.420,0	8.492,0	1.753,0	1.431,0	5.456,0	8.640,0	1.825,0	1.464,0	5.474,0	8.763,0	1.858,0	1.447,0	5.484,0	8.789,0
% Afwijking	5,39	1,34	6,31	5,27	2,72	0,77	6,20	4,55	6,66	4,80	7,49	6,86	7,84	3,21	7,35	6,75

	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	RO (*)	OGO	VGO	Totaal	GO	OGO	VGO	Totaal
Secundair																
Organiek lesuren . . .	237.656	119.250	750.102	1.107.008	227.044	121.377	743.154	1.091.576	219.209	117.999	741.480	1.078.688	207.396	108.066	721.332	1.036.794
(deler) . . .	22,39	22,87	22,07		22,39	22,87	22,07		22,39	22,87	22,07		(20, 21, 22, 24 en 30)			
Org. ambt. (**)	10.614,4	5.214,3	33.987,4	49.816	10.140,4	5.307,3	33.672,6	49.120	9.790,5	5.159,6	33.596,8	48.547	9.365,5	4.760,9	32.784,0	46.910
Niet-ond. . .	1.847,5	835,0	5.505,0	8.187,50	1.752,5	771,5	5.512,0	8.036,00	1.703,5	854,0	5.494,3	8.051,80	1.656,5	830,0	5.416,0	7.902,50
Tot. Org. . .	12.461,9	6.049,3	39.492,4	58.003,5	11.892,9	6.078,8	39.184,6	57.156,3	11.494,0	6.013,6	39.091,1	56.598,6	11.022,0	5.590,9	38.200,0	54.812,9
BFT	14.344,0	6.306,0	41.752,0	62.402,0	14.016,0	6.334,0	41.811,0	62.161,0	13.888,0	6.310,0	41.488,0	61.686,0	13.319,0	5.997,0	41.124,0	60.440,0
-Eur. sch. . .	74,0		3,0	77,00	74,0		3,0	77,00	74,0		3,0	77,00	74,0		3,0	77,0
-Homolog . .	17,0	1,0	13,0	31,00	17,0	1,0	13,0	31,00	17,0	1,0	13,0	31,00	17,0	1,0	13,0	31,00
-TBs . . .	115,0	11,0	49,0	175,00	115,0	11,0	49,0	175,00	115,0	11,0	49,0	175,00	115,0	11,0	49,0	175,00
Tot. Budg. .	14.138,0	6.294,0	41.687,0	62.119,0	13.810,0	6.322,0	41.746,0	61.878,0	13.682,0	6.298,0	41.423,0	61.403,0	13.113,0	5.985,0	41.059,0	60.157,0
% Afwijk. .	13,45	4,05	5,56	7,10	16,12	4,00	6,54	8,26	19,04	4,73	5,97	8,49	18,97	7,05	7,48	9,75

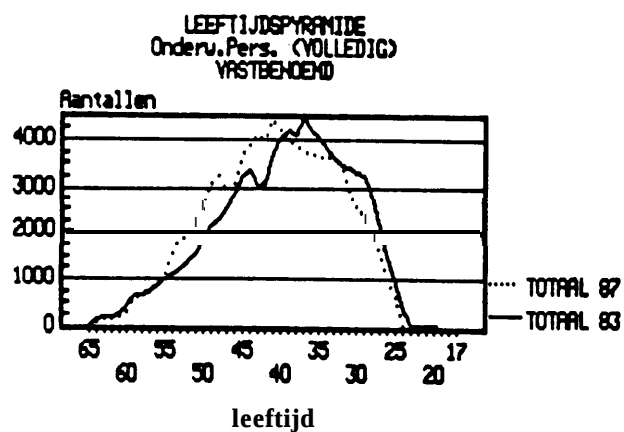
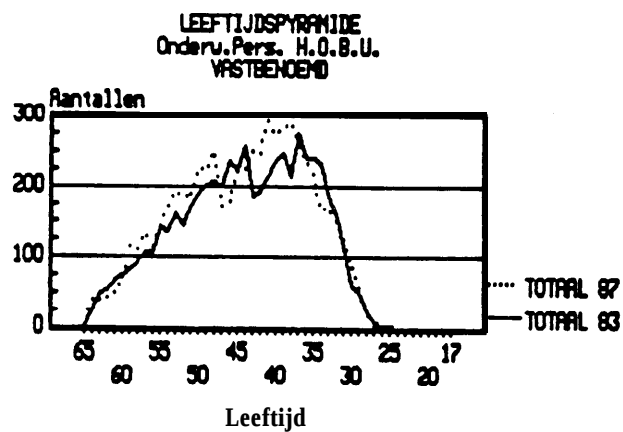
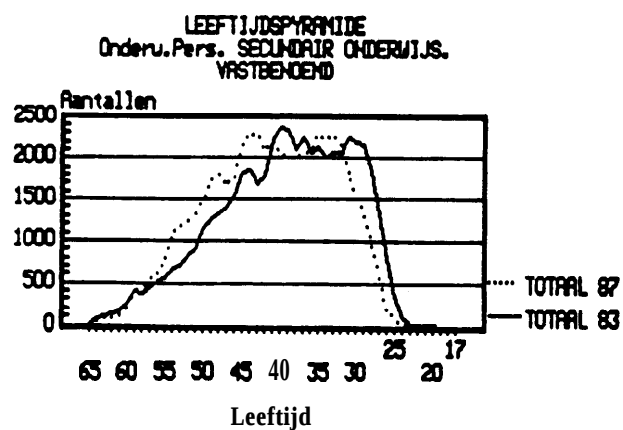
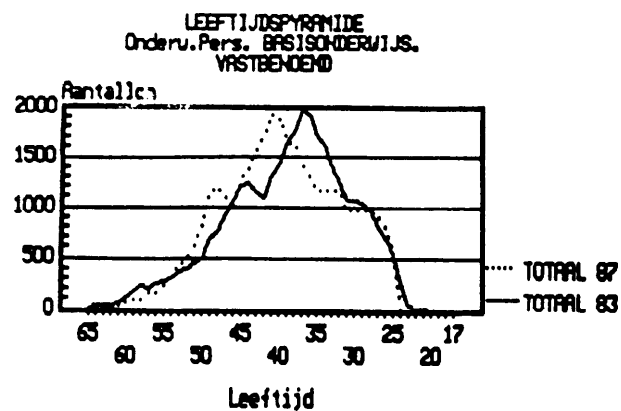
(*) : OFT : zonder adm. personeel (GP 120)
BFT : excl. RO BSD op S 52 : 189 BFT (cte)
(**) : met inbegrip van godsd., ASBO en EDO.

	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	GO	OGO	VGO	Totaal
HOBU																
Organiek Korte T.																
Ond. pers.	619,0	656,0	2.351,0	3.626,0	647,5	890,5	2.606,5	4.144,5	593,3	736,9	2.824,2	4.154,4	759,8	771,0	2.948,5	—
Niet-ond.	129,0	184,0	623,0	936,0	140,0	141,0	474,0	755,0	119,0	142,0	457,5	718,5	141,0	154,0	482,0	—
Subtotaal	748,0	840,0	2.974,0	4.562,0	787,5	1.031,5	3.080,5	4.899,5	712,3	878,9	3.281,7	4.872,9	900,8	925,0	3.430,5	—
Lange T.	374,0	276,0	1.165,0	1.815,0	387,0	272,0	1.186,0	1.845,0	400,0	287,0	1.280,0	1.967,0	403,0	299,0	1.423,0	—
Tot. Org.	1.122,0	1.116,0	4.139,0	6.377,0	1.174,5	1.303,5	4.266,5	6.744,5	1.112,3	1.165,9	4.561,7	6.839,9	1.303,8	1.224,0	4.853,5	—
Budgett .	1.270,0	1.152,0	4.716,0	7.138,0	1.307,0	1.178,0	4.851,0	7.336,0	1.329,0	1.218,0	5.010,0	7.557,0	1.316,0	1.225,0	5.091,0	—
% Afwijk.	13,19	3,23	13,94	11,93	11,28	-9,63	13,70	8,77	19,48	4,47	9,83	10,48	0,94	0,08	4,89	—

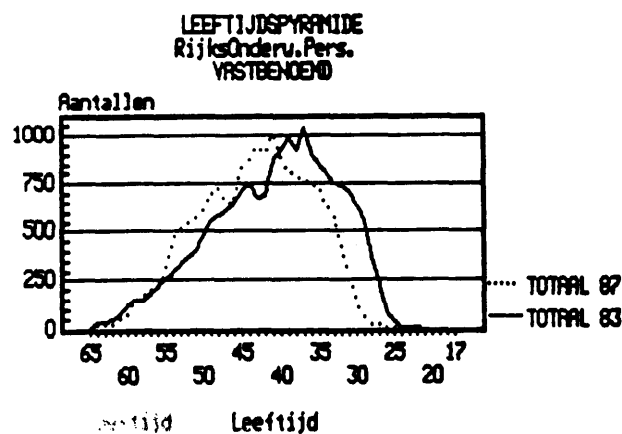
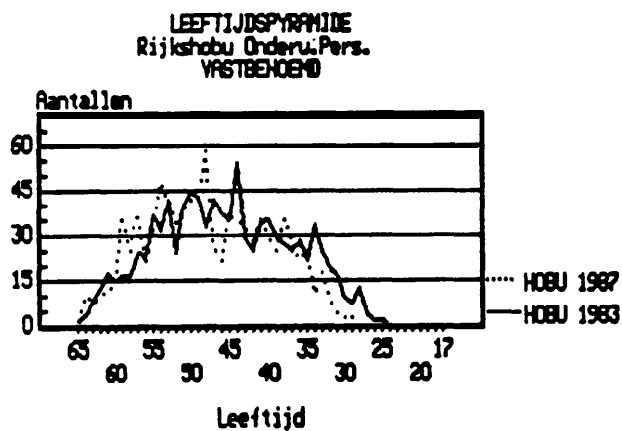
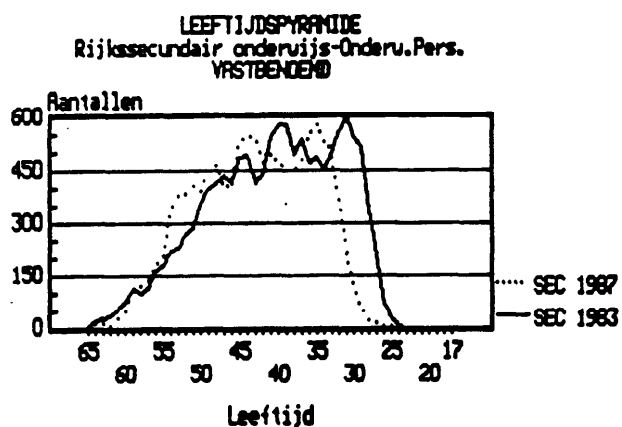
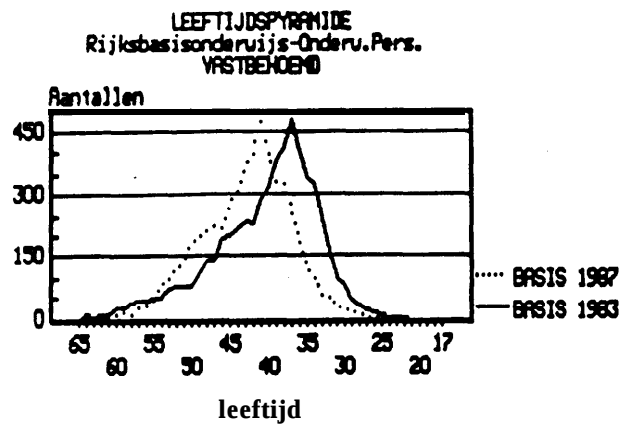
	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	GO	OGO	VGO	Totaal
Sec. t HOBU																
Organiek	13.583,9	7.165,3	43.631,4	64.380,5	13.067,4	7.382,3	43.451,1	63.900,8	12.606,3	7.179,5	43.652,8	63.438,5	12.325,8	6.814,9	43.053,5	—
Budgett.	15.408,0	7.446,0	46.403,0	69.257,0	15.117,0	7.500,0	46.597,0	69.214,0	15.011,0	7.516,0	46.433,0	68.960,0	14.429,0	7.210,0	46.150,0	—
% Afwijking	13,43	3,92	6,35	7,57	15,68	1,59	7,24	8,31	19,08	4,69	6,37	8,70	17,06	5,80	7,19	—

	86-87				87-88				88-89				89-90			
	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	RO	OGO	VGO	Totaal	GO	OGO	VGO	Totaal
Totaal																
Organiek	20.936,4	16.535,8	73.829,9	111.302	20.479,9	16.781,3	73.586,6	110.848	19.915,5	16.600,7	73.634,5	110.151	19.609,6	16.332,9	73.017,7	—
Budgett.	23.176,0	17.272,0	78.257,0	111.870,5	22.968,0	17.334,0	78.534,0	111.836	22.856,0	17.467,0	78.331,0	111.865,4	22.343,0	17.211,0	78.044,0	—
% Afwijk.	10,70	4,45	6,00	6,65	12,15	3,29	6,72	7,21	14,76	5,22	6,38	7,72	13,94	5,38	6,88	—

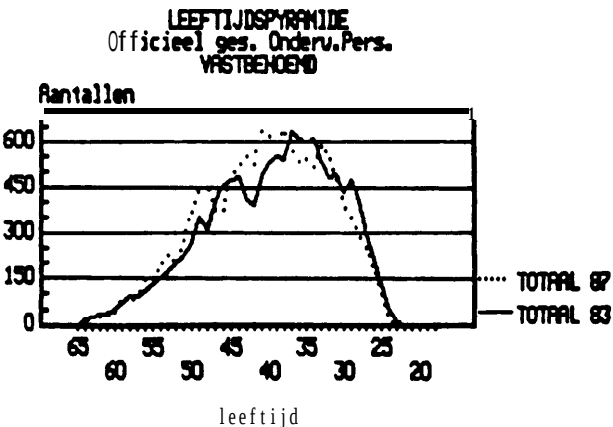
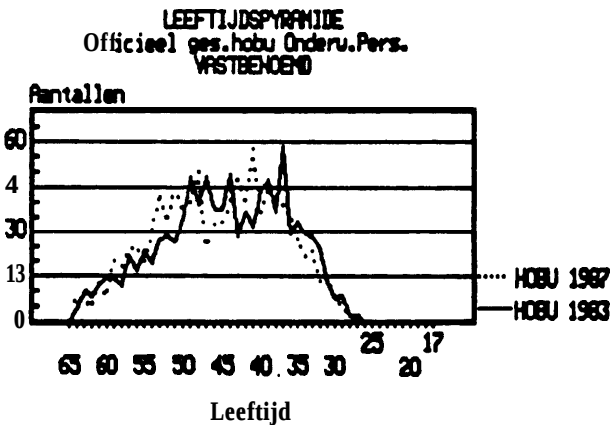
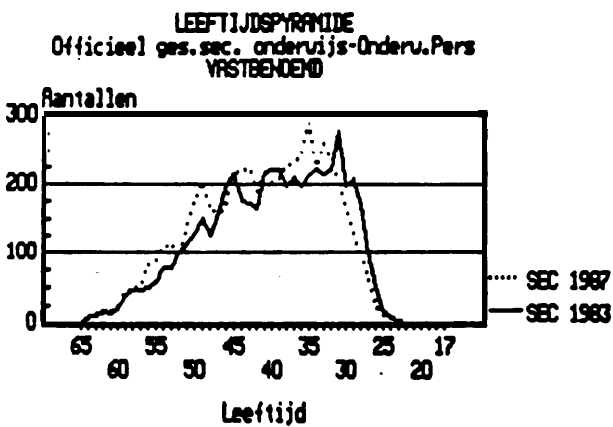
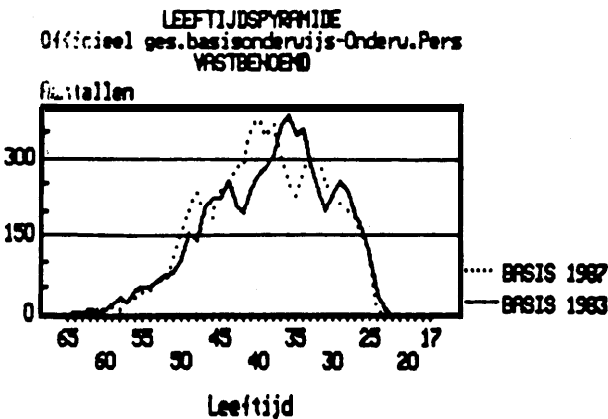
BIJLAGE 2



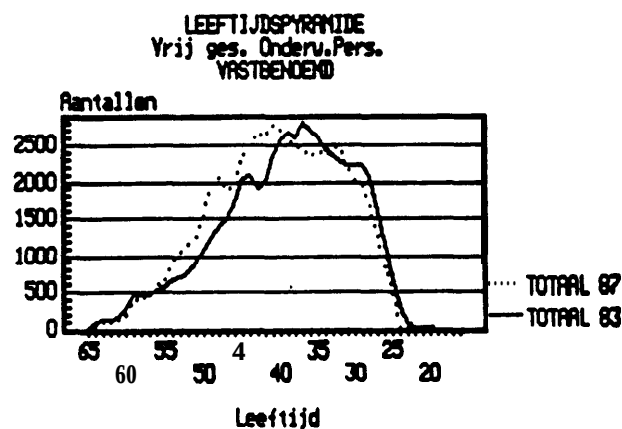
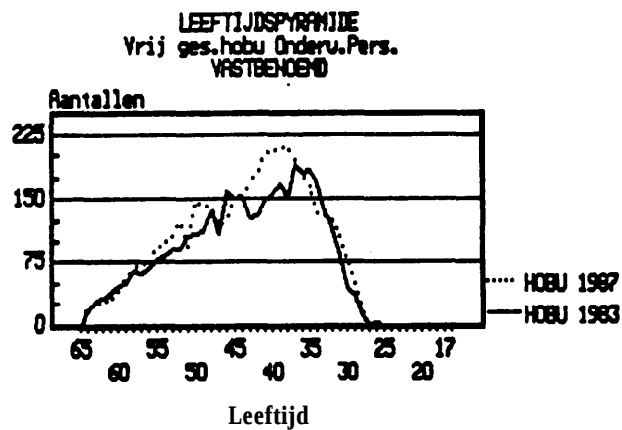
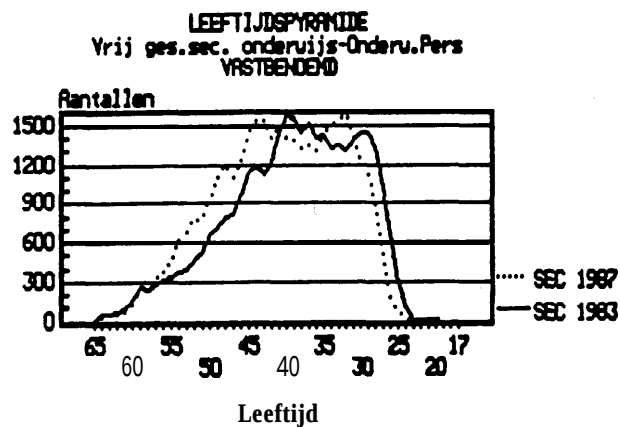
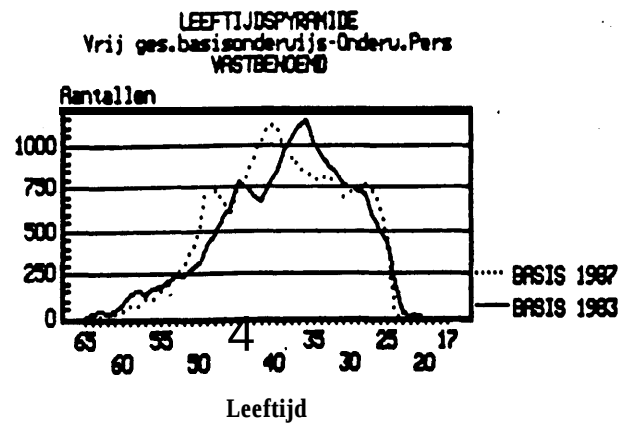
Grafiek tabel 4



Grafiek tabel 5



Grafiek tabel 6



BIJLAGE 3

OVERZICHT ONDERZOEKSRAPPORTEN I.V.M. DEELTIJDS ONDERWIJS

1. Rapporten HIVA :

1986 :

1. De tewerkstellingseffecten van het ESF-project „Alternerend Leren voor Deeltijds Leerplichtigen” – schooljaar 1985-1986 (Douterlungne)

2. Drie jaar Alternerend Leren (1983-1986) – Beschrijvend rapport (Van Waes/Cossey)

3. Ter kennismaking : Jongeren tussen school- en werkbank (verslag van een bevraging bij een groep eerstejaars van de Middenstandsopleiding 1985) (Michiels)

4. Het experimenteel deeltijds onderwijs – schooljaar 1985-1986 – Deel 1 : De deeltijds lerenden (Michiels/Cossey)

5. Een profiel van de leerlingen van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen” (Douterlungne)

1987 :

1. Overzicht van het ESF-project 850021/B5 „Alternerende Opleiding voor leerplichtige jongeren” schooljaar 1985-1986 schooljaar 1986-1987 (Douterlungne/Cossey)

2. Het experimenteel deeltijds onderwijs – schooljaar 1985-1986 – Deel II : de CD0 (Michiels/Cossey)

3. Het ESF-project „Alternerend Leren voor Deeltijds Leerplichtigen” – schooljaar 1985-1986 – Ervaringen in de metaalsector.

4. Laaggeschoolde jongeren in de overgang van school naar werk – Beschrijving van de situatie in Engeland en Frankrijk (Michiels)

5. Evaluatie van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen in de textiel-, confectie-, metaal- en bouwsector” – synthesesnota (HIVA-UIA) (Cossey/Decorte)

1988 :

1. Profielbeschrijving van de leerlingen van het EDO – schooljaar 1987-1988 (leerlingengroep ingeschreven op 1 februari 1988) (Michiels)

2. Beschrijving en evaluatie van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen” in het schooljaar 1987-1988 – Syntheserapport (Douterlungne)

3. Het Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen in de lift – Beschrijving en evaluatie van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen” – schooljaar 1987-1988 – eindrapport (Douterlungne)

4. Aanvullende tabellen bij de profielbeschrijving van de leerlingen van het EDO – schooljaar 1987-1988 (Michiels)

5. Profielbeschrijving van de leerlingen van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen” – schooljaar 1987-1988 (Douterlungne)

6. „Onbegrensd, de overgang van school naar werk in 5 West-europese landen” (Michiels/Douterlungne en Van Waes)

1989 :

1. Het industrieel leercontract – overzichts- en knelpuntennota (Douterlungne)

2. Profielbeschrijving van de leerlingen van het EDO – Schooljaar 1988-1989 (Michiels)

3. Vijf jaar EDO – Een synthese van registratieonderzoek in het EDO tijdens de periode 1984-1989 (Michiels)

4. Profielbeschrijving van het ESF-project „Alternerend Leren voor deeltijds leerplichtigen” – schooljaar 1988-1989

1990 :

1. A.L. — een begrip — evaluatie van de arbeidsmarkteffecten van het ESF-project „A.L. voor deeltijds leerplichtigen” — synthese (Douterlungne/Nicaise)
2. Evaluatie van de arbeidsmarkteffecten van het ESF-project „A.L. voor deeltijds leerplichtigen” (Douterlungne/Nicaise)

— Verwacht najaar 1990 :

„A.L. uit de kinderschoenen ?” Een analyse van het concept op basis van een evaluatie van het ESF-project en van het industrieel leercontract binnen het EDO — schooljaar 1985-1989 — Synthese.

II. Rapports RUG

1988

- ESF-project — resultaten van het vooronderzoek „groepskenmerken” (Van MoerkerkeNingerhoets)

1989

1. ESF-project — resultaten eerste meting — schooljaar 1988-1989 — 1ste jaars (Van MoerkerkeNingerhoets)
2. ESF-project — resultaten tweede meting — schooljaar 1988-1989 — 2de jaars (Van MoerkerkeNingerhoets)
3. ESF-project — leereffecten in het 2^e jaar EDO — schooljaar 1988-1989 (Van MoerkerkeNingerhoets)

1990

Er dienen nog tussentijdse verslagen en een eindrapport te worden afgeleverd.

BIJLAGE 4
LIJST VAN DE CENTRA VOOR BASESEDUCATIE
MET HUN ERKENDE DEELNEMERSUREN
EN PERSONEELSKADER VOOR 1990-1991

	Deelnemersuren	Educatief	personeelskader
1. Westhoek	22.000	5	
2. Oostende	6.000	1	
3. Brugge	18.000	4	
4. Tielt-Roeselare	6.000	1	
5. Kortrijk	18.000	4	
	70.000		15
6. Meetjesland	6.000	1	
7. Gent	34.000	8	
8. Ninove	6.000	1	
9. Aalst	10.000	2	
10. Dendermonde	18.000	4	
11. Waasland	22.000	5	
	96.000		21
12. Antwerpen	54.000	13	
13. Rupel	14.000	3	
14. Mechelen-Lier	22.000	5	
15. Noord-Antwerpen	6.000	1	
16. Noorderkempen	6.000	1	
17. Zuiderkempen	6.000	1	
	108.000		24
18. Noord-Limburg	6.000	1	
19. Genk	34.000	8	
20. Hasselt	14.000	3	
21. Sint-Truiden	10.000	2	
22. Heusden-Zolder	6.000	1	
23. West-Limburg	6.000	1	
	76.000		16
24. Hageland	22.000	5	
25. Leuven	18.000	4	
26. Midden-Brabant	6.000	1	
27. Brussel	14.000	3	
28. Pajottenland-Halle	10.000	2	
	70.000		15
	420.000		91

– Daarnaast heeft elk centrum een halftijds administratief personeelslid ; dit betekent dus nog eens een tewerkstelling van 28 halftijdse personeelsleden.

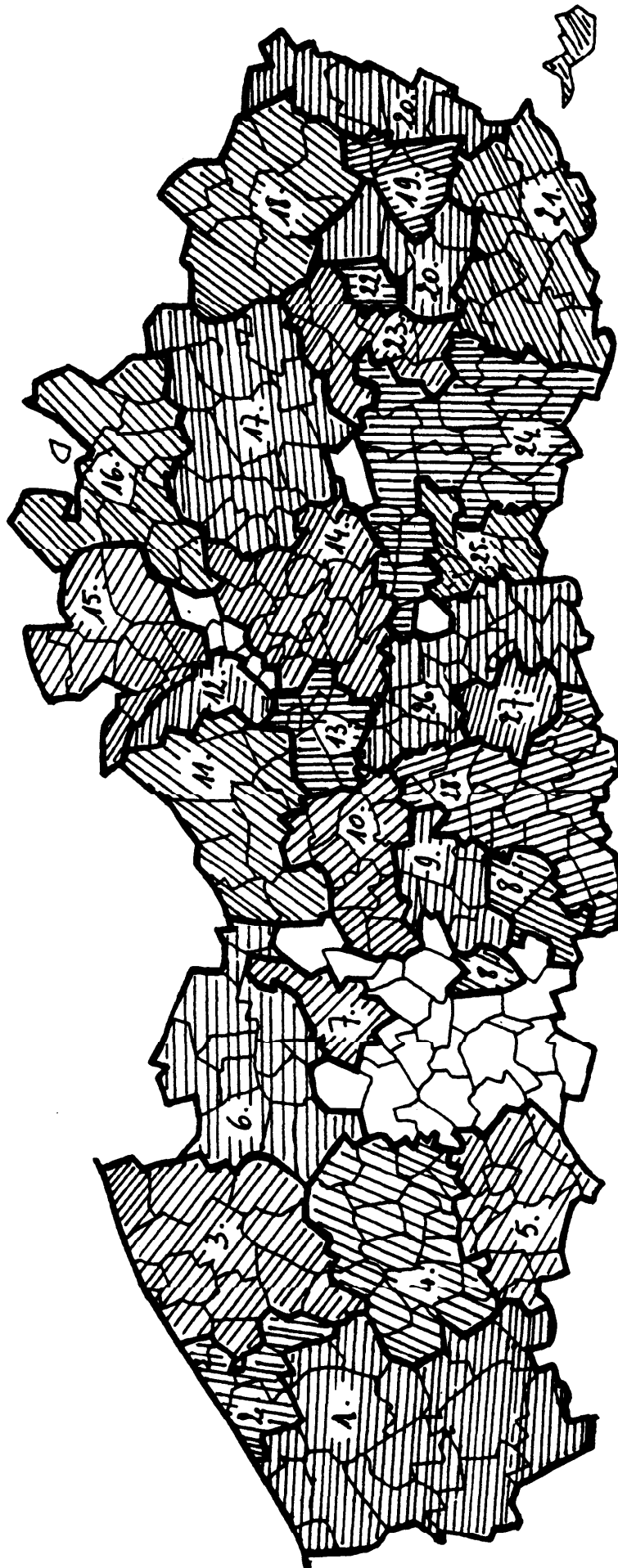
– Bovendien biedt de werkingsenveloppe (250 fr. per deelnemersuur) van de centra nog ruimte voor een tewerkstelling van een bijna evengroot aantal educatieve personeelsleden.

WERKGEBIEDEN – CENTRA VOOR BASIS-EDUCATIE

De gemeenten tussen haakjes worden door meer dan één centrum als wervingsgebied genoemd.

1. Westhoek : De Panne, Koksijde, Alveringem, Lo-Reninge, Vleteren, Heuvelland, Wervik, Ieper, Poperinge, Langemark, Diksmuide, Kortemark, Nieuwpoort, Houthulst, Veurne Koekelare, Zonnebeke, Mesen.
2. Oostende : Oostende, Bredene, (De Haan), Gistel, Ichtegem, Middelkerke, (Oudenburg).
3. Brugge : Knokke-Heist, Damme, Beernem, Brugge, Oostkamp, Torhout, Zedelgem, Jabbeke, (Oudenburg), Zuienkerke, Blankenberge, (De Haan).
4. Midden W.-Vl. : Roeselare, Izegem, Tielt, Wingene, Ruislede, Lichtervelde, Pittem, Ardooie, Dentergem, Wielsbeke, Oostrozebeke, Meulebeke, Ingelmunster, Ledegem, Moorslede, Staden, Hooglede.
5. Kortrijk : Lendelede, Kuurne, Harelbeke, Deerlijk, Waregem, Anzegem, Avelgem, Zwevegem, Spiere-Helkijn, Kortrijk, Wevelgem, Menen
6. Meetjesland : Eeklo, Maldegem, St.-Laureins, Kaprijke, Waarschoot, Zomergem, Knesselare, Aalter, Evergem, Lovendegem, Assenede, Zelzate, Wachtebeke, (Gent : Sint-Kruis-Winkel, Mendonk)
7. Gent : volledige stadsgebied
8. Ninove : Geraardsbergen, Ninove, Zottegem, (Haaltert), (Liedekerke) .
9. Aalst : Aalst, Lede, Erpe-Mere, (Haaltert), Herzele, Denderleeuw, Affligem.
10. Dendermonde : Waasmunster, Hamme, Dendermonde, Buggenhout, Lebbeke, Zele, Berlare, Wichelen, Laarne, Wetteren.
11. Waasland : St.-Niklaas, Beveren, Lokeren, Temse, Zwijndrecht, Kruibeke, St.-Gillis, Stekene, Moerbeke.
12. Antwerpen : volledige stadsgebied
13. Klein Brabant, Rupel, Vaartland : (Bornem), (Puurs), (St.-Amands), Aartselaar, Boom, Hemiksem, Niel, Rumst, Schelle, (Willebroek).
14. Mechelen, Lier, Heist o/d Berg : Heist o/d Berg, Hulshout, Putte, (Tremelo), (Begijnendijk), Lier, Ranst, Nijlen, Kontich, Lint, Boechout, Berlaar, Duffel, Have, Zandhoven, Mechelen, Bonheiden, St.-Katelijne Waver, (Zemst), (Kapelle o/d Bos), (Londerzeel), (Willebroek), (Puurs), (Bornem), (St.-Amands).
15. Noord-Antwerpen : Kalmthout, Essen, Brecht, Wuustwezel, Schoten, Sta-brhoek, (Berendrecht), (Zandvliet), (Ekeren), Brasschaat, Kapellen.
16. Noorderkempen : Hoogstraten, Rijkevorsel, Merksplas, Beerse, (Lille), (Kasterlee), (Retie), Arendonk, Oud-Turnhout, Turnhout, Vosselaar, Ravels, Westmalle, Zoersel.
17. Zuiderkempen : Geel, Dessel, Mol, Balen, Meerhout, Laakdal, Olen, Herentals, Westerlo, (Retie), (Kasterlee), (Lille), Vorse-laar, Grobbendonk, Herenthout.
18. Noord-Limburg : Bree, Bocholt, Meeuwen-Gruitrode, Peer, Overpelt, Neerpelt, Hamont-Achel, Lommel, Hechtel-Eksel.
19. Genk : Genk, As, Opglabbeek, Zutendaal.
20. Hasselt : Houthalen-Helchteren, Zonhoven, Hasselt, Diepenbeek, Maasmechelen, Lanaken, Maaseik, Dilsen, Kinrooi.

21. Sint-Truiden : Nieuwerkerken, Alken, St. -Truiden, Gingelom, Heers, Borgloon, Wellen, Kortesseem, Hoeselt , Bilzen, Riemst , Tongeren, Herstappe, Voeren.
22. Heusden-Zolder : Gemeente Heusden-Zolder
23. West-Limburg : Beringen, Leopoldsburg , Ham, Tessenderlo, Lummen, Herk de Stad, Halen.
24. Hageland : Landen, Hoegaarden, Tienen, Linter, Zoutleeuw, Geetbets, Kortenaeken, Glabbeek, Boutersem, Bekkevoort, Tielt-Winge, Lubbeek, (Holsbeek), Diest, Scherpenheuvel-Zichem, Aarschot, (Begijnendijk), (Tremelo), Rotse-laar, Haacht, Keerbergen, Boortmeerbeek.
25. Leuven : Bierbeek, Herent, (Holsbeek), Leuven, Oud-Heverlee.
26. Midden Brabant : Hoeilaart, Overijse, Huldenberg, Tervuren, Bertem, Wezembeek-Oppeem, Kraainem, Zaventem, Kortenberg, Machelen, Steenokkerzeel, Vilvoorde, Grimbergen, (Zemst), Wemmel, Meise, (Kapelle o/d Bos), (Londerzeel).
27. Brussel : volledige stadsgebied
28. Pajottenland-Halle : Asse, Ternat, Dilbeek, Roosdaal, Gooik, Lennik, Galmaarden, (Liedekerke), (Hekelgem), Opwijk, Merchtem, Bever, Herne, Pepingen, St.-Pieters-Leeuw, Halle, Beersel, St.-Genesius-Rode.
-



BIJLAGE 5

EVOLUTIE TEWERKSTELLING EN WERKGELEGENHEID :
MEESTERS-, VAK- EN DIENSTPERSONEEL

Situatie	Aantal personeelsleden			Aantal volledige betrekkingen		
	Vast	Tijdelijk	Totaal	Vast	Tijdelijk	Totaal
31.01.90	5.586	390	5.976	4.500	266	4.766
28.02.90	5.552	404	5.956	4.475	275	4.750
31.03.90	5.536	410	5.946	4.458	278	4.736
30.04.90	5.504	409	5.913	4.430	278	4.708
31.05.90	5.489	406	5.895	4.419	273	4.692
30.06.90	5.450	397	5.847	4.390	267	4.657
31.07.90	5.409			4.358		
31.08.90						
30.09.90						
31.10.90						
30.11.90						
31.12.90						
31.01.89	5.957	314	6.271	4.809	218	5.027
28.02.89	5.934	322	6.256	4.793	225	5.018
31.03.89	5.903	334	6.237	4.760	232	4.992
30.04.89	5.868	336	6.204	4.726	234	4.960
31.05.89	5.841	354	6.195	4.704	246	4.950
30.06.89	5.813	363	6.176	4.680	251	4.931
31.07.89	5.794	359	6.153	4.666	250	4.916
31.08.89	5.752	358	6.110	4.633	248	4.881
30.09.89	5.721	353	6.074	4.605	247	4.852
31.10.89	5.674	353	6.027	4.569	246	4.815
30.11.89	5.646	366	6.012	4.545	251	4.796
31.12.89	5.608	373	5.981	4.517	255	4.772
31.01.88	6.371	230	6.601	5.162	166	5.328
29.02.88	6.332	239	6.571	5.120	172	5.292
31.03.88	6.292	249	6.541	5.084	178	5.262
30.04.88	6.255	248	6.503	5.048	178	5.226
31.05.88	6.232	255	6.487	5.028	181	5.209
30.06.88	6.198	260	6.458	5.000	185	5.185
31.07.88	6.150	259	6.409	4.968	185	5.153
31.08.88	6.090	268	6.358	4.917	192	5.109
30.09.88	6.072	277	6.349	4.905	196	5.101
31.10.88	6.033	296	6.329	4.876	207	5.083
30.11.88	6.029	306	6.335	4.872	214	5.086
31.12.88	5.999	314	6.313	4.842	219	5.061
31.01.87	6.758	136	6.894	5.491	111	5.602
28.02.87	6.737	144	6.881	5.471	112	5.583
31.03.87	6.707	152	6.859	5.446	118	5.564
30.04.87	6.670	162	6.832	5.411	124	5.535
31.05.87	6.647	167	6.814	5.390	125	5.515
30.06.87	6.627	169	6.796	5.372	128	5.500
31.07.87	6.593	169	6.762	5.344	127	5.471
31.08.87	6.552	173	6.725	5.313	132	5.445
30.09.87	6.525	190	6.715	5.281	140	5.421
31.10.87	6.473	199	6.672	5.242	146	5.388
30.11.87	6.430	207	6.637	5.205	151	5.356
31.12.87	6.411	206	6.617	5.193	151	5.344

Situatie	Aantal personeelsleden			Aantal volledige betrekkingen		
	Vast	Tijdelijk	Totaal	Vast	Tijdelijk	Totaal
31.01.86	7.123	67	7.190	5.820	60	5.880
28.02.86	7.181	71	7.252	5.799	64	5.863
31.03.86	7.073	74	7.147	5.773	66	5.839
30.04.86	7.034	67	7.101	5.739	60	5.799
31.05.86	7.024	87	7.111	5.727	77	5.804
30.06.86	7.004	85	7.089	5.707	75	5.782
31.07.86	6.974	81	7.055	5.681	72	5.753
31.08.86	6.938	93	7.031	5.650	81	5.731
30.09.86	6.893	107	7.000	5.610	90	5.700
31.10.86	6.867	105	6.972	5.585	90	5.675
30.11.86	6.829	117	6.946	5.554	98	5.652
31.12.86	6.802	116	6.918	5.532	97	5.629
31.01.85	7.556	27	7.583	6.206	25	6.231
28.02.85	7.550	27	7.577	6.197	25	6.222
31.03.85	7.516	28	7.544	6.171	26	6.197
30.04.85	7.477	28	7.505	6.136	26	6.162
31.05.85	7.458	28	7.486	6.118	26	6.144
30.06.85	7.429	13	7.442	6.088	13	6.101
31.07.85	7.376	19	7.395	6.035	19	6.054
31.08.85	7.348	22	7.370	6.013	22	6.035
30.09.85	7.292	28	7.320	5.966	28	5.994
31.10.85	7.249	42	7.291	5.933	41	5.974
30.11.85	7.206	51	7.257	5.894	47	5.941
31.12.85	7.171	52	7.223	5.864	48	5.912
31.01.84	7.782	1.942	9.724	6.401	1.642	8.043
29.02.84	7.752	1.992	9.744	6.375	1.681	8.056
31.03.84	7.718	2.004	9.722	6.348	1.687	8.035
30.04.84	7.685	2.016	9.701	6.317	1.700	8.017
31.05.84	7.663	1.976	9.639	6.298	1.664	7.962
30.06.84	7.643	1.856	9.499	6.283	1.571	7.854
31.07.84	7.627	1.657	9.284	6.271	1.416	7.687
31.08.84	7.591	1.690	9.281	6.243	1.443	7.686
30.09.84	7.557	1.711	9.268	6.212	1.462	7.674
31.10.84	7.506	1.600	9.106	6.171	1.373	7.544
30.11.84	7.485	1.599	9.084	6.152	1.373	7.525
31.12.84	7.510	—	—	6.171	—	—
31.01.83	8.093	2.074	10.167	6.664	—	—
28.02.83	8.083	1.958	10.041	6.654	—	—
31.03.83	8.046	1.868	9.914	6.633	—	—
30.04.83	8.026	1.878	9.904	6.614	—	—
31.05.83	8.007	1.856	9.873	6.598	—	—
30.06.83	7.974	1.836	9.830	6.573	—	—
31.07.83	7.965	1.812	9.777	6.555	1.533	8.088
31.08.83	7.942	1.834	9.776	6.534	1.551	8.085
30.09.83	7.913	1.823	9.736	6.510	1.541	8.051
31.10.83	7.894	1.823	9.717	6.494	1.540	8.034
30.11.83	7.854	1.856	9.710	6.460	1.570	8.030
31.12.83	7.831	1.876	9.707	6.440	1.588	8.028